

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

PETRA SIMONČIČ

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**KOMERCIALNO BANČNIŠTVO PRI POSLOVANJU S
PODJETJI: PRIMER PODJETJA ISKRAEMECO, D.D.,
KRANJ**

Ljubljana, november 2007

PETRA SIMONČIČ

IZJAVA

Študentka **PETRA SIMONČIČ** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom **doc. dr. MARKA KOŠAKA**, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne **8.11.2007**

Podpis:

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. KOMERCIALNO BANČNIŠTVO PRI POSLOVANJU S PODJETJI.....	2
2.1. SLOVENSKA ZAKONODAJA NA PODROČJU UPRAVLJANJA S KREDITNIM TVEGANJEM.....	4
2.1.1. <i>Kapital bank</i>	4
2.1.1.1. Kapitalske zahteve in omejitve.....	5
2.1.1.1.1. Standardizirani pristop.....	6
2.1.1.1.2. Pristop na podlagi notranjih bonitetnih sistemov.....	7
2.1.2. <i>Velike izpostavljenosti</i>	9
2.2. LASTNA MERILA BANKE.....	11
2.2.1. <i>Temeljni problemi bank pri kreditnih vlogah</i>	13
2.2.1.1. Značaj posojilojemalca in kvaliteta podatkov, ki jih potrebuje banka.....	13
2.2.1.2. Namen posojila.....	14
2.2.1.3. Količina posojila.....	15
2.2.1.4. Glavni vir odplačila posojila in kdaj bo le-to odplačano.....	15
2.2.1.5. Sekundarni vir odplačila.....	15
2.2.2. <i>Vrednotenje kreditne vloge: proces štirih korakov</i>	16
2.2.2.1. Pregled managementa in poslovanja.....	16
2.2.2.2. Analiza finančnih kazalnikov.....	17
2.2.2.3. Analiza denarnih tokov.....	18
2.2.2.4. Projekcija ter analiza posojilojemalčevega finančnega stanja.....	18
2.3. SUBJEKTIVNO MNENJE KOMERCIALISTA.....	18
3. STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA V SLOVENIJI	19
3.1. STEČAJ.....	20
3.2. LIKVIDACIJA.....	22
3.3. PRISILNA PORAVNAVA	23
4. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETJA.....	25
5. NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE (NFR III) PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ	27
5.1. ZGODOVINA POSLOVANJA PODJETJA	28
5.2. RAZLOGI ZA UVEDBO PRISILNE PORAVNAVE.....	30
5.3. RAZVRSTITEV TERJATEV V RAZREDE.....	33
5.3.1. <i>Ocena učinkov na terjatve v predlagani prisilni poravnavi</i>	34
5.4. VIRI ZA POPLAČILO OBVEZNOSTI IZ PRISILNE PORAVNAVE	35
5.5. DODATNE METODE FINANČNE REORGANIZACIJE	36
5.5.1. <i>Povečanje osnovnega kapitala podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj</i>	36
5.5.2. <i>Zmanjšanje števila zaposlenih</i>	36
5.5.3. <i>Ukrepi poslovne sanacije</i>	37
5.5.3.1. Prodaja.....	37
5.5.3.2. Prodajna organizacija	38
5.5.3.3. Proizvodnja.....	38
5.6. PERSPEKTIVA PODJETJA, RAZMERJE Z UPNIKI V PRIHODNOSTI	39
6. SKLEP	40
LITERATURA.....	42
VIRI.....	44

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: KRITERIJI ZA RAZVRSTITEV TERJATEV V POSAMEZNE BONITETNE SKUPINE	1
PRILOGA 2: ZUNAJBILANČNE POSTAVKE, KI SE V IZRAČUN VELIKE IZPOSTAVLJENOSTI NE VKLJUČUJEJO.....	3
PRILOGA 3: ZGODOVINA PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ	5
PRILOGA 4: TABELA SESTAVE SKUPINE ISKRAEMECO	6
PRILOGA 5: SLIKA LASTNIŠTVA ISKRAEMECA, D.D., KRANJ	8
PRILOGA 6: SLIKA ORGANIZACIJSKE STRUKTURE PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ	10
PRILOGA 7: POSLANSTVO IN VIZIJA PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ.....	11
PRILOGA 8: PROIZVODI IN STORITVE PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ.....	12
PRILOGA 9: PRIMERJALNA PREDNOST PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ	17
PRILOGA 10: TABELA REVIDIRANE BILANCE STANJA NA DAN 31.12.2004 IN 31.12.2005	18
PRILOGA 11: TABELA REVIDIRANEGA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA (USPEHA) ZA LETO 2004 IN 2005	20
PRILOGA 12: TABELA REVIDIRANEGA IZKAZA FINANČNEGA IZIDA ZA LETO 2005	22
PRILOGA 13: TABELA REVIDIRANE OBRAČUNSKE BILANCE STANJA NA DAN 19.2.2006 S PRIMERJAVO 1.1.2006	23
PRILOGA 14: TABELA REVIDIRANEGA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA (USPEHA) ZA OBDOBJE 1.1.2006 – 19.2.2006	25
PRILOGA 15: TABELA REVIDIRANEGA IZKAZA FINAN. IZIDA 1.1.2006 – 19.2.2006.....	27
PRILOGA 16: TABELA SKUPNIH ZNESKOV UPNIKOV VSAKEGA RAZREDA	28
PRILOGA 17: TABELA PREDRAČUNSKEGA IZKAZA DENARNIH TOKOV ZA OBDOBJE OD LETA 2006 DO LETA 2013 – PROJEKCIJE ZA OBDOBJE OD LETA 2006 DO LETA 2013.....	30
PRILOGA 18: TABELA REVIDIRANE PREDRAČUNSKE BILANCE STANJA NA DAN 19.2.2006	32
PRILOGA 19: TABELA PREDRAČUNSKE BILANCE STANJA – PROJEKCIJE ZA OBDOBJE OD LETA 2006 DO LETA 2013	34
PRILOGA 20: TABELA PREDRAČUNSKEGA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA – PROJEKCIJE ZA OBDOBJE OD LETA 2006 DO LETA 2013.....	35

KAZALO TABEL

TABELA 1: BONITETNI RAZREDI TER BONITETNE SKUPINE ZA RAZVRSTITEV KOMITENTOV	9
TABELA 2: TRI FUNKCIJE PROCESA KREDITIRANJA.....	13
TABELA 3: LETNI INDEKSI INFLACIJE	28
TABELA 4: NOMINALNE, REALNE VREDNOSTI KAZALCEV POSLOVANJA OD LETA 2000 DO LETA 2006 TER ODSLOTNE SPREMEMBE REALNIH VREDNOSTI KAZALCEV GLEDE NA LETO 2000 (ZADNJI KAZALEC JE IZRAŽEN V %, TAKO DA ZANJ TUDI NI IZRAČUNANIH INDEKSOV)	29
TABELA 5: OCENA UČINKOV PRISILNE PORAVNAVE	34
TABELA 6: VIRI POPLAČILA ZA POPLAČILO OBVEZNOSTI IZ PRISILNE PORAVNAVE (V TISOČ SIT)	35

KAZALO SLIK

SLIKA 1: ŠTEVILO IN STRUKTURA ZAPOSLENIH OD LETA 2001 DO LETA 2005	37
---	----

1. UVOD

Namen diplomskega dela je predstaviti bančništvo pri poslovanju s podjetji, zato sem opisala razmerje, ki se vzpostavi med bankami (upniki) in podjetji, ki si izposodijo finančna sredstva od njih (dolžniki). Najprej sem predstavila razmerje s strani bank, ki morajo previdno izbirati, komu bodo odobrile posojilo; upoštevati morajo tveganja, ki jih ob tem spremljajo in izbrati tista podjetja, za katera mislijo, da jim bodo finančna sredstva lahko povrnila. Nato sem opisala razmerje s strani dolžnika (na primeru konkretnega podjetja), ko preneha izpolnjevati svoje obveznosti ali jih ne more izpolnjevati v celoti oziroma pravočasno.

Cilj diplomskega dela je predstaviti merila, ki jih upošteva banka pri tem, ko se odloča o odobritvi finančnih sredstev določenim podjetjem; banka mora upoštevati merila, ki jih določa zakonodaja, v okviru zakonodajnih meril pa banka razvija svoja merila, ki so oblikovana tako, da lahko sledi svojim ciljem. Prav tako je cilj diplomskega dela s pomočjo konkretnega primera razložiti prisilno poravnavo, za katero se je odločilo podjetje, ki je naletelo na finančne težave. Razmerje med dolžnikom in upnikom (na primer banko) je lahko enostavno, če dolžnik odplačuje dolgove redno, če pa dolžnik ne more poravnati dolgov, se lahko odnosi zaostrijo. Banka lahko pridobi določeno moč nad dolžnikom, ki zaide v finančne težave, saj mu lahko prekine pritok sredstev in tako še oteži poslovanje dolžnika; s tem lahko dolžnika prisili k stečaju, likvidaciji ali pa, kot v obravnavanem primeru, k prisilni poravnavi in si s tem zagotovi povračilo sredstev, ki jih je posodila dolžniku.

Diplomsko delo je sestavljeno iz šestih poglavij. V prvem, uvodnem delu, predstavim namen in cilje diplomskega dela ter opišem njegovo strukturo.

V drugem poglavju predstavim bančništvo pri poslovanju s podjetji. Opišem, katera merila mora banka upoštevati pri odobravanju kreditnih vlog, ker jih določa zakonodaja in predstavim lastna merila, ki jim banke sledijo zaradi želje po doseganju različnih ciljev, ki so omenjeni v poglavju. Na koncu predstavim mnenje komercialista o sami investiciji.

V tretjem poglavju teoretično opredelim stečaj, likvidacijo in prisilno poravnavo kot možnosti podjetij, ki zaidejo v finančne težave, v četrtem pa zakon o finančnem poslovanju podjetja, ki opredeli finančno nedisciplino in se tako dotika stečaja, likvidacije in prisilne poravnave.

V petem poglavju predstavim razmerje med upniki in dolžniki z vidika dolžnika, ki je v postopku prisilne poravnave; to je podjetje Iskraemeco, d.d., Kranj. Predstavim prisilno poravnavo in načrt finančne reorganizacije podjetja. Opišem razloge za prisilno poravnavo, v razrede razvrstim terjatve in opišem vire za poplačilo obveznosti iz prisilne poravnave. Predstavim tudi dodatne metode finančne reorganizacije in perspektivo podjetja v prihodnosti.

V šestem poglavju povzamem glavne ugotovitve, sledi še seznam literature in virov, ki sem jih uporabila pri pisanju diplomskega dela.

2. KOMERCIALNO BANČNIŠTVO PRI POSLOVANJU S PODJETJI

Banke niso edini viri, kjer si lahko posamezniki ali podjetja izposodijo finančna sredstva. So pa osnovni vir kreditov za majhna podjetja, medtem ko imajo velika podjetja, s katerimi se lahko javno trguje, dostop do trga kapitala, kjer lahko pridobijo finančna sredstva; predvsem na področju kontinentalne Evrope in Združenih držav Amerike se zadolžuje tudi na finančnih trgih. Majhna podjetja pa se za pridobitev posojil zanašajo predvsem na banke (Strahan, Weston, 1998, str. 824). Tudi Mahrt-Smith (2006, str. 2912) poudarja, da so banke največji vir posojil za majhna in srednje velika podjetja.

Če bi se odločili sposoditi finančna sredstva pri katerikoli banki, bi morali, preden bi jih dobili, izpolnjevati določene pogoje. Banka mora preveriti, če ste primerni za pridobitev finančnih sredstev. Z vidika banke je pomembno predvsem to, da lahko ta finančna sredstva po določenem času v celoti povrnete; torej da imate dovolj dohodkov, ki bodo to omogočili.

Podobno velja tudi pri sodelovanju med bankami in podjetji. Tudi tu mora banka, ko posoja določenim podjetjem, preveriti, če bodo sposobna povrniti sredstva. Različna merila, ki jih banka pri določanju primernosti podjetja za pridobitev raznih finančnih sredstev mora upoštevati in jih določa zakonodaja, so v splošnem zajeta v prvem delu tega poglavja (2.1.). Zakonodaja na področju bančništva je imela odločilen vpliv na razvoj bančne panoge oziroma dejavnosti, kar se kaže v mnogih združitvah in prevzemih bank v prvi polovici 90. let 20. stoletja (Carow, Lee, 1997, str. 1041). Deng, Elyasiani in Mao (2007, str. 2454) opazajo združevanja znotraj bančne dejavnosti v Združenih državah Amerike in sicer v zadnjih desetletjih. Goddard et al. (2007, str. 1911) omenjajo povezovanje evropskih bančnih trgov v zadnjih letih, ki jih je spodbudila integracija evropskih držav v EU; meje se podirajo, vendar pa na nekaterih bančnih področjih še vedno ostajajo. Baselski standardi oziroma Basel II, ki se preko bančnih direktiv uveljavlja tudi v Sloveniji, prinaša makroekonomske posledice. Kritiki namreč menijo, da bi občutljive kapitalske zahteve, sprejete v Basel II, lahko pripeljale do občutnega zmanjšanja posojil v obdobju recesij. Ta problem naj bi rešili tako, da bi imele banke v »normalnih« poslovnih okoliščinah količino kapitala, ki je nad zahtevanim minimalnim in bi tako odvečen kapital uporabile v obdobju recesij, ko bi bile izgube od posojil večje. Če bi bile rezerve kapitala zadostne, ne bi prišlo do zmanjšanja posojil (Peura, Jokivuolle, 2004, str. 1802). Pod imenom Basel II razumemo prenovljene kapitalske standarde, ki so nadomestili Basel I, saj predpisi iz Basel I niso več ustrezali praksi. Praksa je zahtevala razvoj bolj sofisticiranega načina za merjenje kapitalske ustreznosti (Evanoff, Wall, 2002, str. 992). Gre za nadgradnjo Basel-a I v treh stebrih: minimalne kapitalske zahteve, regulativni nadzor in tržna disciplina.

V drugem delu tega poglavja (2.2.) pa so opisana merila, ki jim banke sledijo z željo po doseganju čim višjega dobička za svoje lastnike oziroma odvisno od same kulture banke; lahko je njihov cilj čim večji tržni delež, dolgoročna rast in stabilnost banke, lahko pa banke sledijo tudi kakšnim drugim ciljem. Takšnim ciljem sledijo tudi podjetja.

Tako merila, ki jih banke upoštevajo zaradi predpisane zakonodaje, kot cilji, ki jim sledijo banke podobno kot podjetja, so podrejeni tveganjem, ki so jim izpostavljene banke. Ravno zaradi več vrst tveganj, ki so jim podvržene banke, so nastali regulacijski oziroma zakonodajni okvirji. Država namreč želi, da vlada splošno zaupanje v banke, katerega bi te z nepravilnim ravnanjem lahko podrla, in tako postavlja merila, ki jim morajo banke slediti. Znotraj zakonodajnih okvirjev pa lahko banka sledi svojim ciljem in željam.

Tveganja, ki so jim izpostavljene banke, so na primer (Saunders, Millon Cornett, 2005, str. 138-157): tveganje spremembe obrestne mere, kreditno tveganje, tržno tveganje, likvidnostno tveganje, tveganje spremembe deviznega tečaja, tveganje izvenbilančnega poslovanja, tehnološko oziroma poslovno oziroma operativno tveganje ter deželno tveganje in tveganje insolventnosti države. Obstajata tudi strateško tveganje in tveganje ugleda (Liquidity and Funds Management, 2001, str. 4, 6).

Slovenska zakonodaja razdeli tveganja tako (Zakon o bančništvu, 2006): kreditno tveganje, tveganje zmanjšanja vrednosti odkupljenih denarnih terjatev, tržna tveganja (to so pozicijsko tveganje, tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke, tveganje preseganja največjih dopustnih izpostavljenosti na podlagi trgovanja, valutno tveganje in tveganje spremembe cen blaga) in operativno tveganje.

Težko si je predstavljati sektor v gospodarstvu, ki bi združeval toliko različnih tveganj kot bančništvo. Banke morajo biti v vsakem trenutku pripravljene posredovati likvidna sredstva, tako preko kreditnih kartic kot obširnejših kreditov, ki jih posredujejo strankam (Cebenoyan, Strahan, 2004, str. 20).

Za banke je pri odločanju o posojanju podjetjem najbolj pomembno kreditno tveganje. Kreditno tveganje opredelimo kot tveganje nastanka izgube zaradi neizpolnitve obveznosti dolžnika do banke (Zakon o bančništvu, 2006). Treacy in Carey (2000, str. 171) pravita, da je kreditno tveganje možnost, da je dolžnik nesposoben izpolnjevati finančne obveznosti.

Pri obvladovanju kreditnega tveganja je cilj, da je cena posojila prilagojena tveganju, ki mu je posojilo izpostavljeno. Banke morajo kompenzirati tveganje, da posojilojemalci ne bodo odplačali posojila in to naj bi naredile s ceno posojila. Vendar pa v stroki prevladuje vprašanje, ali fenomen tveganju prilagojenih posojil sploh obstaja (Machauer, Weber, 1998, str. 1356).

Ena izmed posledic slabih kreditov, torej takšnih, ki jih komitenti ne morejo povrniti bankam, je lahko problem likvidnosti, kar je lahko usodno za delovanje banke. Likvidnost namreč običajno pomeni sposobnost pravočasno opravljati plačilne obveznosti (Bobek, 1989, str. 25) in je nujna za samo delovanje banke. Banki namreč likvidnost omogoča temeljno aktivnost, ki je posredovanje likvidnih sredstev.

Druga posledica slabih kreditov je lahko problem insolventnosti. Insolventnost pomeni nesposobnost poravnati svoje plačilne obveznosti, ker dolgovi presegajo vrednost premoženja (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2005, str. 304).

Zaradi kreditnega tveganja, ko torej dolžnik ne more poravnati svojih obveznosti do banke, lahko ta zaide v resne težave v obliki nelikvidnosti in insolventnosti. Zato morajo banke ocenjevati kreditno tveganje in upoštevati regulacijska in svoja lastna merila, da se temu tveganju izognejo oziroma ga zmanjšajo.

2.1. SLOVENSKA ZAKONODAJA NA PODROČJU UPRAVLJANJA S KREDITNIM TVEGANJEM

2.1.1. Kapital bank

Banke morajo glede na obseg in vrste storitev, ki jih opravljajo, ter tveganja, ki so jim izpostavljene pri opravljanju teh storitev, zagotoviti, da vedno razpolagajo z ustreznim kapitalom. Banke morajo biti kapitalsko ustrezne (Sklep o načinu izračuna kapitalske ustreznosti, 2002).

Pri izračunu kapitala banke je treba ustrezno upoštevati lastnosti posameznih sestavin kapitala, odbitne postavke, ki se odštevajo od posameznih sestavin kapitala, razmerja med posameznimi sestavinami kapitala in namen posameznih sestavin kapitala. Temeljni kapital banke se izračuna tako, da se upoštevajo (Zakon o bančništvu, 2006):

- vplačani osnovni kapital in kapitalske rezerve, razen osnovnega kapitala, vplačanega na podlagi prednostnih kumulativnih delnic in kapitalskih rezerv, oblikovanih v zvezi s temi delnicami,
- rezerve iz dobička,
- preneseni čisti poslovni izid,
- druge postavke, podobne zgornjim.

Odbitne postavke pa so pri izračunu temeljnega kapitala (Zakon o bančništvu, 2006):

- lastne delnice,
- neopredmetena dolgoročna sredstva,
- čista izguba poslovnega leta,
- druge sestavine, podobne zgornjim.

Dodatni kapital banke je sestavljen iz dodatnega kapitala I in dodatnega kapitala II. Dodatni kapital I se izračuna tako, da se upoštevajo naslednje sestavine (Zakon o bančništvu, 2006):

- osnovni kapital, vplačan na podlagi prednostnih kumulativnih delnic in kapitalске rezerve, oblikovane v zvezi s temi delnicami,
- podrejene obveznosti,
- druge sestavine, podobne zgornjim.

Izračun dodatnega kapitala II upošteva podrejene obveznosti in druge sestavine, ki so po svojih lastnostih in namenu primerne za pokrivanje kapitalskih zahtev za tržna tveganja, razen kapitalске zahteve za tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke (Zakon o bančništvu, 2006).

2.1.1.1. Kapitalске zahteve in omejitve

Zahteve o minimalnem kapitalu za banke so se pojavile leta 1988, ko je bil sprejet kapitalски sporazum, imenovan tudi Basel I (Rime, 2001, str. 790). Minimalni kapital mora biti vedno enak najmanj seštevku naslednjih kapitalskih zahtev (Zakon o bančništvu, 2006):

- glede vseh poslov, ki jih opravlja banka, razen postavk trgovalne knjige: kapitalске zahteve za kreditno tveganje in tveganje zmanjšanja vrednosti odkupljenih denarnih terjatev,
- glede postavk trgovalne knjige: kapitalске zahteve za ta tržna tveganja (za pozicijsko tveganje, za tveganja poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke, če banka preseže omejitve največjih dopustnih izpostavljenosti iz trgovanja: za tveganje preseganja teh omejitev),
- glede vseh poslov, ki jih opravlja banka, kapitalске zahteve za tržna tveganja (za valutna tveganja in za tveganja spremembe cen blaga),
- glede vseh poslov, ki jih opravlja banka, kapitalске zahteve za operativno tveganje.

Kapital bank pa, kljub zahtevi minimalnega kapitala, ne sme biti nikoli nižji od najnižjega zneska osnovnega kapitala.

Kapitalskih zahtev ostalih tveganj ne bom podrobneje opisovala, saj me v diplomskem delu najbolj zanima upravljanje s kreditnim tveganjem. Kapitalska zahteva za kreditno tveganje je 8 % vsote tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti (Zakon o bančništvu, 2006). Za izračun vsote tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti lahko banke uporabijo

standardizirani pristop ali pa pristop na podlagi notranjih bonitetnih sistemov v primeru, da za ta pristop dobijo dovoljenje Banke Slovenije.

Banka lahko pri izračunu tveganjem prilagojenih zneskov izpostavljenosti in zneskov pričakovanih izgub ustrezno upošteva kreditna zavarovanja, katerih predmet so te izpostavljenosti. Samo zavarovanje ne sme nikoli nadomestiti ocene komitentove kreditne sposobnosti. Zavarovanje, s katerim se zavaruje posojilo, se uporabi kot zaščita proti nevračilu, če se spremenijo okoliščine, ki so bile znane ob odobritvi posojila. Posojilo je lahko zavarovano z naslednjimi vrstami zavarovanja (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007): zastava depozita, zastava nepremičnin, zastava premičnin, zastava vrednostnih papirjev, zastava kapitalskega deleža v družbi, zastava terjatev, garancija, poroštvo, zavarovanje zavarovalnice, patronatska izjava družbe (samo skupaj z drugimi zavarovanji) in drugo.

2.1.1.1.1. Standardizirani pristop

Za namen izračuna tveganjem prilagojenih izpostavljenosti pri standardiziranem pristopu je vrednost izpostavljenosti, ki ima značilnosti postavke sredstev, enaka njeni knjigovodski vrednosti, vrednost izpostavljenosti, ki ima značilnost zunajbilančne postavke, pa je enaka ustreznemu odstotku njene knjigovodske vrednosti (Zakon o bančništvu, 2006). Vsako izpostavljenost morajo banke razvrstiti v ustrezno kategorijo izpostavljenosti glede na stopnjo tveganja, ki je povezana s to izpostavljenostjo.

Pri izračunavanju tveganjem prilagojenih zneskov izpostavljenosti morajo banke uporabiti ustrezne uteži za tehtanje tveganj, ki jih določijo na podlagi kategorije izpostavljenosti, v katero je razvrščena ta izpostavljenost, in kreditne kvalitete te izpostavljenosti, če je ta razvrščena v kategorijo izpostavljenosti, za katero se ugotavlja stopnja kreditne kvalitete. Vrednost izpostavljenosti se nato pomnoži z ustrezno utežjo za tehtanje tveganj (Zakon o bančništvu, 2006).

Lahko pa banke za določanje kreditne kvalitete posamezne izpostavljenosti uporabijo bonitetno oceno, ki jo izdelata zunanja bonitetna institucija ali primerna izvozna agencija. Institucijo mora kot ustrezno in primerno priznati Banka Slovenije. Institucija je primerna, če je metodologija ocenjevanja, ki jo uporablja, v skladu s standardi objektivnosti, neodvisnosti, neprekinjenega preverjanja in preglednosti, in če so bonitetne ocene, ki so rezultat metodologije ocenjevanja, v skladu s standardi verodostojnosti in preglednosti.

2.1.1.1.2. Pristop na podlagi notranjih bonitetnih sistemov

Na zahtevo banke izda Banka Slovenije dovoljenje za uporabo pristopa na podlagi notranjih bonitetnih sistemov v primeru, da so sistemi upravljanja in merjenja kreditnega tveganja, ki jih uporablja banka, primerni in se izvajajo celovito.

Pri notranjih bonitetnih sistemih gre za razvrstitev komitentov, ki zaprosijo za kredit, za razporeditev finančnih sredstev, za katera prosijo komitenti (oziroma terjatev banke), in za razvrstitev prevzetih obveznosti po zunajbilančnih postavkah, ki jih banka prevzame od, na primer, drugih bank. Subjekte, ki se razvrščajo, se razporedi v skupine po tveganosti; s pomočjo teh skupin pa banke ocenjujejo višino izgub iz kreditnega tveganja. Ko se oceni izguba iz kreditnega tveganja, se opravi oslabitev sredstev na njihovo nadomestljivo vrednost in oblikuje rezervacije za zunajbilančne postavke, kar mora biti v skladu z določili Mednarodnih standardov računovodskega poročanja, prilagojenimi za uporabo v Evropski uniji (EU) (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007).

Tvegane bilančne postavke banke obsegajo (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007): vse dospele in nedospele kratkoročne in dolgoročne kredite, naložbe v vrednostne papirje in dolgoročne naložbe v kapital, eskontirane menice, terjatve iz finančnih najemov, terjatve iz izvedenih (izpeljanih) finančnih instrumentov (tu je izpostavljenost banke kreditnemu tveganju enaka stroškom nadomestitve denarnega toka odprte pozicije v primeru neizpolnitve pogodbenih obveznosti s strani druge pogodbene stranke), naložbe v naložbene nepremičnine, obračunane obresti, nadomestila in opravnine (provizije) ter terjatve za plačane garancije, avale in druge prevzete obveznosti, vloge pri bankah ter druge postavke, ki jih je možno razporediti na posameznega dolžnika in so merjene po metodi odplačne vrednosti, nabavni vrednosti ali po pošteni vrednosti.

Tvegane zunajbilančne postavke banke obsegajo (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007): izdane finančne garancije, avale, nekrite akreditive ter posle s podobnim tveganjem, na podlagi katerih lahko za banko nastane obveznost plačila.

Banke razvrstijo komitente v bonitetne skupine. Tako kot razvrstijo vse komitente, ki zaprosijo za kredit, garancijo ali druge vrste naložb, razvrstijo tudi komitente, ki so dolžniki banke zaradi neporavnanih nadomestil in stroškov za opravljene storitve. Razvrsti se tudi tiste, ki jamčijo za obveznosti komitentov; to so garanti, poroki, avalisti, akceptanti.

Pred vsako odobritvijo naložbe morajo banke oceniti komitentovo sposobnost izpolnjevanja obveznosti do banke med celotnim trajanjem pravnega razmerja, ki je temelj izpostavljenosti, pa morajo banke spremljati poslovanje komitenta.

Banke morajo razvrstiti tudi skupine povezanih oseb, ki jih ponavadi razvrstijo v skupino razvrstitve osebe s prevladujočim vplivom v skupini. Skupino povezanih oseb tvorijo (Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic, 2002):

- pravne osebe, ki imajo skupne imetnike poslovnih deležev, delnic oziroma drugih pravic, na podlagi katerih so udeleženi pri upravljanju ali v kapitalu teh oseb,
- družbe, povezane s skupnim vodenjem,
- osebe, ki so medsebojno gospodarsko povezane ter odvisne in teh povezav ni mogoče nadomestiti v kratkem času,
- posamezne fizične osebe in njihovi ožji družinski člani,
- fizične osebe in pravne osebe, v katerih so te fizične osebe člani uprave, člani nadzornega sveta oziroma drugega organa vodenja ali nadzora ali prokuristi oziroma imajo kako drugače pomemben vpliv pri upravljanju teh pravnih oseb,
- fizične osebe, ki kot zasebniki opravljajo dejavnost in njihovi ožji družinski člani.

Povezave z Republiko Slovenije se pri ugotavljanju oseb, ki tvorijo skupino povezanih oseb, ne upoštevajo.

Razvrstitev komitenta se opravi na podlagi ocene in vrednotenja njegove sposobnosti izpolnjevati obveznosti do banke ob dospelosti, ki se presoja na podlagi (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007):

- ocene finančnega položaja dolžnika,
- njegove zmožnosti zagotovitve zadostnega denarnega pritoka za redno izpolnjevanje obveznosti do banke v prihodnosti,
- izpolnjevanja dolžnikovih obveznosti do banke v preteklih obdobjih.

Pri razvrstitvi izdajateljev dolžniških in lastniških vrednostnih papirjev pa se razvrstitev opravi tudi na podlagi posredovane bonitetne ocene večjih mednarodnih rating agencij.

Banke razvrstijo komitenta v eno od 5 bonitetnih skupin od A (najboljše) do E (najslabše) (Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, 2005). Bonitetni skupini doda bonitetni razred (glej Tab. 1, na str. 9). Bonitetni razred predstavlja razlikovanje razvrstitve znotraj bonitetne skupine in je osnova za določitev višine premije za kreditno tveganje in nadomestil za storitve.

S kombinacijo bonitetnih skupin in razredov tako dobimo 8 različnih razvrstitev komitentov, vendar pa so to le minimalne zahteve, ki jih določa zakonodaja. Znotraj svojih meril lahko banke še bolj podrobno razvejajo bonitetne skupine in razrede, tako da lahko pridobijo več kot 8 različnih razvrstitev komitentov.

Tabela 1: Bonitetni razredi ter bonitetne skupine za razvrstitev komitentov

RAZVRSTITEV	
<i>Bonitetna skupina</i>	<i>Bonitetni razred</i>
A	I
A	II
B	II
B	III
C	III
C	IV
D	IV
E	IV

Vir: Sklep Banke Slovenije o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, 2005.

Poleg tega, da banke v bonitetne skupine razvrščajo komitente, razvrščajo tudi finančna sredstva in prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah. Sistematičen pregled bančnega portfelja je izhodišče za razvrstitev. Banke razporedijo aktivne postavke po posameznih dolžnikih, nato pa razvrstijo vsa finančna sredstva, ki se vrednotijo po metodi odplačne vrednosti in prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah, v ustrezne bonitetne skupine.

Nekatera finančna sredstva se ne razporedijo; to so finančna sredstva, ki se merijo po pošteni vrednosti, naložbe v kapital odvisnih in pridruženih družb, vrednotene po nabavnih vrednosti oziroma kapitalski metodi in naložbe v naložbene nepremičnine, dane v poslovni namen (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007).

Razvrstitev se opravi na podlagi bonitetne skupine dolžnika in kakovosti zavarovanja finančnega sredstva oziroma prevzete obveznosti. Kriteriji za razvrstitev terjatev v posamezne bonitetne skupine so prikazani v Prilogi 1.

Ko banke s standardiziranim pristopom ali pa pristopom na podlagi notranjih bonitetnih sistemov (kot je opisano zgoraj) izračunajo vsote tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti, lahko izračunajo kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje, ki je 8 % vsote tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti in z ostalimi kapitalskimi zahtevami tvorijo zahtevo o minimalnem kapitalu za banke, ki jo določa slovenska zakonodaja.

2.1.2. Velike izpostavljenosti

Slovenska zakonodaja določa določila tudi na področju velikih izpostavljenosti. Velika izpostavljenost banke je izpostavljenost banke do komitenta, ki dosega ali presega 10 %

kapitala banke (Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic, 2002). Ta sklep naj bi veljal do 31.12.2007 oziroma do prehoda na Basel II.

Namen računanja velike izpostavljenosti je omejevanje prevelike koncentracije posojil določenemu dolžniku. Banka torej pri odločanju o posameznih kreditih preveri, kakšna je izpostavljenost banke do komitenta in se tudi s pomočjo tega merila odloča o posojilih. Pri izračunu izpostavljenosti se upoštevajo vse aktivne bilančne in zunajbilančne postavke, ki se nanašajo na posamezno osebo ali skupino povezanih oseb, ki ne upoštevajo odštevanja oblikovanih oslabitev ali drugih rezervacij (bruto izpostavljenost). Tudi posebne zunajbilančne postavke, ki so razložene v nadaljevanju, se štejejo v izpostavljenost.

Aktivne bilančne postavke banke so vsi dospeli in nedospeli kratkoročni in dolgoročni krediti, naložbe v vrednostne papirje in dolgoročne naložbe v kapital, eskontirane menice, terjatve iz finančnih najemov, terjatve iz izvedenih (izpeljanih) finančnih instrumentov, obračunane obresti, nadomestila in opravnine (provizije) ter terjatve za plačane garancije, avale in druge prevzete obveznosti, vloge pri bankah ter druge postavke, ki jih je možno razporediti na posameznega dolžnika. Aktivne zunajbilančne postavke banke pa so izdane garancije, avali, nekriti akreditivi, prevzete nepreklicne obveznosti iz odobrenih kreditov in odobreni neizkoriščeni limiti iz okvirnih kreditov in druge prevzete obveznosti, na osnovi katerih lahko nastane obveznost plačila s strani banke (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007). Ne glede na zgoraj napisano, se nekatere zunajbilančne postavke v izračun izpostavljenosti ne vključujejo, ali pa se vključujejo delno ali le v višini nadomestitvenih vrednosti. Te postavke so prikazane v Prilogi 2.

Da dobimo neto izpostavljenost, moramo od bruto izpostavljenosti odšteti znesek naložb banke v delnice, poslovne deleže oziroma podrejene dolžniške instrumente in nelikvidna sredstva, ki so odbitne postavke pri izračunu kapitala. Odšteje se tudi znesek aktivnih in drugih postavk, ki je zavarovan s prvovrstnimi zavarovanji. Zavarovanja so prvovrstna samo do 30 dni po roku za plačilo terjatve, ki je z njimi zavarovana (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007).

Znesek izpostavljenosti, ugotovljen tako, kot je navedeno zgoraj, se pomnoži z utežjo v primeru, ko se računa izpostavljenost banke do druge banke ali hranilnice z dovoljenjem Banke Slovenije za opravljanje bančnih storitev, prvovrstne banke države članice Evropske unije in prvovrstne tuje banke. Uteži sta (Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana, 2007):

- 0 % za izpostavljenost z rokom zapadlosti do 30 dni,
- 20 % za ostalo izpostavljenost.

Pri izračunu izpostavljenosti do drugih bank se uporabi utež 20 % samo za kratkoročne terjatve do teh bank.

Izpostavljenost banke, izračunana kot je opisano zgoraj, do posamezne osebe iz naslova bančnih postavk, ne sme presegati 25 % kapitala banke (brez vključenega uporabljenega ustreznega dodatnega kapitala II). Izpostavljenost banke do osebe, ki je v razmerju do banke obvladujoča družba (torej jo banka obvladuje), oziroma do osebe, ki jo obvladuje ista oseba kot banko, ne sme presegati 20 % kapitala banke (Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic, 2002).

V primeru, da ima banka do posamezne osebe, za katero izračunava veliko izpostavljenost, poleg izpostavljenosti iz naslova bančnih postavk tudi izpostavljenost iz naslova trgovanja, skupna izpostavljenost ne sme presegati zgoraj predpisanih omejitev, z upoštevanjem kapitala z vključenim uporabljenim ustreznim dodatnim kapitalom II.

Vsota, v katero štejemo izpostavljenost do posameznih oseb in skupine povezanih oseb, ki po vključitvi izjem, tehtanj in možnih zmanjšanj presegajo 10 % kapitala banke, vseh velikih izpostavljenosti ne sme presegati 800 % kapitala banke (Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic, 2002).

Navedene omejitve pa ne veljajo za izpostavljenost do Republike Slovenije, Banke Slovenije, Evropskih skupnosti, vlad in centralnih bank držav cone A. Za omejitve ne veljajo terjatve, za katere izrecno in brezpogojno jamčijo omenjene institucije.

2.2. LASTNA MERILA BANKE

Ko banke zadostijo zakonodajnim merilom, sledijo svojim lastnim, ki jim omogočajo uresničitev ciljev. Kot podjetja lahko tudi banke sledijo različnim ciljem: čim višji dobiček za svoje lastnike, čim večji tržni delež, dolgoročna rast in stabilnost banke ter drugi.

Tudi zaradi tega, ker je bančno kreditiranje postalo veliko bolj raznoliko in kompleksno in se je povečalo število tistih, ki potrebujejo posojila, so se začela razvijati lastna merila bank. Tudi Hines (2007, str. 8) pravi, da je skoraj na vsakem segmentu komercialnih posojil, na primer pri razvoju nepremičnin, združevanju in nakupovanju podjetij, investicijah kapitala in razširitvi poslovanja podjetij, povpraševanje za podporo naraslo. Tradicionalna merila kontroliranja in obvladovanja tveganj so postala omejujoča, zato je začelo veliko bank uvajati bolj strukturirana in formalna merila tako na področju odobravanja posojil kot tudi na drugih področjih (Treacy, Carey, 2000, str. 167, 168). Kompleksnost posojil je pripeljala k temu, da je za banke dobro, da vsak dan poznajo svoj portfelj posojil, kar naj bi dosegle z uveljavljanjem meril, prilagojenim ciljem, ki jim sledijo (Lydting, 2007, str. 82).

Koliko in komu posojajo je prav tako prilagojeno ciljem, ki jim sledijo banke. Banke poskušajo ustvariti dobičkonosna posojila, ki so čim manj tvegana. Lahko so usmerjene k večjemu tveganju ali pa nerade tvegajo; temu pa je prilagojeno posojanje. Pod izrazom

kultura kreditiranja razumemo, kako se banke razlikujejo med seboj pri posojanju finančnih sredstev. Izraz določa osnovna merila, ki jim banke sledijo pri posojanju sredstev in kako analizirajo tveganja. Koch in MacDonald (2000, str. 616) omenjata tri različne kulture kreditiranja: kultura, usmerjena k doseganju dolgoročne stabilnosti in rasti, kultura, usmerjena k doseganju čim večjega kratkoročnega dobička in kultura usmerjena k doseganju čim večjega tržnega deleža posojil.

Kultura kreditiranja, usmerjena k doseganju dolgoročne stabilnosti in rasti, je osredotočena na kvaliteto kreditov. Proces odobravanja kreditov je strogo nadzorovan oziroma kontroliran, zato to kulturo podpirajo močni kadri s področja tveganja. Osnovni cilj te kulture kreditiranja je zdrav razvoj ter stabilnost banke in stalna prisotnost določenega tržnega deleža posojil. Banke prevzemajo tveganja za kredite zelo previdno, večja koncentracija posojil pa ni dovoljena. Tipičen rezultat te vrste kulture kreditiranja je nizek kratkoročni dobiček od posojil in manj izgub s področja kreditiranja (Koch, MacDonald, 2000, str. 616).

Druga vrsta kulture kreditiranja je usmerjena k doseganju čim večjega kratkoročnega dobička. Banke ustvarjajo kratkoročne zaslužke in sledijo cilju uresničitve načrta dobičkov. Pogosto se odobri posojila, ki so visoko tvegana glede na možnost njihove vrnitve in imajo tudi visoke obrestne mere za posojilojemalce. Rezultat te vrste kulture kreditiranja je visok dobiček, ko so posojila povrnjena (»dobri časi«) in nizek dobiček, ko so izgube iz kreditiranja visoke oziroma posojila niso povrnjena (»slabi časi«) (Koch, MacDonald, 2000, str. 616).

Zadnja različica kulture kreditiranja, ki jo omenjata Koch in MacDonald (2000, str. 617), je kultura, usmerjena k doseganju čim večjega tržnega deleža posojil med konkurenti. Banke stremijo k temu, da bi dosegle največji tržni delež posojil med konkurenti; tako je odobravanje posojil odvisno od količine in rasti posojil, ki banki omogočajo, da bi postala največja. Pristop takšne banke je zelo agresiven, dovoljena je koncentracija posojil in kreditno tveganje, ki je večje od povprečnega. Rezultat je, da se s časom kvaliteta posojil slabša, dobiček pa je skromen, ker prihaja do rasti posojil, katerih cena je nižja od tržnih.

Proces kreditiranja vsebuje tri funkcije: razvoj poslovanja in analiza kredita, izvršitev kredita in administracija ter pregled nad kreditiranjem (glej Tab. 2, na str. 13). Vsak od teh korakov odraža bančno politiko kreditiranja, ki je podrejena kulturi kreditiranja. Politika kreditiranja formalizira smernice posojanja, ki jim sledijo zaposleni v skladu s kulturo kreditiranja in s tem v skladu s cilji, ki jim sledi banka.

V nadaljevanju tega poglavja sem se osredotočila na samo analizo kreditne vloge podjetja oziroma prošnje za pridobitev kredita s strani podjetja. Na začetku odnosa med komitentom in banko ta opravi analizo kreditne vloge, komitent pa se običajno strinja o sklenitvi dolgoročnega razmerja z banko in plača določeno nadomestilo za obdobje trajanja posojila, ki je odvisen od velikosti posojila. Tako se banka zavaruje pred tem, da bi začela opravljati analizo kreditne vloge, komitent pa bi se prestavil h kakšni drugi banki (Das, Nanda, 1999,

str. 868). Najprej sem razložila temeljne probleme, s katerimi se srečajo banke pri vsaki kreditni vlogi podjetij, nato pa sem predstavila objektivni proces vrednotenja kreditne vloge. Grovenstein et al. (2005, str. 359) omenjajo probleme, s katerimi se srečujejo banke pri odobranju posojil, ko pravijo, da mora prošnja za kredit vsebovati višino posojila, ki ga želi posojilojemalec, opis posojilojemalca ter kritje, ki bo dano banki kot zavarovanje posojila.

Tabela 2: Tri funkcije procesa kreditiranja

Razvoj poslovanja in analiza kredita	Izvršitev kredita in administracija	Pregled nad kreditiranjem
Raziskava trga	Kreditni odbor pregleda ponudbo in priporočilo	Pregled dokumentacije o kreditu
Oglaševanje, odnosi z javnostjo	Sprejem ali zavrnitev prošnje, pogajanje o pogojih posojila	Nadzor nad sprejetim sporazumom
Sprejem formalne zahteve za kredit	Priprava sporazuma o posojilu z dokumentacijo za kritje	Popravki: sprememba kreditnih pogojev, sprejem dodatnega kapitala, kritja, garancij
Sprejem računovodskih izkazov, rešitev, ki jih omogoči posojilo, poročil o kreditih	Posojilojemalec podpiše sporazum, preda kritje, prejme finančna sredstva	
Računovodski izkazi in analiza denarnih tokov	Določitev obresti za zavarovanje	
Vrednotenje kritja, poročila za najeto posojilo	Vsa dokumentacija shranjena v določeni mapi	
Komercialist poda priporočilo o sprejemu ali zavrnitvi posojila	Spremljanje odplačevanja posojila, sprejem periodičnih finančnih poročil	

Vir: Koch, MacDonald, 2000, str. 617.

2.2.1. Temeljni problemi bank pri kreditnih vlogah

2.2.1.1. Značaj posojilojemalca in kvaliteta podatkov, ki jih potrebuje banka

Banka mora oceniti, če je posojilojemalec sposoben odplačati dolg v skladu s pogoji, ki so določeni v sporazumu. Za odplačilo pa ni pomembna samo sposobnost odplačila, ampak tudi sama zavzetost posojilojemalca, da bi kredit odplačal. Posameznikova poštenost, integriteta in

etika so dokaz zavzetosti k odplačilu posojila. Tudi, če je finančno stanje podjetja, ki prosi za posojilo, dobro, banka ne bi smela posoditi finančnih sredstev, če obstajajo dokazi o posojilojemalčevi nepoštenosti in nekredibilnosti (Koch, MacDonald, 2000, str. 647).

Težko je oceniti, kdo so nepošteni posojilojemalci. Banke morajo pregledati posojilojemalčevo finančno zgodovino. Če je podjetje, ki si želi izposoditi finančna sredstva, v preteklosti neredno odplačevalo dolgove ali bilo vpleteno v težave ter bankrot, se mora banka previdno odločati o odobritvi posojila. Oceniti mora, ali so bili razlogi za pretekle težave upravičeni, ali ne.

Pri odločanju o odobritvi posojila pa so pomembni tudi podatki, ki jih banke zberejo o podjetju, ki zaprosi za posojilo. Kvaliteta zbranih podatkov je pri analizi kreditne vloge odločilnega pomena. Predvsem pri majhnih podjetjih lahko pride do težav, saj so njihovi podatki privatni ter nedostopni javnosti (Ely, Robinson, 2004, str. 82). Tudi Dietsch in Petey (2002, str. 304) omenjata, da so pri velikih podjetjih veliko bogatejše informacije o finančnih stanjih podjetij, podatki pa so zbrani v časovnih vrstah, medtem ko so pri majhnih podjetjih informacije občutno omejene.

2.2.1.2. Namen posojila

Vsako komercialno posojilo ima unikatne elemente: razlike povzročajo velikost podjetja, ki prosi za posojilo, dejavnost, s katero se ukvarja podjetje, ki prosi za posojilo, kompleksnost posojila, velikost tveganja, ki spremlja prošnjo za kredit ... (Austen, Reisch, 2007, str. 36). Razliko povzroča tudi namembnost posojila; kakšno bo posojilo je odvisno od tega, za kaj se bodo finančna sredstva uporabila.

Podjetja potrebujejo posojila za mnogo stvari; za tekoče poslovanje, za plačilo zalog, za plačilo davka, za plačilo plač delavcem, za nakup opreme ... Pri podjetjih je pogosto tako, da prepoznajo, da jim primanjkuje finančnih sredstev, vendar pa ne morejo točno določiti, zakaj je tako (Koch, MacDonald, 2000, str. 649). Naloga bank je, da ugotovi, zakaj podjetje potrebuje kredit in se tako izogne morebitnim špekulacijam posojilojemalca s kreditom. Če bi podjetje uporabilo posojilo za nelegalne posle, je namreč možnost, da ga ne bi vrnilo banki, še večja.

Resnična potreba po posojilu določa primerno kritje, kako dolgo bo podjetje posojilo odplačevalo in s katerim virom bo posojilo odplačano. Te lastnosti so na kratko opisane v nadaljevanju.

2.2.1.3. Količina posojila

Tako kot podjetja dostikrat ne vedo, zakaj potrebujejo finančna sredstva, še težje določijo, kolikšno posojilo potrebujejo. Količina kredita je odvisna od tega, zakaj se bo porabil, zato se najprej določi namen posojila. Nato pa je potrebno ugotoviti, koliko razpoložljivih sredstev se lahko dobi znotraj podjetja. Po tem koraku se išče zunanje vire financiranja (Koch, MacDonald, 2000, str. 649).

Pomembno je tudi, da je količina posojila pravilno določena, saj se v primeru, da je vsota prenizka, podjetje vrne po še več sredstev, kar pa ne pomeni nič dobrega za samo odplačilo posojila. Če bi na primer podjetje zgradilo skladišče le do polovice, to ne pomeni prihodka, ampak ravno nasprotno.

2.2.1.4. Glavni vir odplačila posojila in kdaj bo le-to odplačano

Glavni vir odplačila posojil je denarni tok. Poznamo štiri osnovne vire denarnih tokov (Koch, MacDonald, 2000, str. 650): likvidacija sredstev, denarni tok iz tekočega poslovanja, izdaja novih dolgov in izdaja novega kapitala. Banke pri analizi kreditne vloge ovrednotijo tveganje, da posojilojemalčevi prihodnji denarni tokovi ne bi bili zadostni za poplačilo kredita.

Če bo posojilo kratkoročno ali dolgoročno oziroma kakšne vrste bo posojilo in kdaj bo odplačano, je odvisno od namembnosti posojila.

2.2.1.5. Sekundarni vir odplačila

Uporaba kritij in garancij je običajna praksa, ko gre za pogodbe med bankami in podjetji (Voordeckers, Steijvers, 2006, str. 3068). Banke se zavarujejo za primer, da podjetje ne bi moglo odplačati posojila. Preverijo, kakšno kritje in garancije ima na voljo podjetje, vendar pa nerade prevzemajo kritja ali garancije, saj to pomeni, da posojilojemalec ni več sposoben poslovati, kar je tudi konec razmerja med podjetjem in banko. Z garancijami in kritji se zniža verjetnost, da posojilo ne bi bilo vrnjeno, saj tudi posojilojemalcu ni do tega, da bi izgubil le-te.

Za banko je pri kritju pomembno, da vedno presega vrednost samega posojila, zato da lahko banka pokrije izgube, ki jih ima, ker posojilo ni bilo odplačano. Pomembno je tudi, da lahko banka hitro prevzame kritje in ga po potrebi tudi hitro proda. Tretje, na kar mora biti pozorna banka, je to, da je jasno določeno, da kritje pripada njej; lastništvo mora biti legalno urejeno, sicer lahko pride do nepotrebnih zapletov, ko hoče banka kritje uporabiti (Koch, MacDonald, 2000, str. 651).

Kritje v obliki realne lastnine običajno pomeni 100 % kritje posojila. Takšna kritja so lahko različno učinkovita, imajo pa tudi različne stroške pri pretvarjanju kritja v likvidno obliko. Obstajajo tudi delne garancije, ki ne dosegajo 100 % kritja posojila, ampak pokrivajo več kot 50 % posojila. Jasno je, da so te garancije manj učinkovite (Jiménez, Saurina, 2004, str. 2198). Banke se za odobritev posojila, ki bi temeljilo samo na kritju ali garancijah, ne odločajo.

2.2.2. Vrednotenje kreditne vloge: proces štirih korakov

Ko banke najdejo odgovore na zgornje probleme, se začne vrednotenje kreditne vloge. Tu se začne prava analiza, ki poskuša ugotoviti, kakšno je tveganje banke, da ji posojilojemalec ne bi povrnil posojila. Analiza poteka v štirih korakih, ki so na kratko razloženi v nadaljevanju. Ti koraki so (Koch, MacDonald, 2000, str. 652):

- pregled managementa in poslovanja,
- analiza finančnih kazalnikov,
- analiza denarnih tokov in
- projekcija ter analiza posojilojemalčevega finančnega stanja.

2.2.2.1. Pregled managementa in poslovanja

Pred analizo finančnih podatkov se morajo zbrati informacije o poslovanju podjetja, vključno s specifičnimi karakteristikami podjetja, intenzivnostjo konkurence v panogi, kvaliteto managerjev in njihovim značajem ter namembnostjo posojila in kvaliteto podatkov, ki jih potrebuje banka. Pregledati se mora trende, ki prevladujejo v panogi in relevantne podatke iz zgodovine poslovanja podjetja.

Če je banka že v preteklosti sodelovala s podjetjem in ga torej že pozna, je veliko večja možnost, da bo prošnja za kredit odobrena. Banka ima o takem podjetju že zbrane privatne informacije o finančnih podatkih in narejene projekcije, kakšno bo poslovanje podjetja v prihodnosti, kar pospeši odobritev posojila (Cole, 1998, str. 976). Prav tako pride do veliko hitrejše odobritve kredita v primeru, če podjetje sodeluje samo z eno banko. V tem primeru se lahko razvije odnos med banko in podjetjem, ki temelji na zaupanju. To ne pomeni, da bo podjetje dobilo posojilo kadarkoli in za karkoli (Foglia, Laviola, Reedtz, 1998, str. 1443). D'Auria, Foglia in Reedtz (1999, str. 1070) dodajajo, da se le v primeru dolgoročnega sodelovanja bankam splača zbirati informacije o podjetju, saj so te drage in bi bilo v primeru, da bi podjetje dobilo posojilo pri drugi banki, delo zastonj.

Če banka v preteklosti ni sodelovala s podjetjem, ga mora dosledno preveriti. Analizirati mora organizacijsko in poslovno strukturo posojilojemalca, preteklo rast prodaje, odnos med

prodajo v panogi in poslovnimi cikli ter napoved za panogo, v kateri posluje podjetje. Posebno pa se morajo banke osredotočiti na kvaliteto in značaj managerjev. Na podlagi zbranih podatkov banka ugotovi, zakaj bo posojilo porabljeno, kakšna je kvaliteta finančnih podatkov, kolikšna bo količina posojila in s čim ga bo podjetje odplačalo in tako poda mnenje o nadaljevanju analize kreditne vloge (Koch, MacDonald, 2000, str. 653).

2.2.2.2. Analiza finančnih kazalnikov

Po pregledu managementa in poslovanja začne banka izvajati drugi korak vrednotenja kreditne vloge. Večina bank začne analizo podatkov z uporabo finančnih analitičnih preglednic, ki uredijo posojilojemalčevo bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida v primerno obliko za primerjavo podatkov skozi čas in s standardi panoge, v katero sodi podjetje, ki zaprosi za posojilo. Prav prilagoditev podatkov tako, da se lahko primerja z ostalimi podjetji, je zelo pomembna, saj omogoča, da se posojilojemalčevo podjetje primerja z ostalimi, ki se ukvarjajo z isto dejavnostjo in se tako ugotovi, ali je podjetje finančno stabilno (Koch, MacDonald, 2000, str. 654, 655).

Vendar pa pregled bilance stanja in izkaza poslovnega uspeha še ne pove vsega, zato banke analizo v nadaljevanju še poglobijo z izračunavanji različnih kazalnikov. Koch in MacDonald (2000, str. 655) pravita, da analize ponavadi razlikujejo izračun vsaj štirih različnih kategorij kazalnikov: kazalniki likvidnosti nakazujejo sposobnost podjetja, da izpolnjuje svoje kratkoročne obveznosti in tako nadaljuje poslovanje, kazalniki obračanja sredstev signalizirajo, kako učinkovito podjetje uporablja sredstva, kazalniki financiranja nakazujejo mešanico financiranja podjetja; koliko je podjetje financirano iz lastnega kapitala in koliko iz dolga in kazalniki donosnosti, ki zagotovijo dokaze prodaje in dobičkonosnosti podjetja.

Kumra, Stein in Assersohn (2006, str. 509) pravijo, da tradicionalno banke ocenijo kreditno tveganje z analizo preteklih računovodskih podatkov podjetja, ki zaprosi za posojilo, in s projiciranjem teh podatkov v prihodnost na podlagi kvantitativne analize in presoje strokovnjakov. To je doseženo z analizo različnih finančnih kazalnikov izračunanih iz računovodskih podatkov, kar pomaga ovrednotiti stanje poslovanja podjetja. Pri takih analizah so poudarjeni predvsem kazalniki financiranja in donosnosti, pomembna pa je tudi analiza denarnih tokov, ki je tretji korak vrednotenja kreditne vloge. Tudi Marsico (2007, str. 15) poudarja, da pri vrednotenju kreditne vloge niso dovolj le kratka poročila managerjev, ampak morajo tisti, ki se ukvarjajo s kreditno vlogo, upoštevati finančne kazalnike, kot so na primer kazalniki donosnosti.

Ko torej banke analizirajo finančne kazalnike, s pomočjo katerih vrednotijo kreditno vlogo, začnejo s tretjim korakom vrednotenja kreditne vloge.

2.2.2.3. Analiza denarnih tokov

Večina analiz se osredotoči na denarne tokove, ko vrednoti nefinančno uspešnost podjetja. Regulatorji bank zahtevajo, da banke podprejo odločitev o odobritvi posojila z informacijami o denarnih tokovih vsakega posojilojemalca (Koch, MacDonald, 2000, str. 661). Denarni tokovi so prejemki in izdatki oziroma prilivi in odlivi podjetja v nekem obdobju; lahko so negativni, ko izdatki presegajo prejemke, in pozitivni, če so prejemki večji od izdatkov (Filipović et al., 2001, str. 10).

Ocena denarnih tokov se kasneje primerja s plačilom glavnice in obresti ter denarnimi izdatki in se tako oceni posojilojemalčeva kapaciteta posojil ali posojila ter finančna moč posojilojemalca. Namen analize je ugotoviti, koliko denarnega toka proizvaja podjetje pri svojem normalnem poslovanju, saj mora le-ta zadostovati za plačilo obresti in glavnice posojila. Sam denarni tok se lahko razlikuje od dobičkov, ki jih prikazuje podjetje, saj je lahko na primer račun nekomu že izstavljen, samega denarnega toka pa v podjetju še ni. (Koch, MacDonald, 2000, str. 661).

2.2.2.4. Projekcija ter analiza posojilojemalčevega finančnega stanja

Prvi trije koraki omogočijo, da se analizira in ovrednoti preteklo poslovanje potencialnega posojilojemalca. Zadnji korak je ovrednotenje kreditne vloge s projekcijo preteklih podatkov v to, kar se bo s podjetjem dogajalo v prihodnosti. Finančne projekcije vključujejo postavljanje razumnih domnev o prihodnji prodaji podjetja, potrebah po kapitalu, stroških kapitala, stroških poslovanja, davkih, dividendah ... Razkrijejo, za kakšen namen potrebuje podjetje posojilo, kako visoko posojilo potrebuje, koliko denarnega toka se lahko proizvede iz poslovanja za odplačilo dolga in kdaj, če sploh kdaj, bi lahko podjetje posojilo odplačalo. S pripravo projekcij si banke odgovorijo na vse prej predstavljene probleme in ugotovijo ali bodo odobrile kreditno vlogo (Koch, MacDonald, 2000, str. 670).

2.3. SUBJEKTIVNO MNENJE KOMERCIALISTA

Kot je opisano v prejšnjih točkah, imajo banke različna merila, s katerimi si pomagajo pri odločitvah o posojilih. Upoštevati morajo slovensko zakonodajo na področju upravljanja s kreditnimi tveganji. Zakonodaja določa kapitalsko ustreznost in kapitalske zahteve in omejitve, ki jim morajo slediti banke zato, da so manj izpostavljene kreditnim tveganjem. Prav tako določa zakonodaja določila na področju velike izpostavljenosti do komitenta. Posamezen komitent ne sme presegati določenega odstotka kapitala banke. V primeru, da bi s posojilom komitent presegel določen odstotek kapitala banke, posojilo ne bi bilo odobreno, razen če bi lahko banka z nekaterimi ukrepi zmanjšala izpostavljenost.

Poleg slovenske zakonodaje pa banke upoštevajo lastna merila, s katerimi sledijo enakim ciljem kot podjetja. Glede na kulturo kreditiranja, ki jo banka vodi v skladu s cilji, ki jih želi doseči, banka najprej razreši nekaj problemov, ki jih sreča pri vsaki kreditni vlogi. Nato pa banka ovrednoti kreditno vlogo v štirih korakih, opisanih zgoraj.

Vsa zgoraj opisana merila pa niso edino, kar banka upošteva pri odločanju o kreditih. Zelo pomembno vlogo pri tem procesu ima namreč subjektivno mnenje komercialista, ki se ukvarja s komitentom, ki prosi za razna finančna sredstva. Komercialist je tisti, ki najbolj pozna komitenta, ki se ukvarja z njim, in je zato tudi tisti, ki lahko najboljše presodi posamezno situacijo. Na koncu je torej komercialist tisti (seveda znotraj zakonodajnih okvirov), ki poda mnenje o določenem posojilu ter njegovi odobritvi.

V literaturi se informacije, ki se pridobijo s kvantitativnimi podatki, to je s podatki, ki se jih pridobi z na primer računovodskimi poročili ali raznimi analizami, imenujejo »trde informacije«. To so največkrat informacije, ki se prikazujejo s številkami. Vendar pa se veliko informacij, kot je vidno že iz zgoraj opisanih točk, pridobi na drugačen način. Komercialisti vzpostavijo osebni odnos s komitenti, ta odnos pa lahko traja leta, tako da komercialisti spoznajo komitentovo poštenost, integriteto in etiko. Tako pridobljene informacije se v literaturi imenujejo »mehke informacije« (Petersen, 2004, str. 1, 2) in se odražajo v subjektivnem mnenju komercialista o posojilih komitentom.

3. STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA V SLOVENIJI

Opisala sem že vidik bank kot tistih, ki posojajo (na kaj morajo biti pozorne, ko posojajo sredstva), zdaj pa se bom obrnila na stran tistih, ki si izposojajo finančna sredstva; osredotočila se bom na podjetja, ki potrebujejo finančna sredstva za uresničenje naložb.

Če podjetje pri poslovanju nima težav, lahko bankam vrne finančna sredstva, ki si jih je izposodilo. Problem nastane, ko podjetje zaide v težave in ne more povrniti izposojenih sredstev. Poznamo veliko vzrokov, ki lahko pripeljejo do slabega finančnega položaja podjetja; to so spremembe v tržnem povpraševanju, visoki stroški, šibka konkurenčnost, neustrezen finančni nadzor, slabo vodstvo podjetja, neugodne spremembe cen, prevzemi, finančna politika in trgovanje, ki presega finančne zmogljivosti podjetja, neustrezno delovanje na trgu, veliki projekti, ki ne prinesejo zelenih rezultatov, večletne izgube v poslovanju in tako tudi kapitalska neustreznost in prezadolženost. Lahko je tudi premajhno znanje v podjetju ali pa premajhna podpora države.

Vsi ti vzroki lahko vodijo podjetja do tega, da so plačilno nesposobna ali pa se preveč zadolžujejo in na koncu ne morejo vrniti izposojenih sredstev. To lahko vodi k temu, da podjetje preneha delovati oziroma propade (podjetje gre v postopek stečaja ali likvidacije) ali

pa se preoblikuje oziroma reorganizira (prisilna poravnava in finančna reorganizacija) in se tako poskuša izvleči iz težav.

Dolgoročno plačilno nesposobnost ali prezadolženost dolžnika je torej včasih mogoče odpraviti s prisilno poravnavo in finančno reorganizacijo ter poplačilom upnikov. Če to ni mogoče, pride do njegovega stečaja ali likvidacije. Stečajni postopek lahko predlagajo upniki, sam dolžnik ali osebno odgovorni družbenik (Prisilne poravnave, stečaji, likvidacije, 2007).

V tem delu diplomskega dela sem na kratko predstavila področje stečaja, likvidacije in prisilne poravnave v Republiki Sloveniji, vse tri možnosti, ki jih ima podjetje v primeru, ko zaide v resne težave. V nadaljevanju diplomskega dela je namreč opisano podjetje Iskraemeco, d.d., Kranj, ki je v postopku prisilne poravnave in finančne reorganizacije.

3.1. STEČAJ

Stečaj je stanje podjetja, ko to dalj časa ne more izpolnjevati prevzetih in sprejetih obveznosti (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2005, str. 1307).

Poznamo dva glavna razloga, zaradi katerih je mogoče predlagati stečaj: insolventnost in prezadolženost. Insolventni dolžnik ni sposoben plačevati tekočih zapadlih obveznosti; njegovo premoženje je morda večje od njegovih dolgov, vendar ga ni mogoče hitro prodati ter tako pridobiti sredstva za plačevanje tekočih obveznosti. Prezadolženi dolžnik pa morda v nekem trenutku še lahko sproti plačuje svoje obveznosti do upnikov, vendar pa so njegovi dolgovi skupaj večji od njegovega premoženja in bo v bolj ali manj oddaljeni prihodnosti postal nelikviden.

Stečajni postopek poteka v dveh fazah: odločanje o začetku stečajnega postopka in vodenje stečajnega postopka (Plavšak, Prelič, 2000, str. 360). Uvede se z vložitvijo pisnega predloga, ki ga lahko vloži dolžnik, upnik ali osebno odgovorni družbenik. V primeru, ko predlaga začetek stečajnega postopka upnik, mora z verodostojno listino izkazati obstoj dospele terjatve, dokazati pa mora tudi, da dolžnik nima dovolj denarnih sredstev, da bi poravnal to terjatev (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993).

Predlagatelj stečajnega postopka mora utemeljiti razlog, zaradi katerega se je odločil predlagati stečajni postopek; to sta plačilna nesposobnost in/ali prezadolženost. Mora dati tudi določen predujem za kritje stroškov do začetka stečajnega postopka.

Prva faza stečajnega postopka se lahko zaključi tako, da se z oklicem obvesti upnike o začetku stečajnega postopka. Ta se objavi na oglasni deski sodišča in v Uradnem listu Republike Slovenije. Če predlog za stečajni postopek vloži dolžnik, včasih tik pred vložitvijo

predloga spremeni ime podjetja. Tako lahko upniki pri objavi stečaja v Uradnem listu spregledajo, da je to podjetje njihov dolžnik (Varanelli, 2005, str. 11, 12).

Lahko pa se prva faza prekine in se stečajni postopek ustavi. To se zgodi v naslednjih primerih: če predlagatelj ne da določenega predujma, se predlog o stečajnem postopku zavrne, ustavitev postopka zaradi umika predloga, če je dolžnik postal solventen, če upnik ni dokazal obstoja stečajnega razloga, se predlog zavrne, če stečajni senat med stečajnim postopkom ugotovi, da premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka (razen v izjemnih primerih), če niso izpolnjene pogodbene obveznosti, lahko upravitelj odstopi od pogodbe (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993).

Nato se začne druga faza stečajnega postopka, kjer ima glavno vlogo sodišče. Organi stečajnega postopka so stečajni senat (senat treh sodnikov), stečajni upravitelj ter upniški odbor, ki je ustanovljen po potrebi. Če predlaga začetek stečajnega postopka dolžnik, izda stečajni senat sklep o začetku stečajnega postopka brez naroka, drugače pa stečajni senat na naroku izda sklep, s katerim se začne stečajni postopek. Narok za obravnavo, ali so podani pogoji za začetek stečajnega postopka, opravi stečajni senat, kadar je zaradi ugotovitve dejstev ali je podan stečajni razlog, treba dodati dokaze (Plavšak, Prelič, 2000, str. 369).

O višini nagrade, ki pripada stečajnemu upravitelju v stečajnem postopku, odloča sodišče po merilih, ki so določena v Odredbi o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem. Ta odredba odloča tudi o višini nagrade upraviteljem pri postopku prisilne poravnave in likvidacije (Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem, 2002).

V drugi fazi stečajnega postopka se ugotavljajo terjatve, vnovčenje stečajne mase in delitev stečajne mase. V tej fazi je namen zagotoviti pogoje za hkratno in sorazmerno poplačilo upnikov. Ko dolžnikovega premoženja ni dovolj, da bi v celoti poplačal terjatve vseh upnikov, se torej izvede postopek stečaja. Namen stečaja je namreč pravično obravnavanje upnikov, takrat, ko dolžnik ni sposoben v celoti poplačati svojih dolgov. Upniki lahko tako dosežejo hkratno poplačilo terjatev iz prodaje premoženja.

Zaključek stečajnega postopka objavi stečajni senat v Uradnem listu Republike Slovenije. Stečajni postopek se zaključi, ko dobi predsednik stečajnega senata poročilo stečajnega upravitelja, da so končana vsa opravila iz stečajnega postopka. Predsednik stečajnega senata tako predlaga stečajnemu senatu zaključek stečajnega postopka (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993).

3.2. LIKVIDACIJA

Likvidacija je način prenehanja podjetja. Prostovoljna likvidacija je način prenehanja podjetja po volji lastnikov, prisilna likvidacija pa je likvidacija na podlagi zakona. V obeh primerih interesi upnikov ne smejo biti prizadeti. Upniki varujejo svoje pravice in interese v primeru likvidacijskega postopka tako kot pri rednem poslovanju podjetja (Kolenc, 1995, str. 7).

Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2005, str. 493) je likvidacija odprava, uničenje oziroma odstranitev. Je prenehanje obstoja gospodarske organizacije. Prostovoljna oziroma redna likvidacija je tista, o kateri odločajo družbeniki oziroma delničarji in tudi sami izvedejo likvidacijski postopek. Prisilna likvidacija pa je tista, o kateri odloča sodišče; torej je v sodnem postopku likvidacije.

Po opravljenem likvidacijskem postopku podjetje preneha delovati kot pravna oseba. Likvidacijski postopek se vedno opravi po prenehanju (v širšem pomenu) podjetja (Kolenc, 1995, str. 7). Tu je potrebno razlikovati med prenehanjem družbe v širšem pomenu in prenehanjem družbe v ožjem pomenu; prenehanje družbe v širšem pomenu nastopi s samim vzrokom prenehanja (družba kot pravna oseba še ne preneha), nato pa se opravi postopek likvidacije (ali stečaja), v katerem se končajo vsa obstoječa pravna razmerja. Po opravljenem postopku likvidacije (ali stečaja) preneha družba v ožjem pomenu; torej kot pravna oseba z dokončnim izbrisom iz registra (Plavšak, Prelič, 2000, str. 604).

V primeru, da premoženje podjetja ne zadostuje za poplačilo vseh upnikov (poplačilo vseh terjatev in zakonitih obresti), se likvidacijski postopek ne more izvesti. V takšnem primeru se izvede stečajni postopek. Namen likvidacijskega postopka je torej delitev preostalega premoženja (le v primeru, da je tega premoženja dovolj) med družbenike oziroma lastnike ter samo varstvo upnikov.

Glavna razlika med stečajem in likvidacijo je prav ta, da se likvidacijski postopek v primeru, da je premoženje podjetja premajhno, da bi poplačalo vse upnike, ne more izvesti. V takšnem primeru se izvede stečajni postopek. Še ena bistvena razlika pa je ta, da se likvidacijski postopek vedno izvede po prenehanju družbe (če družba preneha delovati s potekom časa, za katerega je bila ustanovljena, s sklepom družbenikov, s smrtjo družbenika, z odpovedjo ...), če ne preneha delovati s stečajem ali z združitvijo, kjer se prenese premoženje na drug subjekt in tako likvidacija ni potrebna. V stečajnem postopku, kjer ni dovolj premoženja za poplačilo vseh upnikov, gre za posebna pravila za poplačilo teh in prav tako je pri razdelitvi premoženja. Tako je likvidacijski postopek precej svobodnejši kot stečajni postopek (Kocbek, 1994, str. 65-69).

Medtem ko prostovoljno likvidacijo izvedejo praviloma družbeniki sami, izvede prisilno likvidacijo sodišče v sodnem postopku likvidacije. Postopek likvidacije se začne z vložitvijo predloga. Sodišče pri likvidaciji delniške družbe izvede postopek likvidacije, če obstaja eden

izmed naslednjih razlogov za prenehanje (pri likvidaciji drugih gospodarskih družb izvede sodišče postopek likvidacije v primeru nekoliko drugačnih razlogov) (Zakon o gospodarskih družbah, 2005):

- če uprava ne deluje več kot 12 mesecev (predlog za prenehanje družbe lahko vloži upnik ali delničarji, ki predstavljajo vsaj eno desetino osnovnega kapitala),
- če se zmanjša osnovni kapital pod minimum (predlog za prenehanje družbe lahko vloži upnik ali vsak delničar ali pa sklep za prenehanje družbe izda sodišče po uradni dolžnosti, če delničarji ne zagotovijo osnovnega kapitala v višini zakonskega minimuma v določenem roku),
- če sodišče s pravnomočno sodbo ugotovi ničnost vpisa ustanovitve v sodni register oziroma s sodbo ugotovi obstoj likvidacijskega razloga (sklep za prenehanje družbe izda sodišče po uradni dolžnosti).

Likvidacijski postopek izvede stvarno pristojno sodišče na območju sedeža pravne osebe, organa likvidacijskega postopka pa sta likvidacijski senat in likvidacijski upravitelj (eden ali več). Predujem za kritje stroškov, ki nastanejo zaradi začetka likvidacijskega postopka, v primeru, ko se uvede likvidacijski postopek po uradni dolžnosti, mora založiti dolжник. V ostalih primerih predujem zalaga predlagatelj (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993).

Ko se iz likvidacijske mase poplača upnike, se poplača še ostale stroške likvidacijskega postopka, nato pa se ostanek razdeli še med družbenike oziroma delničarje.

3.3. PRISILNA PORAVNAVA

Prisilna poravnava je z zakonom urejen postopek sanacije dolžnika v finančnih težavah, ki se ga lahko predlaga pred ali med stečajnim postopkom. Prisilno poravnavo navadno predlaga dolжник sam zaradi mišljenja, da bo z zmanjšanjem svojih obveznosti v bodoče posloval pozitivno. Upniki za potrditev prisilne poravnave glasujejo, če menijo, da bodo na ta način še vedno poplačani v večji meri kot pa v primeru takojšnjega stečaja.

Dolжник torej želi odložiti plačilo zapadlih obveznosti do upnikov in tako izboljšati svoj trenutni položaj. Svoj ekonomsko-finančni položaj želi dolжник dolgoročno utrditi z načrtom finančne reorganizacije.

S strani dolžnika, ki lahko edini predlaga začetek prisilne poravnave, se mora pripraviti načrt finančne reorganizacije. Načrt finančne reorganizacije je skupina ukrepov, ki lahko pripomorejo k trajni rešitvi dolžnikovega finančnega položaja. V praksi je najpogostejši predlagani ukrep znižanje in odlog plačila obstoječih obveznosti. Dolжник ima možnost predlagati znižanje obveznosti na 20 % in poplačilo v enem letu, ali pa manjše znižanje in

poplačilo v nekoliko daljšem času (do pet let). Poleg tega načrt finančne reorganizacije pogosto predvideva odpuščanje delavcev, odprodajo nepotrebne premoženja in prenos dela poslov na drugo pravno osebo.

Namen prisilne poravnave je, da se dolžniku, ki je dalj časa plačilno nesposoben in prezadolžen, omogoči pogoje za nadaljnje poslovanje. To se poskuša zagotoviti z ustreznimi metodami finančne reorganizacije. Razlika med stečajem, likvidacijo in prisilno poravnavo je, da prvi dve metodi pomenita prenehanje poslovanja podjetja, medtem ko prisilna poravnava pomeni sanacijo, ki naj bi omogočila nadaljnje poslovanje podjetja.

Prisilna poravnava poteka v dveh fazah. Prva faza je uvedba postopka prisilne poravnave, ki se uvede z vložitvijo predloga za začetek postopka prisilne poravnave. Predlogu se priloži (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993): poročilo o dolžnikovem ekonomsko-finančnem stanju, zadnjo bilanco stanja, izkaz poslovnega in izkaz finančnega izida, dokumentacijo, s katero se izkazuje, da je verjetno, da so podani pogoji za začetek postopka, seznam upnikov z navedbo njihovih firm in sedežev ter višino njihovih dospelih terjatev ter seznam ločitvenih in izločitvenih upnikov.

K predlogu za začetek prisilne poravnave lahko dolžnik priloži načrt finančne reorganizacije, mora pa ga predložiti v treh mesecih od dneva vložitve predloga. V načrtu dolžnik predlaga prisilno poravnavo, razvrsti terjatve v razrede, predlaga, za katere upnike se položaj, tudi po načrtu, ne spremeni, predlaga zmanjšanje terjatve ter roke izplačil za vsak razred terjatev. Načrtu finančne reorganizacije se priloži revidirano obračunsko in predračunsko bilanco stanja, predračunski revidiran izkaz poslovnega izida ter izkaz finančnega izida za tekoče leto in zadnje poslovno leto. Priložijo se še poročila revizorja, notarski zapiski in izjave upnikov. Dolžniki lahko predlagajo še druge ukrepe, ki bi pomagali podjetju iz težav.

Če se izda sklep o začetku postopka prisilne poravnave, se začne druga faza postopka, lahko pa se prekine že prva faza v primeru, da se postopek ustavi zaradi umika predloga (če bi dolžnik lahko poravnal svoje obveznosti brez finančne reorganizacije (kar je redko), če se dolžnik ne ravna po dogovoru, če dolžnik ne more poravnati svojih obveznosti, kot je predlagano v načrtu, če jih lahko poravnava prej ali v večji meri) ali z zavrnitvijo predloga (ker obstajajo ovire za začetek postopka).

Druga faza se začne, ko poravnalni senat sprejme sklep o začetku postopka prisilne poravnave. S sklepom o začetku postopka prisilne poravnave poravnalni senat naloži predlagatelju, da položi predujem za stroške postopka in rok za njegovo položitev. Če se predujem ne položi, poravnalni senat ustavi postopek prisilne poravnave. Sodišče (poravnalni senat) v tej fazi odloča o pogojih za potrditev prisilne poravnave. Preskusijo se terjatve upnikov zaradi odločitve o njihovih glasovalnih pravicah, pa tudi glasuje se o predlagani prisilni poravnavi. Oklic o začetku prisilne poravnave se objavi na oglasni deski sodišča in v Uradnem listu RS. Organi v postopku prisilne poravnave so poravnalni senat (senat treh

sodnikov), upravitelj prisilne poravnave in upniški odbor za zavarovanje koristi upnikov (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 1993).

Če so zneski, potrjeni v prisilni poravnavi, plačani, se terjatve štejejo za popolnoma plačane. V tem primeru se postopek prisilne poravnave zaključi; sodišče opravi izbris. Prisilna poravnava se razveljavi tudi, če se ugotovi, da lahko dolžnik izpolni svoje obveznosti v celoti, ne da bi se tako zmanjšala sposobnost dolžnikovega delovanja.

4. ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU PODJETJA

Zakon o finančnem poslovanju podjetij je bil v Republiki Sloveniji sprejet tudi zaradi problemov, povezanih s finančno disciplino, kar pa je povezano s postopkom stečaja, prisilne poravnave in likvidacije. Sprejet je bil zaradi dveh skupin razlogov (Plavšak, Bergant, 2000, str. 823):

- nerešenega položaja ekonomsko nedelujočih subjektov,
- problemov, povezanih s finančno nedisciplino.

Namen sprejemanja zakona je bil (Plavšak, Bergant, 2000, str. 823):

- jasno urediti dolžnosti podjetij na področju finančnega poslovanja,
- urediti postopek izbrisa gospodarskih družb iz sodnega registra brez poprejšnje likvidacije.

Temeljna načela zakona pa so (Plavšak, Bergant, 2000, str. 823):

- načelo skrbnega finančnega poslovanja podjetij, katerega uresničitev se zagotavlja tudi z ustrezno odškodninsko odgovornostjo v primeru kršitev,
- načelo enakega obravnavanja upnikov,
- prenehanje pravnih oseb, ki nimajo premoženja, brez poprejšnjega postopka likvidacije,
- zaščita pravnih interesov upnikov in družbenikov oziroma delničarjev, ki se zagotavlja s pravnimi sredstvi v postopku izbrisa, javnimi objavami in pravnimi posledicami izbrisa.

V Slovenski pravni prostor in ureditev je Zakon o finančnem poslovanju podjetij vnesel veliko novosti, ki sicer v razvitih gospodarstvih že veljajo. Družbe in predvsem vodilni delavci v družbah morajo poznati najpomembnejše določbe, ki se nanašajo na dolžnosti ravnanja, ko družba postane nelikvidna, insolventna ter kapitalsko neustrezna. Če se ne upošteva z zakonom predpisanih dejanj ob nastanku omenjenih stanj družbe, so lahko posledice za poslovodstvo in družbenike slabe, saj prinesejo osebne finančne neprijetnosti.

Tisti člani posloводства, ki ne sledijo ukrepom, ki bi privedli do saniranja finančnega stanja družbe, ali ki bi privedli do pravočasnega stečaja družbe, so za svoja dejanja osebno premoženjsko odgovorni (Svetovanje in izvedba postopkov po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij in svetovanje v insolventnih zadevah, 2007).

Plačilna nesposobnost in plačilna nedisciplina sta običajna pojava tržnih gospodarstev, še posebno vlogo pa imata v državah na prehodu (Berk, 2004, str. 79-91). Berk (2004a, str. 54-65) tudi pravi, da namen zakona o finančnem poslovanju podjetij ni bil zgolj zagotoviti višjo raven finančne discipline in odpraviti plačilno nesposobnost, ampak naj bi zakon tudi spodbudil podjetja k prestrukturiranju, tako da bi se izboljšala razporeditev proizvodnih dejavnikov v slovenskem gospodarstvu.

Finančne nediscipline ne smemo enačiti s plačilno nesposobnostjo, ki je lahko v podjetju kratkotrajna. Dolžniki, ki sprejemajo večje obveznosti, kot jim jih omogočajo njihove finančne zmožnosti, so tisti, ki povzročajo finančno nedisciplino. Podjetje mora v vsakem trenutku svojega delovanja poslovati skrbno in varno. Poslovati mora tako, da je v vsakem trenutku sposobno pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti (likvidnost) ter da je trajno sposobno izpolniti vse svoje obveznosti (solventnost) (Zakon o finančnem poslovanju podjetij, 1999). Vzroki za finančno nedisciplino so različni, povezani pa so lahko tudi z moralo, saj lahko upravljanje s tujim premoženjem povzroči neprevidnost pri ravnanju z letem (Mlinarič, 2000, str. 27-30).

Prednosti zakona so: večji poudarek stroki, izboljšanje zaščite upnikov, povečanje odgovornosti za skrbno gospodarjenje, dopolnitev insolvenčne zakonodaje ter pravna ureditev področja in dolgoročni vpliv zakona. Nevarnosti zakona pa so: neenako obravnavanje upnikov, povečanje števila stečajev in prisilnih poravn, neupravičene prisilne poravnave v korist lastnikov, neupravičeni stečaji, počasni sodni postopki in neusklajenost sodišč (Bergant, 2000, str. 88-92).

Tudi Berk (2004b, str. 78-82) omenja slabosti Zakona o finančnem poslovanju podjetij. Empirična analiza neposrednih in posrednih učinkov sprejetja zakona odkriva pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditve problematike plačilne nesposobnosti in finančne nediscipline v Sloveniji. Sedanja določila zakona in ureditev nasploh, na podlagi katerih naj bi odgovorni v podjetjih ob pojavu finančnih težav izvajali ukrepe, niso zadovoljiva, zato bi bilo smiselno razmišljati o vzpostavitvi portala, ki bi vseboval informacije o plačilni nesposobnosti posameznih podjetij in zamudah plačil ter informacije o poročanju uprav o finančnih težavah in postopkih na sodiščih. Le takšna ureditev bi prinesla zadovoljivo preglednost, ki je pri tej problematiki, poleg dobro delujočega sodnega sistema, ključnega pomena.

5. NAČRT FINANČNE REORGANIZACIJE (NFR III) PODJETJA ISKRAEMECO, D.D., KRANJ

V tem delu diplomskega dela sem predstavila podjetje Iskraemeco, d.d., Kranj (v nadaljevanju samo Iskraemeco, d.d.), ki je zašlo v finančne težave. Podjetje je bilo tako zadolženo, da bi za redno poslovanje potrebovalo nova posojila. Banke zaradi nakopičenih dolgov podjetja niso več želele odobriti novih posojil, saj še starih niso dobile povrnjenih. Zaupanje bank upnic do podjetja Iskraemeco, d.d. je izpuhtelo, tako da je podjetje ostalo brez prepotrebnih finančnih sredstev. Ker je podjetje Iskraemeco, d.d. menilo, da je v prihodnosti sposobno poslovati pozitivno, je vložilo predlog za prisilno poravnavo in mu tudi priložilo Načrt finančne reorganizacije. Tako so banke s svojimi dejanji podjetje prisilile k iskanju poti za preživetje.

Iskraemeco, d.d. je po desetletju uspešnega poslovanja leto 2004 zaključil z izgubo iz poslovanja, v letu 2005 pa se trend poslovanja ni obrnil. Problemi niso nastali naenkrat, ampak so bili opazni že leta pred letom prve izgube, na kar upniki niso bili pozorni, saj je podjetju še uspevalo redno odplačevati dolgove. V zadnjih letih je stagnirala prodaja, zaradi visokih investicijskih in naložbenih izdatkov pa je bil operativni denarni tok negativen. Povečala so se tudi bančna posojila. Zaradi spremembe strukture proizvodnje je bilo potrebnega več obratnega kapitala, zaradi prodajnih cen pa se je zniževala marža (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 3).

Sicer so bili leta 2005 doseženi nekateri pozitivni rezultati (podrobnejše je zgodovina poslovanja predstavljena v nadaljevanju), vendar pa je dolžnik zaradi slabih poslovnih rezultatov izgubil zaupanje bank upnic, ki so začele zaostrovati pogoje za nadaljnje financiranje podjetja. Začarani krog je tako sklenjen; nezaupanje bank upnic je povzročilo težave pri poslovanju ter pripeljalo dolžnika v stanje trajne nelikvidnosti.

Konec leta 2005 je začel dolžnik pripravljati ukrepe za povečanje poslovne učinkovitosti, ki temeljijo na predhodni finančni sanaciji. Finančno sanacijo je Iskraemeco, d.d. omogočil s prisilno poravnavo; tako je tudi zagotovil zaščito in enakopravno obravnavo upnikov. Prisilna poravnava se je začela februarja 2006 in bo po mnenju podjetja omogočila zmanjšanje zadolženosti ter odložitev dospelosti obveznosti. V sklopu sanacije so predvideni tudi drugi ukrepi, povezani z zmanjševanjem stroškov, dolžnik pa pričakuje, da bo v srednjeročnem obdobju spet dosegel normalno rast in sprejemljivo donosnost za lastnike (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 3).

Podrobnejše informacije o samem podjetju sem priložila v priloge. V Prilogi 3 je predstavljena zgodovina podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj, v Prilogi 4 je prikazana sestava Skupine Iskraemeco, v Prilogi 5 lastništvo Iskraemeca, d.d., Kranj, v Prilogi 6 organizacijska struktura Iskraemeca, d.d., Kranj, v Prilogi 7 poslanstvo in vizija Iskraemeca, d.d., Kranj, v Prilogi 8 proizvodi in storitve podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj, v Prilogi 9 pa primerjalne prednosti podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj.

5.1. ZGODOVINA POSLOVANJA PODJETJA

V Tabeli 3 so letni indeksi inflacije, s pomočjo katerih sem v nadaljevanju preračunala nominalne vrednosti kazalcev poslovanja v realne (glej Tab. 4, na str. 29), kar mi je omogočilo njihovo primerjavo med leti. Letne verižne indekse inflacije sem našla na spletnih straneh Statističnega urada Republike Slovenije, iz njih pa sem s kumulativnim množenjem izračunala indekse z baznima oziroma osnovnima letoma 2000 in 2006. Kumulativne indekse z baznim letom 2006 sem uporabila pri preračunavanju nominalnih vrednosti kazalcev poslovanja v realne.

Tabela 3: Letni indeksi inflacije

	Leto						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Letni verižni indeks inflacije*	-	107,0	107,2	104,6	103,2	102,3	102,8
Kumulativni indeks, 2000=100	100,0	107,0	114,7	120,0	123,8	126,7	130,2
Kumulativni indeks, 2006=100	76,8	82,2	88,1	92,2	95,1	97,3	100

* Za vsako leto je osnova za izračun indeksa predhodno leto.

Vir: Indeks inflacije, 2007; Lastni izračuni.

V Tabeli 4 (na str. 29) so pomembnejši kazalniki, ki kažejo poslovanje podjetja v preteklosti. Da sem podatke lahko primerjala med seboj, sem nominalne vrednosti kazalcev spremenila v realne. To sem storila tako, da sem izločila vpliv inflacije na vrednost kazalcev poslovanja. Za osnovno oziroma bazno leto sem izbrala leto 2006 in vrednosti kazalcev poslovanja vsakega leta spremenila na osnovo cen, ki so obstajale leta 2006. Vsakega izmed kazalcev (razen zadnjega, ki je izražen v %) prikazujejo nominalna in realna vrednost (1. in 2. vrstica ločeni s črtkano črto) ter odstotna sprememba realne vrednosti kazalca glede na leto 2000 (3. vrstica ločena s črtkano črto), ki nam pove, za koliko odstotkov se je spremenila vrednost posameznega kazalca poslovanja glede na leto 2000; predznak minus (plus) pomeni, da se je odstotna vrednost kazalca poslovanja določenega leta zmanjšala (povečala) glede na leto 2000.

Po letu 2000 se je podjetje Iskraemeco, d.d. začelo resno soočati s fenomenom padanja cen na svetovnih trgih. Družba se je temu prilagajala z večanjem obsega proizvodnje. Do leta 2003 je družbi uspelo zadržati prihodke iz prodaje na relativno konstantnem nivoju (glej Tab. 4, na str. 29) in zagotavljati lastnikom ustrezno donosnost kapitala. V letu 2003 se je začela struktura prodaje preoblikovati v smeri prodaje sistemov odčitavanja porabe energije (rast

gibljevih sredstev; zalog in terjatev) in posledica tega je bil negativni denarni tok iz poslovanja v letu 2003 (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 9).

Tabela 4: Nominalne, realne vrednosti kazalcev poslovanja od leta 2000 do leta 2006 ter odstotne spremembe realnih vrednosti kazalcev glede na leto 2000 (zadnji kazalec je izražen v %, tako da zanj tudi ni izračunanih indeksov)*

		Leto						
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kazalci poslovanja	1. Prihodki iz prodaje**	25.641,48	25.401,84	23.484,72	26.839,68	26.839,68	24.922,56	23.964,00
		33.387,34	30.902,48	26.656,89	29.110,28	28.222,59	25.614,14	23.964,00
			-7,4	-20,2	-12,8	-15,5	-23,3	-28,2
	2. Prihodki iz prodaje	22.286,52	22.286,52	23.005,44	23.724,36	23.724,36	23.724,36	22.768,80
		29.018,91	27.112,55	26.112,87	25.731,41	24.946,75	24.382,69	22.768,80
			-6,6	-10,0	-11,3	-14,0	-16,0	-21,5
	3. EBITDA	1.992,37	2.214,51	2.186,24	856,95	206,09	-977,25	-2.360,45
		2.594,23	2.694,05	2.481,54	929,45	216,71	-1.004,37	-2.360,45
			3,8	-4,3	-64,2	-91,6	-138,7	-191,0
	4. EBIT	417,69	1.042,91	1.076,46	924,05	-1.115,76	-2.461,82	-3.742,22
		543,87	1.268,75	1.221,86	1.002,22	-1.173,25	-2.530,13	-3.742,22
			133,3	124,7	84,3	-315,7	-565,2	-788,1
	5. Čisti dobiček / čista izguba	581,37	783,86	926,69	928,37	104,48	-3.346,33	-4.325,50
		756,99	953,60	1.051,86	1.006,91	109,86	-3.439,19	-4.325,50
			26,0	39,0	33,0	-85,5	-554,3	-671,4
	6. Denarni tok iz poslovanja	1.368,10	1.241,34	1.262,42	-211,36	-1.746,98	773,08	-1.046,03
		1.781,38	1.510,15	1.432,94	-229,24	-1.836,99	794,53	-1.046,03
			-15,2	-19,6	-112,9	-203,1	-55,4	-158,7
	7. EBITDA/zaposlenega	922,85	1.047,47	1.041,48	978,69	107,12	-507,32	-1.454,38
		1.201,63	1.274,29	1.182,16	1.061,49	112,64	-521,40	-1.454,38
			6,0	-1,6	-11,7	-90,6	-143,4	-221,0
	8. Donosnost kapitala (v %)	7,0	7,0	7,8	7,6	0,9	-32,8	-56,1

* Ker so podatki, ki sem jih uporabljala v diplomskem delu, še iz časa, ko smo uporabljali slovenske tolarje, sem se odločila, da jih ne bom spreminjala v evre. To velja tudi za preostale dele diplomskega dela.

** Prvi kazalec velja za Skupino Iskraemeco, ostali pa za Iskraemeco, d.d., Kranj. Vse nominalne in realne vrednosti posameznega kazalca (1. in 2. vrstica, ki sta ločeni s črtkano črto) so izražene v mio SIT, razen pri 7. kazalcu, kjer so izražene v tisoč SIT in 8., zadnjem, ki je izražen v %. V zadnji, tretji vrstici posameznega kazalca, ki je ločena s črtkano črto, so izražene odstotne spremembe realne vrednosti kazalca glede na leto 2000 (minus pomeni, da se je odstotna vrednost kazalca pomanjšala glede na leto 2000, plus pa povečala). 3. kazalec, EBITDA, je dobiček / izguba iz poslovanja brez amortizacije, 4., EBIT, pa dobiček / izguba iz poslovanja.

Vir: Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 9; Lastni izračuni.

Poleg padca prodajnih cen so v letu 2004 rasle še cene nabavnih surovin, zato je družba knjižila izgubo iz poslovanja in jo pokrila s prodajo finančne naložbe. Zaradi vstopa v trženje sistemov daljinskega odčitavanja energije se je negativni tok iz poslovanja še povečal. Vzrok je velik porast gibljevih sredstev; trg je še mlad, proizvodi so novi, tako da prihaja do napak.

V letu 2005 je družba začela s sanacijo; z zmanjševanjem števila zaposlenih ter z uvedbo konzervativnega vrednotenja sredstev v premoženjskem portfelju. Sanacijski ukrepi so se odrazili v veliki izgubi družbe. Zaradi zmanjševanja gibljivih sredstev je družba v letu 2005 iz tega naslova ustvarila pozitiven tok iz poslovanja (glej Tab. 4, na str. 29).

Poslovne težave iz leta 2005 se niso rešile z dodatnimi finančnimi viri, zato je družba objavila stanje dolgoročne nelikvidnosti. Sodišče je za družbo začelo postopek prisilne poravnave, ki je povzročil poslovne težave in težave na trgu. Ob izločitvi prihodkov, ki so nastali iz naslova zaračunavanja storitev, je bila dejanska prodajna realizacija za več kot 10 % nižja kot leto prej. V letu 2006 je bila tako visoka izguba in negativni denarni tok (glej Tab. 4, na str. 29). Lastniki so se odločili za dokapitalizacijo družbe ter tako omogočili njeno preživetje in nadaljnji razvoj (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 9).

Dokapitalizacija v višini 2,75 milijarde tolarjev naj bi v podjetju zagotovila kratkoročno likvidnost in omogočila nadaljnjo sanacijo podjetja. Iskraemecova družba pooblaščenka (ISKRAEMECO, DUS, d.d., Kranj) je z dokapitalizacijo izgubila večinski delež v kranjskem proizvajalcu števcov. Največja lastnika družbe sta v skladu z dogovorom postala Kad in Sod (glej Prilogo 5) (Kad in Sod lahko dokapitalizirata Iskraemeco, 2006, str.10).

Računovodska poročila so priložena v prilogah. V Prilogi 10 je revidirana bilanca stanja na dan 31.12.2004 in 31.12.2005, v Prilogi 11 revidiran izkaz poslovnega izida (uspeha) za leto 2004 in 2005, v Prilogi 12 pa revidiran izkaz finančnega izida (finančnih tokov) za leto 2005. Prikazana so tudi računovodska poročila na dan pred začetkom prisilne poravnave. V Prilogi 13 je revidirana obračunska bilanca stanja na dan 19.2.2006 s primerjavo 1.1.2006, v Prilogi 14 je revidiran izkaz poslovnega izida (uspeha) za obdobje 1.1.2006 – 19.2.2006, v Prilogi 15 pa je revidiran izkaz finančnega izida (finančnih tokov) za obdobje 1.1.2006 – 19.2.2006.

5.2. RAZLOGI ZA UVEDBO PRISILNE PORAVNAVE

Iskraemeco, d.d. je uveljavljen svetovni proizvajalec indukcijskih in elektronskih števcov ter sistemov za merjenje porabe energije. Podjetje je bilo tradicionalno močno v Evropi in na bližnjih trgih. Danes svet na vseh področjih pretresa globalizacija, ki ima velik vpliv tudi na podjetje Iskraemeco, d.d., predvsem v tem, da se proizvodnja konkurentov seli v Azijo in druge manj razvite države. Poslovno okolje se je za dolžnika začelo poslabševati že leta 2002, še zlasti pa se je poslabšalo leta 2003. Izgubo iz poslovanja je povzročilo zniževanje prodajnih cen ter podaljševanje in zaostrovanje plačilnih pogojev na trgu, investicije pa, ki so nujno potrebne zaradi vse večjega preusmerjanja trga v elektronske števec in sisteme, so povzročile negativni skupni denarni tok že od leta 2001. Podjetje ga je pokrivalo z vse večjim zadolževanjem, zlasti pri poslovnih bankah. Poskusilo je s številnimi sanacijskimi ukrepi, da bi nadomestilo neugodna gibanja na trgu, vendar mu to ni uspelo. Dolžnik je ukrepal zlasti na

področju zaposlenosti in plač, vendar mu stroškov ni uspelo znižati za toliko, da bi preusmeril neugodno poslovanje (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 17).

Dolžnik je v letu 2004 izgubo iz poslovanja uspel uravnovesiti z odprodajo določenih finančnih naložb, kar pa v letu 2005 ni bilo več mogoče. V primerjavi z letom 2004 se je povečala za ogromno vsoto (glej Tab. 4, na str. 29), prav tako pa se je celotna izguba v letu 2005 bliskovito povečala (glej Tab. 4, na str. 29 in Prilogo 11).

Prav tako se je v letu 2005 povečala zadolženost. Povečale so se tako dolgoročne finančne obveznosti kot kratkoročne finančnih obveznosti in kratkoročne poslovne obveznosti (glej Prilogo 10). V drugi polovici leta 2005 podjetje ni bilo več sposobno poravnati svojih zapadlih obveznosti, likvidnostne težave pa so se ob koncu leta še zaostrole. Iskraemeco, d.d. je imel na dan 31.12.2005 2.695 milijonov tolarjev neplačanih zapadlih obveznosti, že mesec dni za tem, 31.1.2006, pa so se zapadle neplačane obveznosti povečale na 3.176 milijonov tolarjev. Dan pred postopkom prisilne poravnave je znesek zapadlih neplačanih obveznosti znašal 3.233 milijonov tolarjev. Od tega je bilo 2.647 milijonov tolarjev do 60 dni po roku zapadlosti in 586 milijonov tolarjev več kot 60 dni po roku zapadlosti. Dolžnik je bil popolnoma insolventen (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 17).

Zaradi zgoraj napisanega je bilo ogroženo financiranje tekočih potreb proizvodnje; nabava repromateriala in plačilo dobaviteljev energije. Tako so se začele tudi težave v zvezi z dobavitelji, saj so nekateri ključni, podjetju, zaradi neplačevanja obveznosti v roku, napovedali zaustavitev dobav.

Poleg tega dolžnik ni mogel poravnati obveznosti do bank. V letu 2006 je zapadlo kar za 2.028 milijonov bančnih posojil, ki jih podjetje ni moglo odplačati. Tako je Iskraemeco, d.d. moral začeti razmišljati o strategijah za preživetje. Banke so imele v tem procesu odločilno vlogo, saj je velik kos dolga, ki ga podjetje ni moglo povrniti, pripadal ravno njim.

Poleg tega, da je podjetje zadolženo pri bankah, dolguje še drugim upnikom, saj je teh preko 750. Številka se sliši zelo velika, vendar pa so to večinoma majhni upniki, med katerimi se dolg porazdeli in do posameznikov ni tako ogrožen. Desetim bankam pa je podjetje dolžno kar okrog 55 % vsega dolga, med njimi eni izmed bank več kot 22 % celotnega dolga. Tako imajo banke določeno moč nad podjetjem in lahko marsikdaj izsilijo svojo voljo.

Že v letu 2005 se je namreč dolžnik zavedal slabšanja svojega ekonomskega ter likvidnostnega položaja in se začel pogajati s poslovnimi bankami o reprogramiranju starih in o odobritvi novih posojil. Po skoraj devetih mesecih pogajanj so ta obtičala v slepi ulici, saj so bili pogoji, ki so jih postavljale banke, za dolžnika nesprejemljivi in neizvedljivi. Banke se torej niso želele zavezati za zagotovitev nujno potrebnih dodatnih finančnih sredstev, zahtevale so tudi odplačilo reprogramiranih kreditov v, za dolžnika, povsem nerealnih rokih. Glede na realne gospodarske razmere Iskraemeco, d.d. nikakor ni mogel izpolniti zahtev

bank. Prav tako so banke zahtevale zavarovanje z zastavo vsega obstoječega in bodočega premičnega in nepremičnega premoženja ter pravic dolžnika, poleg tega pa so pogojevale reprogram z zastavitvijo delnic podjetja, katerih lastnik je Iskraemeco, DUS, d.d., in drugimi aktivnostmi, na katere dolžnik nima vpliva. Pri vseh težavah podjetja se je začelo krhati zaupanje kupcev v poslovno sposobnost dolžnika. Problem je povzročila tudi ena izmed bank, ki je v začetku decembra 2005 odpovedala nadaljnje črpanje kredita in odstopila od pogodbe. Ena izmed bank pa se je odločila, da ne bo sodelovala pri predlaganem načinu prestrukturiranja dolgov ter obvestila ostale banke, ki so sodelovale pri pogajanjih z dolžnikom (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 17, 18).

Tako so banke s svojimi odločitvami prisilile podjetje k iskanju novih poti za preživetje. V takih situacijah managerji ugotovijo, da bodo morali ukrepati drugače, če želijo, da podjetje, ki je v finančnih težavah, nadaljuje s poslovanjem. Ko ugotovijo, da se ne bodo mogli dokopati do prepotrebnih sredstev, kot na primer v primeru podjetja Iskraemeco, d.d., ki ni moglo najeti kreditov pri bankah, presodijo, kaj je najboljša tako za njih kot za podjetje, ki ga vodijo. V primeru, da managerji verjamejo, da ima podjetje po odplačilu dolgov možnost za uspešno nadaljnje poslovanje, poskušajo rešiti propadajoče podjetje. Ta naloga ni lahka, saj se managerji na eni strani ukvarjajo z upniki, ki zahtevajo poplačilo dolgov, na drugi pa s padajočo prodajo, ki spremlja podjetje in s pokrivanjem tekočih stroškov poslovanja. Očitno so nekateri v podjetju Iskraemeco, d.d. videli potencialno možnost za uspeh in so se zato odločili za možnost, ki bi podjetju lahko pomagala, da bi zopet poslovalo uspešno.

Podjetje se je glede na vse razloge, glede na to, da dolžnik ne more poplačati svojih nakopičenih obveznosti, poleg tega pa izgublja možnosti za pridobivanje novih poslov na trgu, ki ga spremlja vse hujša konkurenca, odločilo za postopek prisilne poravnave; brez celovite finančne in poslovne reorganizacije namreč ne more nadaljevati poslovanja.

Treba je razumeti tudi banke, ki podjetjem niso odobrile novih posojil in ga s tem prisilile k drugačnim ukrepom. Seveda ni težko razumeti, da ima banka dvome o financiranju podjetja, ki ji je dolžno ogromne količine finančnih sredstev. Tudi sama ne bi ponovno posodila denarja nekomu, ki mi ga v preteklosti ni vrnil. Vendar pa so odnosi med upniki in podjetji veliko bolj kompleksni, saj upniku vedno primanjkuje informacij, ki bi mogoče lahko odločile o tem, ali bodo podjetju v finančnih težavah posodile sredstva. Banka kot upnik namreč težko presodi, za kakšen namen podjetje potrebuje sredstva; ali želi na primer širiti svojo dejavnost, ki bo omogočila povračilo sredstev ali pa potrebuje podjetje sredstva za izplačilo plač zaposlenim in je na robu propada. Managerji lahko špekulirajo z informacijami, banke pa so tiste, ki presojujejo, če jim bo sklenitev posla prinesla dobiček ali izgubo. Podjetje Iskraemeco, d.d. so banke postavile v kot tako, da podjetju niso več posodile finančnih sredstev, zato je podjetje začelo s postopkom prisilne poravnave, ki je opisan v nadaljevanju diplomskega dela. Najprej je podjetje razvrstilo terjatve v razrede, kot to določa zakon.

5.3. RAZVRSTITEV TERJATEV V RAZREDE

Dolžnik je v skladu z zakonom razvrstil terjatve v razrede glede na pravni in poslovni temelj ter druge znake istovrstnosti (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 19):

- **Razred A:** položaj se tudi po potrditvi načrta finančne reorganizacije ne spremeni terjatvam ločitvenih in izločitvenih upnikov. Ločitveni upniki so upniki, ki imajo svojo terjatev do dolžnika zavarovano z zastavno pravico na predmetu iz dolžnikovega premoženja, kar jim v primeru stečaja ali prisilne poravnave zagotavlja ugodnejši položaj. Ločitveno pravico je mogoče pridobiti s sporazumom upnika in dolžnika hkrati z nastankom terjatve, ali pa prisilno, v izvršilnem postopku (z rubežem dolžnikovih stvari). V praksi ločitveni upniki največkrat uveljavljajo zastavno pravico na dolžnikovih osnovnih sredstvih - nepremičninah, strojih in vozilih - ter na vrednostnih papirjih. Redkeje je zastavna pravica ustanovljena na terjativah ali drugih premoženjskih pravicah. Ločitveni upniki so največkrat banke ali veliki dobavitelji blaga, čeprav ni nobenih ovir, da ne bi bila z zastavno pravico zavarovana tudi zelo majhna terjatev. Izločitveni upniki so upniki, ki imajo na podlagi izločitvene pravice pravico izločiti iz premoženja stvari, ki ne pripadajo dolžniku.
- **Razred B:** terjatve navadnih upnikov, katerim dolžnik ponuja 80 % poplačilo terjatev v štirih enakih letnih obrokih. Terjatve naj bi se odplačale v štirih letih po pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi, brez obresti za obdobje od začetka postopka prisilne poravnave do dneva poplačila. Prvi obrok zapade v poplačilo na prvo obletnico pravnomočnosti prisilne poravnave.
- **Razred C:** v ta razred se uvrščajo terjatve upnikov iz naslova kreditov, ki so pristali na drugačno poplačilo. To je poplačilo, ki predvideva daljši rok, kot ga zahteva zakon; 100 % poplačilo tistih terjatev, ki se poplačajo v roku osmih let po pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi, z dvoletnim moratorijem na glavnico in z letno obrestno mero v višini 6-mesečne Euribor (za terjatve v SIT in v evru ter drugih valutah) oziroma LIBOR (za terjatve v USD), povečanima za 1,2 % od začetka postopka prisilne poravnave do dneva poplačila. Tiste obresti, ki se natečejo v času od začetka postopka prisilne poravnave do pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave, se obračunavajo mesečno in se po stanju na dan pravnomočnosti sklepa pripišejo glavnici. Glavnica terjatev na dan začetka postopka prisilne poravnave in obresti od dneva začetka postopka do dneva pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave se poplača v 12 enakih polletnih obrokih. Ob zaključku drugega leta po pravnomočnosti prisilne poravnave zapade prvi obrok, obresti pa se, od dneva pravnomočnosti prisilne poravnave, obračunavajo mesečno ter zapadejo v plačilo vsakih šest mesecev.
- **Razred D:** sem sodijo terjatve zaposlenih, na katere prisilna poravnava nima pravnega učinka in se obravnavajo kot stroški postopka.

- **Razred E:** v tem razredu pa so terjatve upnikov iz obojestransko odplačnih pogodb, kjer niti upnik niti dolжник še nista v celoti izpolnila svojih obveznosti. Stranki morata izpolniti svojo pogodbeno obveznost tako, kot se le-ta glasi.

Računovodske podatke je v skladu z zakonom pregledala tudi revizijska hiša. V Prilogi 16 so prikazani skupni zneski upnikov vsakega razreda (zneski upnikov v določenem razredu, ki jih dolguje Iskraemeco, d.d., koliko dolgovi bo podjetje Iskraemeco, d.d. povrnilo), ki pa, zaradi tajnosti podatkov, ne vsebujejo imen in naslovov upnikov.

5.3.1. Ocena učinkov na terjatve v predlagani prisilni poravnavi

Zaradi prisilne poravnave se zmanjšajo nekatere obveznosti in odloži dospelost pri nekaterih terjativah. Ocena učinkov prisilne poravnave je prikazana v Tabeli 5. Skupna zadolženost se zmanjša (glej Tab. 5). Znesek poplačila pri razredu A je izračunan kot ocena vrednosti sredstev (pravic), na katerih je ločitvena oziroma izločitvena pravica. Ena banka je izjema, ker vrednost premoženja ne bo zadostovala za poplačilo celotne obveznosti. Tako se razlika poplača, kot je predvideno za plačila ostalih upnikov (100 %), ki so dolžniku zagotovili kredit (razred C). Prisilna poravnava v tem primeru nima učinka na višino poplačila.

Tabela 5: Ocena učinkov prisilne poravnave

Razred	Stanje obveznosti na dan 20.2.2006 (v tisoč SIT)	Delež poplačila (v %)	Plačilo vrednostno (v tisoč SIT)	Zmanjšanje obveznosti (v tisoč SIT)	Opomba
A	3.864.984	100	3.864.984	0	Za del terjatev, ki niso pokrite z vrednostjo stvari, se za preostanek upnika razporedi v ustrezen razred.
B	5.604.966	80	4.483.973	1.120.993	Dospelost se odloži do leta 2010.
C	5.208.210	100	5.208.210	0	Dospelost se odloži do leta 2013.
D	350.960	100	350.960	0	
E	949.163	100	949.163	0	
Skupaj	15.978.282		14.857.289	1.120.993	

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 20.

5.4. VIRI ZA POPLAČILO OBVEZNOSTI IZ PRISILNE PORAVNAVE

Obveznosti, ki naj bi jih dolžnik plačeval po načrtu finančne reorganizacije, plačuje dolžnik od leta 2007 do leta 2013. Viri poplačila, ki jih načrtuje dolžnik, so prikazani v Tabeli 6.

Tabela 6: Viri poplačila za poplačilo obveznosti iz prisilne poravnave (v tisoč SIT)

Viri od leta 2007 do leta 2013	Znesek (v tisoč SIT)
Čisti poslovni izid brez upoštevanja stroškov postopka	5.504.031
Prosta amortizacija	1.476.781
Prodaja delnic ene izmed bank	1.221.737
Prodaja osnovnih sredstev	408.000
Povečanje osnovnega kapitala	2.750.000
Novo zadolževanje, namenjeno poplačilu dolgov	2.972.149
Skupaj	14.332.698

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 21.

Pri upnikih iz razreda A (glej Tab. 6) je vir za pridobitev finančnih sredstev prvenstveno premoženje, na katerem obstaja ločitvena pravica. Do višine vrednosti sredstev, na katerih so imeli ločitveno ali izločitveno pravico, so bili vsi upniki tega razreda že poplačani. Izjema je le ena izmed bank (še ni predlagala poplačila s prodajo premoženja, ki ga ima v zastavi), pri kateri je pričakovati, da vrednost premoženja ne bo zadostovala za poplačilo celotne obveznosti. To banko lahko, po ocenah dolžnika, ta poplača iz zastavljenega premoženja; to je iz zastavljenih lastnih delnic. Razlika pa se bo plačala kot ostalim upnikom, ki so dali dolžniku kredit (upniki razreda C) (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 21).

Iz rezultatov tekočega poslovanja, denarnih pritokov od prodaje dolžnikovega premoženja in sredstev dokapitalizacije bodo poplačani navadni upniki razreda B (glej Tab. 6). Ti upniki bodo poplačani v roku štirih let po pravnomočnosti prisilne poravnave.

Za preostali dolg do upnikov razreda C bo dolžnik najel ustrezna dolgoročna posojila (glej Tab. 6). Najel jih bo v obdobju od leta 2008 do leta 2013. Podjetje Iskraemeco, d.d. je prepričano, da bo na podlagi uspešnega prestrukturiranja doseglo pozitivni poslovni rezultat in denarni tok iz poslovanja. To mu bo, ob razpoložljivosti realnih zavarovanj, omogočilo najeti takšna posojila (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 21). Natančneje je predvidena dinamika poplačil, izkazana v Prilogi 17, ki prikazuje predračunski izkaz denarnih tokov za obdobje od leta 2006 do leta 2013. V Prilogi 18 je prikazana tudi revidirana predračunska bilanca stanja na dan 19.2.2006, v Prilogi 19 predračunska bilanca stanja, v Prilogi 20 pa predračunski izkaz poslovnega izida.

Upniki razreda D so se poplačali kot strošek postopka iz rezultatov tekočega poslovanja, pri upnikih razreda E pa je bilo poplačilo izvedeno v skladu s sklenjenimi pogodbami.

5.5. DODATNE METODE FINANČNE REORGANIZACIJE

Dolžnik želi z dodatnimi ukrepi, poleg finančnega prestrukturiranja, zagotoviti predvsem (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 23):

- likvidnost ter solventnost dolžnika in poplačilo upnikov skladno s predlaganim načrtom finančne reorganizacije ter finančnimi zmožnostmi dolžnika,
- normalno tekoče poslovanje v okviru planirane rasti obsega poslovanja.

5.5.1. Povečanje osnovnega kapitala podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

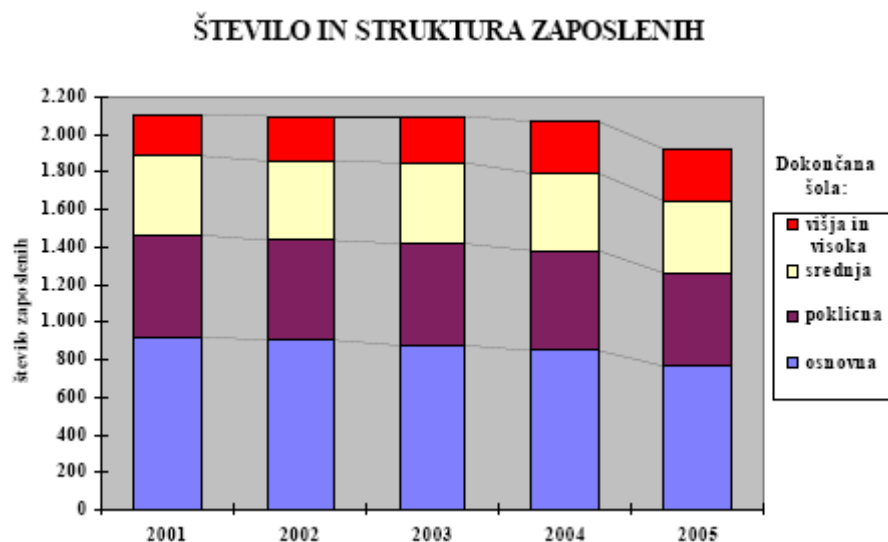
Obstoječim delničarjem je dolžnik predlagal povečanje osnovnega kapitala dolžnika za 2.750.000.000 tolarjev. Takšno povečanje so nekateri obstoječi delničarji javno ponudili na skupščini delničarjev 13.6.2006, vendar je bila na koncu dokapitalizacija zaprta, največja delničarja pa sta postala paradržavna sklada Kad in Sod. Dolžnik bo dodatna sredstva iz naslova potreboval za (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 23):

- financiranje stroškov prestrukturiranja dejavnosti, v kar so vključeni stroški zmanjševanja števila zaposlenih (odpravnine in ostalo), stroški optimiranja tržnih poti ter stroški, povezani z organizacijo in izvedbo outsourcinga (outsourcing pomeni, da se podjetje z določenim delom svojega poslovanja ne ukvarja samo, ampak išče zunanje izvajalce (lahko je to prehrana za delavce, dokup določenih komponent, ki so nujne za izdelavo števca); navadno se outsourcing nanaša na segmente, ki jih je ceneje dobiti na trgu kot organizirati na lastno pest) na daljnem vzhodu, tako za program indukcijskih kot tudi elektronskih števecv,
- financiranje nujnih investicij v letih 2006 in 2007, posebej v povezavi s pridobivanjem novih sistemskih poslov,
- sanacijo obratne likvidnosti oziroma primanjkljaja obratnega kapitala kot posledice tekoče izgube v letu 2006 in delu leta 2007.

5.5.2. Zmanjšanje števila zaposlenih

Na Sliki 1 (na str. 37) je prikazano število in struktura zaposlenih od leta 2001 do leta 2005.

Slika 1: Število in struktura zaposlenih od leta 2001 do leta 2005

Vir: Letno poročilo 2005, 2006, str. 12.

Dolžnik bo zmanjšal število zaposlenih zaradi ukinitve delovnih mest, ki jih podjetje ne potrebuje več. Število zaposlenih pa se bo zmanjšalo tudi zato, ker je zmanjšana potreba po delavcih. Nekatera delovna mesta, število izvajalcev, kategorije in presežni delavci po pravnomočni prisilni poravnavi niso več potrebni.

Upravi dolžnika, ki v programu predvideva zmanjšanje števila zaposlenih za več kot 25 % oziroma za več kot 10 delavcev, se lahko predlaga spremembo programa in določi posamezne kategorije delavcev in število delavcev ter časovno razporeditev prenehanja delovnih razmerij delavcev v obdobju, ki ni krajše od treh in ne daljše od šestih mesecev (Pravilnik o načinu izvrševanja nalog ob uvedbi postopka prisilne poravnave, 1997).

Zaradi zmanjšanja števila zaposlenih nastajajo stroški; stroški odpravnin se ocenjujejo na 775.960 tisoč SIT. Del teh (370.226 tisoč SIT) je bil vračunan v stroške leta 2005, razlika pa v leto 2006, prihranek zaradi znižanja stroškov dela, skupaj z uvedenim ukrepom znižanja plač za 10 % v šestmesečnem obdobju leta 2006, v letu 2006 znaša 861.173 tisoč SIT, v letu 2007 pa bo znašal 1.176.133 tisoč SIT (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 24).

5.5.3. Ukrepi poslovne sanacije

5.5.3.1. Prodaja

Podjetje Iskraemeco, d.d. planira do leta 2013 povečanje prodaje na 40,6 milijard SIT. To povečanje v celoti sloni na povečanju prodaje elektronskih števec in sistemov. Podjetje tudi

načrtuje v naslednjem srednjeročnem obdobju nadaljnje zmanjšanje povpraševanja po indukcijskih števcih; to naj bi se zgodilo globalno na vseh trgih. Dolžnik namerava z reorganizacijo ponovno doseči konkurenčnost tudi na nižjih cenovnih segmentih in tako ohraniti planiran obseg prodaje indukcijskega programa.

5.5.3.2. Prodajna organizacija

Podjetje je želelo povečati učinkovitost in se prilagoditi spremenjenim razmeram na trgu, zato je dolžnik v letu 2005 začel z reorganizacijo prodajne funkcije. Dolžnik bo v okviru tega projekta proučil vlogo sedanjih odvisnih podjetij in distributerjev in poskušal zagotoviti direkten prodajni kanal med dolžnikom in končnim kupcem. Tako bo (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 24):

- povečana preglednost nad stroški poslovanja povezanih podjetij,
- zagotovljena večja integracija prodajne funkcije in tako večja koordiniranost prodajnih naporov,
- dolžnik neposredno razpolagal s kratkoročnimi terjatvami kupcev, s čimer bo olajšano financiranje poslovanja.

V primeru Indije pričakuje podjetje povečanje povpraševanja po enostavnih indukcijskih in elektronskih števcih, poteka pa tudi projekt sanacije proizvodnje. Tako bo prodajna funkcija za Indijo reorganizirana v okviru lokalnega podjetja.

5.5.3.3. Proizvodnja

Z začetkom finančne reorganizacije februarja 2006 je podjetje začelo tudi proces reorganizacije in poslovnega prestrukturiranja s ciljem racionalizirati poslovanje na področju proizvodnje. Glavni cilji na tem področju za naslednje srednjeročno obdobje so (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 24, 25):

1. Zmanjšati globino proizvodnje na elektromehanskem delu in s tem poenostaviti planiranje in logistiko ter doseči hitro znižanje stroškov z outsourcingom delov proizvodnje k sedanjim dobaviteljem. Za ta področja je cilj zagotoviti 10 % nižje vstopne stroške, če jih primerjamo s sedaj doseženimi kalkulativnimi stroški. Cilj bo dosežen z vključitvijo proizvodnih delavcev v obstoječo organizacijo dobaviteljev in z nižanjem stroškov režije pri dolžniku.
2. Vzpostaviti proizvodnjo enostavnih proizvodov v deželah z nižjo ceno delovne sile in si na ta način zagotoviti podobno strukturo stroškov kot konkurenca.

3. Izločitev dela poslovne dejavnosti (sestavni deli, laboratoriji).
4. Doseči prihranke v okviru poslovnih funkcij s povečanjem produktivnosti in opuščanjem aktivnosti, ki ne dodajo vrednosti.
5. V Indiji je dolžnik v začetku leta 2005 pričel s proizvodnjo novega tipa enofaznega mehanskega števca, načrtuje pa se tudi začetek proizvodnje elektronskega. Iskraemeco, d.d. načrtuje 100 % lastništvo podjetja v Indiji, namerava pa intenzivno servisirati lokalni indijski trg skozi lokalno organizirano prodajno funkcijo. Za ostale proizvodne enote bo dolžnik proučil smiselnost ohranjanja lokalne proizvodnje.

5.6. PERSPEKTIVA PODJETJA, RAZMERJE Z UPNIKI V PRIHODNOSTI

Prihodnost podjetja Iskraemeco, d.d. je zelo zahtevna, predvsem zato, ker se mora podjetje, namesto, da bi se v celoti posvetilo spremembam na trgu, ukvarjati s preteklimi grehi in v postopku prisilne poravnave redno plačevati obveznosti do upnic. Podjetje težko dobi nova finančna sredstva, ki pa so, za nadaljnje uspešno poslovanje, nujno potrebna. Na področju, kjer deluje podjetje Iskraemeco, d.d. namreč prihaja do upada prodaje proizvodov programa indukcije, kaže pa se povečanje aktivnosti na programu elektronike. Tako se zaradi prehoda na elektronsko tehnologijo zmanjšuje proizvodnja indukcijskih števecov, proizvodnja elektronskih pa se večja. Če želi podjetje slediti konkurenci, mora priti do finančnih sredstev. Prav tako potrebuje podjetje sveža finančna sredstva za podporo razvojno inovacijskim in prodajnim aktivnostim v smeri izdelave primernih izdelkov za različne trge.

Podjetje išče finančna sredstva v obliki strateških partnerjev. Največji lastniki Iskraemeca, d.d. Kapitalska družba, družba pooblaščenka Iskraemeco, DUS in Slovenska odškodninska družba iščejo primerne strateškega partnerja za podjetje. Iskraemeco, d.d. je 25 podjetjem poslal vabilo k strateškemu povezovanju, odzvalo se jih je 11, tudi slovenski podjetji Hidria in Iskra. Devet podjetij je izkoristilo skrben pregled Iskraemeca, d.d., pet pa jih je oddalo ponudbe. Od teh so le tri podjetja še skrbneje pregledala podjetje Iskraemeco, d.d., eno pa naknadno. Dve podjetji sta oddali zavezujoči ponudbi, v igri pa ostaja še eno podjetje. Katera ponudba bo največja in kako se bo odločilo podjetje Iskraemeco, d.d., bo pokazal čas. Zaenkrat naj bi imelo največ možnosti egipčansko podjetje El Sewedy, vendar pa kitajski Holly Group in nemški Hydrometer, ki sta še v igri za nakup Iskraemeca, d.d., ne zaostajata veliko.

Poleg tega, da podjetje poskuša najti strateškega partnerja, želi v prihodnosti pridobivati finančna sredstva tudi od bank v obliki kreditov. Razmerje Iskraemeca, d.d. z upniki je v prihodnosti oteženo, saj je podjetje pri preteklem poslovanju z njimi izgubilo njihovo zaupanje. Banke (kot sem že omenila), preden odobrijo kreditno vlogo, preverijo zgodovino poslovanja tistega, ki prosi za kredit. Preverijo tudi, kako so potencialni komitenti v

preteklosti izpolnjevali svoje obveznosti do bank; če so pravočasno plačevali obroke dolgov, če so sploh odplačali dolgove ...

Ko bodo upniki preverili preteklo poslovanje Iskraemeca, d.d, bodo temeljito premislili, če bodo podjetju odobrili posojilo. Podjetje je namreč zaostajalo z odplačilom obrokov dolgov in šele v postopku prisilne poravnave naredilo načrt njihovega odplačevanja. Iskraemeco, d.d. odplačuje v postopku prisilne poravnave terjatve upnikov iz naslova kreditov na drugačen način kot to zahteva zakon; to je poplačilo, ki zahteva daljši rok. Tudi to dejstvo bodo potencialni upniki upoštevali in se tudi na podlagi tega odločali, ali bodo Iskraemecu, d.d. odobrili posojilo.

Sklepam, da bodo banke, v primeru, da bodo podjetju nudile posojila, najprej odobrila kratkoročna posojila, ki tudi ne bodo velik finančni zalogaj in se bodo tako zaščitile proti izgubi velikega obsega finančnih sredstev. Prav tako se lahko banke odločijo le za financiranje projektov, za katere mislijo, da bodo uspešno izvedeni in bo tako podjetje lahko odplačalo dolgove. Vprašanje je tudi, kakšno premijo za tveganje bo plačeval Iskraemeco, d.d., saj bodo banke, na podlagi preteklega poslovanja podjetja, Iskraemeco, d.d. ocenile kot tvegano, zato bo tudi premija za tveganje, ki jo bo moralo odplačevati podjetje, višja.

Možnosti podjetja za pridobivanje kreditov od bank, je po mojem mnenju, v večini odvisno tudi od tega, kako bo Iskraemeco, d.d. sledil Načrtu finančne reorganizacije, ki ga je priložil k postopku prisilne poravnave. Če bo podjetje redno odplačevalo obveznosti do upnikov, bo to mnogo povedalo o njegovi odgovornosti in etičnih načelih, pa tudi o resnosti namena, da podjetje preživi in nadaljuje poslovanje uspešno. S svojimi dejanji lahko podjetje Iskraemeco, d.d. dokaže, da je vredno vlagati vanj, kar bodo znale ceniti tudi banke kot upnice.

6. SKLEP

Ugotovila sem, da banke pri odločitvah o posojilih upoštevajo določena merila, ki sem jih predstavila v drugem poglavju diplomskega dela. Banke morajo upoštevati merila, ki jih predpisuje zakonodaja. Morajo biti kapitalsko ustrezne in upoštevati zahtevo o minimalnem kapitalskem standardu. Za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje, ki me je zanimala v diplomskem delu, lahko banke uporabijo standardizirani pristop ali pa pristop na podlagi notranjih bonitetnih sistemov. Pri drugem pristopu banke, tako komitente kot tudi finančna sredstva ter finančne obveznosti po zunajbilančnih postavkah, razvrščajo v bonitetne skupine in sicer ravno zato, da bi se izognile kreditnemu tveganju. Banke razvrstijo komitenta v eno od 5 bonitetnih skupin od A (najboljše) do E (najslabše), bonitetni skupini pa dodajo bonitetni razred, ki predstavlja razlikovanje razvrstitve znotraj bonitetne skupine. Finančna sredstva ter finančne obveznosti po zunajbilančnih postavkah se razvrstijo v bonitetne skupine na podlagi bonitetne skupine dolžnika in kakovosti zavarovanja finančnega sredstva oziroma prevzete obveznosti.

Banke v okviru zakonodaje spremljajo tudi veliko izpostavljenost, ki je izpostavljenost banke do komitenta, ki dosega ali presega 10 % kapitala banke. Banka se pri odločanju o posameznih posojilih mora prepričati, kakšna je izpostavljenost banke do komitenta.

V okviru zakonodaje banke sledijo lastnim ciljem, ki jim je prilagojen proces odobravanja kreditne vloge. Najprej si banke odgovorijo na vprašanja: kakšen je značaj posojilojemalca ter kvaliteta podatkov, za kateri namen bo podjetje porabilo posojilo, kolikšna bo količina posojila, kateri je glavni vir odplačila posojila ter kdaj bo posojilo odplačano in kaj je sekundarni vir odplačila. V nadaljevanju pa banke opravijo objektivni proces vrednotenja kreditne vloge, ki vsebuje štiri korake. Prvi korak je pregled managementa in poslovanja, drugi analiza finančnih kazalnikov, naslednji analiza denarnih tokov in zadnji projekcija ter analiza posojilojemalčevega finančnega stanja.

Pomembno je tudi subjektivno mnenje komercialista, ki najtesneje sodeluje s komitentom, ki zaprosi za investicijo. Le-ta spozna komitenta, se ukvarja z njim in je na koncu tisti, ki poda mnenje o določeni naložbi ter njeni odobritvi.

Drug namen diplomskega dela je bil predstaviti podjetje, ki je zašlo v finančne težave. Najprej sem teoretično razložila možnosti, ki jih ima takšno podjetje; na kratko sem predstavila postopek stečaja, likvidacije in prisilne poravnave. V nadaljevanju sem predstavila podjetje Iskraemeco, d.d., Kranj, ki je v postopku prisilne poravnave in finančne reorganizacije.

Podjetje je prepričano, da lahko v prihodnosti dobro posluje, zato je pripravilo Načrt finančne reorganizacije. Terjatve je podjetje razvrstilo v razrede in tako določilo, koliko terjatev bodo dobili povrnjenih določeni upniki. Terjatve so razporejene v razrede A, B, C, D in E. Prav tako bo Iskraemeco, d.d. z dodatnimi metodami finančne reorganizacije poskusil izboljšati svoje finančno stanje.

Tudi banke kot upniki imajo vlogo pri sanaciji podjetja. Ker je podjetje njihov dolжник, so si pridobile določeno moč nad njim; banke so se povezale, tako da jim podjetje dolguje več kot 55 % vsega skupnega dolga. S sodelovanjem so banke dosegle, da si Iskraemeco, d.d. ni mogel sposoditi finančnih sredstev pri nobeni od povezanih bank, tako da podjetje ni krilo tekočih stroškov, kaj šele, da bi vlagalo v širitev dejavnosti. Tako je Iskraemeco, d.d. moral poiskati drugo rešitev v obliki prisilne poravnave, kjer so banke pristale na odložitev dospelosti obveznosti Iskraemeca, d.d. in bo s časom podjetje lahko zmanjšalo zadolženost.

Menim, da je podjetje Iskraemeco, d.d. dobro pripravilo načrt finančne reorganizacije in bi mu lahko v primeru, da ne odstopa od njega, uspelo preiti od finančnih težav do ponovno uspešnega poslovanja. Vendar si podjetje ne sme privoščiti razhajanj od načrta, saj bi lahko hitro spet zdrsnilo v brezupni položaj, kar bi pomenilo zaton še enega slovenskega podjetja.

LITERATURA

1. Austen Lizabeth A., Reisch John T.: Documentation Insights from the Auditing Profession. *Commercial Lending Review*, Chicago, 2007, 4, str. 36-39.
2. Bergant Živko: Izvajanje zakona o finančnem poslovanju podjetij. IKS, Ljubljana, 2000, 9, str. 65-92.
3. Berk Aleš: Plačilna sposobnost slovenskih podjetij in neposredni učinek njenega zakonodajnega urejanja. *Revizor*, Ljubljana, 2004, 3, str. 79-91.
4. Berk Aleš: Učinki zakona o finančnem poslovanju podjetij na prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. *Revizor*, Ljubljana, 2004a, 6, str. 54-65.
5. Berk Aleš: Reševanje problematike plačilne nesposobnosti in finančne nediscipline kliče po večji preglednosti. *Revizor*, Ljubljana, 2004b, 9, str. 78-82.
6. Bobek Dušan: Sodobna banka. Ljubljana : Založba obzorja Maribor, 1989. 179 str.
7. Carow Kenneth A., Lee Winson B.: State passage of interstate banking legislation: An analysis of firm, legislative, and economic characteristics. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 21(1997), 7, str. 1017-1043.
8. Cebenoyan A. Sinan, Strahan Philip E.: Risk management, capital structure and lending at banks. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 28(2004), 1, str. 19-43.
9. Cole Rebel A.: The importance of relationships to the availability of credit. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 22(1998), 6/8, str. 959-977.
10. Das Sanjiv R., Nanda Ashish: A theory of banking structure. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 23(1999), 6, str. 863-895.
11. D'Auria Claudio, Foglia Antonella, Reedtz Paolo Marullo: Bank interest rates and credit relationships in Italy. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 23(1999), 7, str. 1067-1093.
12. Deng Saiying (Esther), Elyasiani Elyas, Mao Connie X.: Diversification and the cost of debt of bank holding companies. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 31(2007), 8, str. 2453-2473.
13. Dietsch Michel, Petey Joël: The credit risk in SME loans portfolios: Modeling issues, pricing, and capital requirements. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 26(2002), 2/3, str. 303-322.
14. Ely David P., Robinson Kenneth J.: The impact of banks' expanded securities powers on small-business lending. *Review of Financial Economics*, Amsterdam, 13(2004), 1/2, str. 79-102.
15. Evanoff Douglas D., Wall Larry D.: Measures of the riskiness of banking organizations: Subordinated debt yields, risk-based capital, and examination ratings. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 26(2002), 5, str. 989-1009.
16. Foglia A., Laviola S., Reedtz P. Marullo: Multiple banking relationships and the fragility of corporate borrowers. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 22(1998), 10-11, str. 1441/1456.
17. Goddard John et al.: European banking: An overview. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 31(2007), 7, str. 1911-1935.

18. Grovenstein Robert A. et al.: Commercial mortgage underwriting: How well do lenders manage the risk?. *Journal of Housing Economics*, Amsterdam, 14(2005), 4, str. 355-383.
19. Hines Patricia: Commercial Loan Origination: Ripe for Improvement. *Commercial Lending Review*, Chicago, 2007, 4, str. 8-12.
20. Jiménez Gabriel, Saurina Jesús: Collateral, type of lender and relationship banking as determinants of credit risk. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 28(2004), 9, str. 2191-2212.
21. Kocbek Marijan: Prenehanje in likvidacija gospodarskih družb. *Gospodarski vestnik*, Ljubljana, 1994, 15, str. 65-69.
22. Koch Timothy W., MacDonald S. Scott: Bank management. 4th Edition. Fort Worth : The Dryden Press series, 2000. 968 str.
23. Kolenc Franc: Posebnosti pri revidiranju likvidacijskih postopkov. *Revizor*, Ljubljana, 1995, 5, str. 7-25.
24. Kumra Roger, Stein Roger M., Assersohn Ian: Assessing a knowledge-based approach to commercial loan underwriting. *Expert Systems with Applications*, Amsterdam, 30(2006), 3, str. 507-518.
25. Lydting Darren D.: Staying Informed Monitoring Loan Covenants. *The RMA Journal*, Philadelphia, 89(2007), 10, str. 82-87.
26. Machauer Achim, Weber Martin: Bank behavior based on internal credit ratings of borrowers. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 22(1998), 10/11, str. 1355-1383.
27. Mahrt-Smith Jan: Should banks own equity stakes in their borrowers? A contractual solution to hold-up problems. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 30(2006), 10, str. 2911-2929.
28. Marsico Jeffrey P.: Beyond Valume: Tying Management Information to the Front Line. *Commercial Lending Review*, Chicago, 2007, 3, str. 14-20.
29. Mlinarič Franjo: Ali bo zakon o finančnem poslovanju podjetij res opravi s finančno nedisciplino?. *IKS*, Ljubljana, 2000, 6, str. 15-37.
30. Osredkar Ana: Posebnosti trženja na portugalskem trgu – primer podjetja Iskraemeco d.d.. *Diplomsko delo*. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 52 str.
31. Petersen Mitchell A.: Information: Hard and Soft. Evanston : Northwestern University and NBER, 2004. 20 str.
32. Peura Samu, Jokivuolle Esa: Simulation based stress tests of banks' regulatory capital adequacy. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 28(2004), 8, str. 1801-1824.
33. Plavšak Nina, Bergant Živko: Zakon o finančnem poslovanju podjetij s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 208 str.
34. Plavšak Nina, Prelič Saša: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 608 str.
35. Rime Bertrand: Capital requirements and bank behaviour: Empirical evidence for Switzerland. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 25(2001), 4, str. 789-805.
36. Saunders Anthony, Millon Cornett Marcia: Financial institutions management: A risk management approach. 5th Edition. Boston : McGraw-Hill Education, 2005. 856 str.

37. Strahan Philip E., Weston James P.: Small business lending and the changing structure of the banking industry. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 22(1998), 6/8, str. 821-845.
38. Treacy William F., Carey Mark: Credit risk rating systems at large US banks. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 24(2000), 1/2, str. 167-201.
39. Varanelli Luigi: Sprememba firme pred stečajem – pravica ali zloraba?. *Pravna praksa*, Ljubljana, 2005, 44/45, str. 11-12.
40. Voordeckers Wim, Steijvers Tensie: Business collateral and personal commitments in SME lending. *Journal of Banking & Finance*, Amsterdam, 30(2006), 11, str. 3067-3086.

VIRI

1. Filipović Nenad et al.: Slovar poslovnih izrazov v angleščini in slovenščini. Ljubljana : Založba Mladinska knjiga, 2001. 374 str.
2. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/me100.htm>], 2007.
3. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/me300.htm>], 2007.
4. Produkti in rešitve [URL: http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/e7_e8.htm], 2007.
5. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/t31.htm>], 2007.
6. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/TS8.htm>], 2007.
7. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/TKM8.htm>], 2007.
8. Produkti in rešitve [URL: <http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/mt423.htm>], 2007.
9. Produkti in rešitve [URL: http://www.iskraemeco.si/emecoweb/slo/product/meters/omara_19.htm], 2007.
10. Indeks inflacije [URL: <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=1>], 2007.
11. Kad in Sod lahko dokapitalizirata Iskraemeco. Delo, Ljubljana, 2006, str.10.
12. Letno poročilo 2005. Kranj : Iskraemeco, d.d., Kranj, 2006. 56 str.
13. Liquidity and Funds Management. Washington : Office of the Comptroller of the Currency, 2001. 86 str.
14. Merila in postopki za odobravanje naložb v Novi Ljubljanski banki, d.d. Ljubljana. Interna gradiva Nove Ljubljanske banke, d.d., 2007.
15. Načrt finančne reorganizacije (NFR III). Interni podatki Iskraemeca, d.d., 2006. 61 str.
16. Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Uradni list RS, št. 16/02).

17. Pravilnik o načinu izvrševanja nalog ob uvedbi postopka prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 71/97).
18. Prisilne poravnave, stečaji, likvidacije [URL:
<http://www.sigov.si/zmar/arhiv/og0402/eosl0402.html>], 2007.
19. Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 67/05).
20. Sklep o načinu izračuna kapitalske ustreznosti (Uradni list RS, št. 24/02).
21. Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 24/02).
22. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana : Državna založba Slovenije (DZS), 2005. 1714 str.
23. Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011. Interni podatki Iskraemeca, d.d., 2007. 45 str.
24. Svetovanje in izvedba postopkov po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij in svetovanje v insolventnih zadevah. [URL:
<http://www.davcnosvetovanje.com/dokument.asp?src=dokumenti/gospodarskosvet.htm>], 2007.
25. Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 131/06).
26. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št 54/99).
27. Zakon o gospodarskih družbah – UPB1 (Uradni list RS, št 15/05).
28. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni. list RS, št 67/93).

SLOVAR SLOVENSKIH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

TUJ IZRAZ	SLOVENSKI PREVOD
activity ratios	<i>kazalniki obračanja sredstev</i>
a four-part process	<i>proces štirih korakov</i>
balance sheet	<i>bilanca stanja</i>
cash flow	<i>denarni tok</i>
cash flow analysis	<i>analiza denarnih tokov</i>
collateral	<i>kritje, poroštvo za najeto posojilo</i>
country risk	<i>deželno tveganje, tveganje insolventnosti države</i>
credit culture	<i>kultura kreditiranja</i>
credit risk	<i>kreditno tveganje</i>
current-profit driven credit culture	<i>kultura kreditiranja, ki je usmerjena k doseganju čim večjega kratkoročnega dobička</i>
evaluating credit requests	<i>vrednotenje kreditnih vlog</i>
financial reorganisation	<i>finančna reorganizacija</i>
foreign exchange rate risk	<i>tveganje spremembe deviznega tečaja</i>
hard information	<i>»trde informacije«</i>
income statement	<i>izkaz poslovnega izida</i>
interest	<i>obresti</i>
interest rate risk	<i>tveganje spremembe obrestne mere</i>
leverage ratios	<i>kazalniki financiranja</i>
liquidation of assets	<i>likvidacija sredstev</i>
liquidity ratios	<i>kazalniki likvidnosti</i>
liquidity risk	<i>likvidnostno tveganje</i>
loan policy	<i>politika kreditiranja</i>
market risk	<i>tržno tveganje</i>
market-share driven credit culture	<i>kultura kreditiranja, ki je usmerjena k doseganju čim večjega tržnega deleža posojil</i>
off-balance-sheet risk	<i>tveganje izvenbilančnega poslovanja</i>
principal	<i>glavnica</i>
profitability ratios	<i>kazalniki donosnosti</i>
risk of good name	<i>tveganje ugleda</i>
soft information	<i>»mehke informacije«</i>
strategic risk	<i>strateško tveganje</i>
technology, operational risk	<i>tehnološko, poslovno, operativno tveganje</i>
values-driven credit culture	<i>kultura kreditiranja, ki je usmerjena k doseganju dolgoročne stabilnosti in rasti</i>

PRILOGA 1: Kriteriji za razvrstitev terjatev v posamezne bonitetne skupine

Kriteriji za razvrstitev terjatev v posamezne bonitetne skupine so (Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic, 2005):

1. V bonitetno skupino A se razvrstijo finančna sredstva oziroma prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah:
 - do banke Slovenija in Republike Slovenije, terjatve do Evropskih skupnosti, vlad in centralnih bank držav cone A,
 - do dolžnikov, za katere banka ne pričakuje težav s plačevanjem obveznosti, in ki plačujejo svoje obveznosti ob dospelosti oziroma izjemoma z zamudo do 15 dni,
 - ki so zavarovane s prvovrstnim zavarovanjem iz 12. točke Sklepa Banke Slovenije o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic (v skupino A se razvrščajo do aktiviranja zavarovanja, vendar največ 30 dni po roku za plačilo).
2. V bonitetno skupino B se razvrstijo finančna sredstva oziroma prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah do dolžnikov:
 - za katere se ocenjuje, da bodo poravnali dospele obveznosti, vendar je njihovo finančno stanje trenutno šibko, ne kaže pa, da bi se v bodoče bistveno poslabšalo,
 - ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo do 30 dni, občasno tudi z zamudo od 31 do 90.
3. V bonitetno skupino C se razvrstijo finančna sredstva oziroma prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah do dolžnikov:
 - za katere banka ocenjuje, da denarni tokovi ne bodo zadostovali za redno poravnavanje dospelih obveznosti,
 - ki plačujejo obveznosti z zamudo do 90 dni, občasno tudi z zamudo od 91 do 180 dni,
 - ki so izrazito podkapitalizirani,
 - ki nimajo zadostnih dolgoročnih virov sredstev za financiranje dolgoročnih naložb,
 - od katerih banka ne prejema tekočih zadovoljivih informacij ali ustrezne dokumentacije v zvezi s poravnavanjem obveznosti.
4. V bonitetno skupino D se razvrstijo finančna sredstva oziroma prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah do dolžnikov:

- za katere obstaja velika verjetnost izgube dela finančnega sredstva oziroma plačila po prevzeti obveznosti,
- ki plačujejo obveznosti z zamudo nad 90 dni do 180 dni, občasno tudi z zamudo od 181 do 360 dni,
- ki so insolventni,
- za katere je bil pri pristojnem sodišču vložen predlog za začetek postopka prisilne poravnave ali stečaja,
- ki so v sanaciji oziroma postopku prisilne poravnave,
- ki so v stečaju.

5. V bonitetno skupino E se razvrstijo finančna sredstva oziroma prevzete obveznosti po zunajbilančnih postavkah do dolžnikov:

- za katere banka ocenjuje, da ne bodo poplačane,
- s sporno pravno podlago,
- ki plačujejo obveznosti z zamudo nad 360 dni.

6. Pri razvrščanju vrednostnih papirjev se upoštevajo:

- posredovane bonitetne ocene večjih mednarodnih rating agencij,
- ocena spremembe vrednosti papirja v prihodnosti na podlagi posredovanih podatkov o zgodovinski in trenutni ceni, likvidnosti in volatilnosti vrednostnega papirja.

Plačilo obveznosti dolžnika pomeni plačilo vseh obveznosti dolžnika do banke v pogodbeno dogovorjenih rokih dospelosti, ne da bi banka za ta namen posredno ali neposredno vzpostavila novo finančno sredstvo do dolžnika.

PRILOGA 2: Zunajbilančne postavke, ki se v izračun velike izpostavljenosti ne vključujejo

Spodaj navedene zunajbilančne postavke se v izračun velike izpostavljenosti ne vključujejo, ali pa se vključujejo delno ali le v višini nadomestitvenih vrednosti (Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic, 2002):

1. Zunajbilančne postavke oziroma posli, ki jih banka lahko kadarkoli prekliče ali ki bi jih bilo mogoče realizirati ob pogoju, da ne povzročijo preseganja največje dopustne izpostavljenosti, se v izračun izpostavljenosti ne vključujejo oziroma se vključujejo v višini 0 %. Te postavke se imenujejo postavke z zelo nizkim tveganjem (kot so opredeljene v Sklepu o načinu izračuna kapitalske ustreznosti (sklep velja za potrebe izračuna kapitalske ustreznosti do 31.12.2006, za potrebe izračuna velike izpostavljenosti pa do 31.12.2007 oziroma do prehoda na Basel II) in so:
 - neizkoriščeni, brezpogojno preklicni okvirni krediti z rokom originalne zapadlosti do enega leta,
 - drugi posli, za katere obstaja nizko tveganje kot:
 - izdane garancije, pokrite z nepreklicnimi garancijami Republike Slovenije,
 - garancije ali drugi instrumenti, ki so pokriti z denarnimi vlogami,
 - preklicni akreditivi.
2. Zunajbilančne postavke z nizkim in srednjim tveganjem ter postavke z zelo nizkim tveganjem, ki ne izpolnjujejo v prejšnji točki navedenih pogojev, se v izračun izpostavljenosti vključijo v višini 50 %. Zunajbilančne postavke z nizkim in srednjim tveganjem so naslednje:
 - odprti dokumentarni akreditivi, za katere obstoji možnost samoporavnave oziroma blago, na katero se nanaša, služi kot zastava, ali kreditivi, potrjeni s strani izplačilne banke z zapadlostjo do enega leta,
 - neizkoriščeni, brezpogojno preklicni okvirni krediti (za posojila, za nakup vrednostnih papirjev, izpolnitev garancije) s pogodbeno zapadlostjo, daljšo od enega leta,
 - nepreklicna nefinančna garancija (vsaka garancija ali jamstvo, izdano s strani banke, ki poroča in po kateri ima banka obveznost plačati koristniku garancije, če tretja stranka ne izpolni pogojev, ki so navedeni v pogodbi); vključene so storitve in druge podobne garancije,
 - odprti dokumentarni neblagovni akreditivi ali akreditivi, potrjeni s strani banke, z zapadlostjo daljšo od enega leta.

3. Posebne zunajbilančne postavke (izvedeni finančni instrumenti), se ne vključijo v izračun izpostavljenosti v višini pogodbenih vrednosti, ampak v višini nadomestitvenih vrednosti. Uporablja se izračun po eni izmed dveh možnih metod, metoda originalne zapadlosti ali metoda tekoče zapadlosti, vendar brez tehtanja glede na tveganje nasprotne stranke.
4. Ostale zunajbilančne postavke se v izračun izpostavljenosti vključujejo v višini 100 %. Gre za skupino zunajbilančnih postavk z visokim tveganjem:
 - druge nepreklicne garancije, jamstva, poročila (direktni kreditni substituti),
 - obveznosti nakupa in povratnega odkupa, pri katerem kreditno tveganje ostane na banki,
 - druge postavke morebitnih in prevzetih obveznosti banke.

V izračun izpostavljenosti se ne vključuje tista izpostavljenost, ki nastane v času, ki je predviden za poravnavo v primeru spot transakcij s tujimi valutami in izpostavljenost, ki nastane med običajnim potekom poravnave pri poslih nakupa in prodaje vrednostnih papirjev.

PRILOGA 3: Zgodovina podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

Včasih so tam, kjer je danes podjetje Iskraemeco, d.d., stali proizvodni obrati tekstilne in strojne industrije. Leta 1945 so obrate preimenovali v Strojne obrate ter v proizvodni program uvrstili tudi razvoj in proizvodnjo števecv električne energije. Strojne tovarne so se leta 1946 preimenovali v Iskro, 1948. leta pa je stekla redna proizvodnja enofaznega števca (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 4).

Zaradi potreb trga se je proizvodnja povečala in leta 1945 so v Iskri pognali prvi proizvodni tekoči trak. 1958. leta se je začela proizvodnja trifaznih števecv. Mehansko tehnologijo so nadgradili z elektronsko in tako leta 1975 začeli proizvajati elektronske precizijske števce. Leta 1986 so postavili prvi sistem za merjenje in obračun električne energije (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 8).

Devetdeseta leta so prinesla samostojno Slovenijo in s tem večji prodor v svet. Električni števec z blagovno znamko Iskra poznajo uporabniki v mnogih delih sveta, od Zahodne Evrope, Afrike in Azije do Južne Amerike in Oceanije. Stekla je proizvodnja monolitnega števca, v katerega je bilo vgrajenih nekaj patentov.

Od leta 1995 do 2000 je potekala obnova tehnoloških, poslovnih procesov ter proizvodnih prostorov. Leta 2000 so začeli s projektom Odličnost poslovanja, kjer uvajajo metodo stalnih izboljšav (»20 ključev«) (Osredkar, 2004, str. 19).

Izdelki podjetja Iskraemeco, d.d. so namenjeni merjenju, registraciji in obračunu porabe električne energije v gospodinjstvih in industriji ter pri proizvodnji in prenosu električne energije. Pri izvajanju svojih dejavnosti in z ustvarjenimi proizvodi skrbijo za ohranjanje okolja in čim boljših življenjskih razmer za bodoče generacije ob prizadevanjih za varno in zdravo delo.

PRILOGA 4: Tabela sestave Skupine Iskraemeco

V tabeli sestave Skupine Iskraemeco lahko vidimo, katere povezane pravne osebe so konec leta 2006 tvorile Skupino Iskraemeco. Matično podjetje Iskraemeco, d.d., Kranj (IE) ima lastniške deleže v družbah, napisanih v tabeli sestave Skupine Iskraemeco.

	Družba	Država	Delež IE v %	Dejavnost
1	Iskraemeco, d.d., Kranj (matična družba)	SLO		
2	Iskraemeco GmbH (odvisno podjetje)	NEM	100	poštni nabiralnik
3	Iskraemeco Sverige AB (odvisno podjetje)	ŠVE	100	trgovsko
4	Iskraemeco (UK) Ltd. (odvisno podjetje)	VBR	100	trgovsko
5	Iskraemeco Austria GmbH (odvisno podjetje)	AVS	100	trgovsko
6	Iskraemeco Benelux s.a. (odvisno podjetje)	BEL	100	trgovsko
7	Iskraemeco Italia S.r.l. (odvisno podjetje)	ITA	100	trgovsko
8	Iskraemeco (Switzerland) Ltd. (odvisno podjetje)	ŠVI	85	trgovsko
9	Iskraemeco France s.a.s. (odvisno podjetje)	FRA	100	trgovsko
10	Measurement & Control Systems b.v. (odvisno podjetje)	NIZ	100	trgovsko
11	ZAO Iskra – Ural (pridruženo podjetje)	RUS	49	proizvodno
12	Iskra Merilne naprave, d.o.o. (odvisno podjetje)	SLO	70	proizvodno
13	Iskraemeco (M) Sdn. Bhd. Malaysia (pridruženo podjetje)	MAL	30	proizvodno
14	Elektrokontrol, d.o.o. (pridruženo podjetje)	BIH	42,85	proizvodno
15	Iskra Contadores de Energia Lda. (odvisno podjetje)	POR	80	proizvodno
16	Iskraemeco Sarajevo, d.o.o. (pridruženo podjetje)	BIH	42,49	proizvodno
17	Metrega, s.a. (odvisno podjetje)	ŠPA	32,90	proizvodno
18	Iskraemeco Romania S.r.l. (odvisno podjetje)	ROM	70	proizvodno
19	Iskraemeco Seahorse Ltd. (odvisno podjetje)	IND	51	proizvodno
20	Iskraemeco Srbija d.o.o. (odvisno podjetje)	SRB	51	proizvodno
21	Iskraemeco ECL, Ltd.	VBR	51	razvojno
22	Vulcano s.a.	LIE	100	finančno

Vir: Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 10.

V letu 2007 se bosta iz matičnega podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj izločili podjetji Iskraemeco Classic, d.o.o. (IE Classic, d.o.o.), ki proizvaja klasične elektromehanske števec in Iskraemeco Lab, d.o.o. (IE Lab d.o.o.), ki se ukvarja predvsem z mehansko-kemičnimi analizami.

PRILOGA 5: Slika lastništva Iskraemeca, d.d., Kranj

Vrednost osnovnega kapitala je pred dokapitalizacijo znašala 2.264.290.000 SIT in je bila razdeljena na 226.429 navadnih, imenskih delnic z nominalno vrednostjo 10.000 SIT. Pred dokapitalizacijo je bila lastniška struktura Iskraemeca, d.d., Kranj naslednja (Letno poročilo 2005, 2006, str. 49):

- ISKRAEMECO, DUS, d.d., Kranj: 116.279 delnic oziroma 51,35 % vseh delnic,
- Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d., Ljubljana: 58.707 delnic oziroma 25,93 % vseh delnic,
- Slovenska odškodninska družba, d.d., Ljubljana: 24.040 delnic oziroma 10,62 % vseh delnic,
- KD Holding, d.d., Ljubljana: 10.163 delnic oziroma 4,48 % vseh delnic,
- Adriatic Slovenica, d.d., Ljubljana: 5.406 delnic oziroma 2,39 % vseh delnic,
- mali delničarji: 11.834 delnic oziroma 5,23 % vseh delnic.

Na sliki lastništva Iskraemeca, d.d., Kranj je prikazana lastniška struktura Iskraemeca, d.d., Kranj pred dokapitalizacijo.

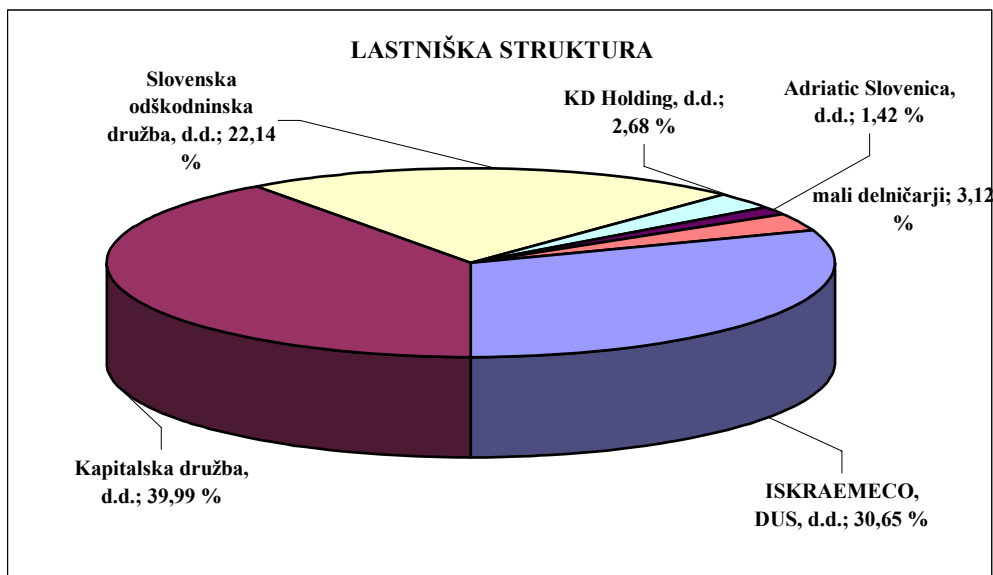
Vir: Letno poročilo 2005, 2006, str. 49.

Po dokapitalizaciji je skupno število delnic osnovnega kapitala matičnega podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj 379.429. Dokapitalizacija, v višini 2,75 milijarde tolarjev, naj bi v podjetju zagotovila kratkoročno likvidnost in omogočila nadaljnjo sanacijo podjetja. Iskraemecova družba pooblaščenka (ISKRAEMECO, DUS, d.d., Kranj) je z dokapitalizacijo izgubila večinski delež v kranjskem proizvajalcu števecv. Največja lastnika družbe sta v skladu z dogovorom postala Kad in Sod. Lastniška struktura je, po vpisu v Klirinško depotno družbo, naslednja (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 7, 8):

- Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d., Ljubljana: 151.733 delnic oziroma 39,99 % vseh delnic,
- ISKRAEMECO, DUS, d.d., Kranj: 116.279 delnic oziroma 30,65 % vseh delnic,

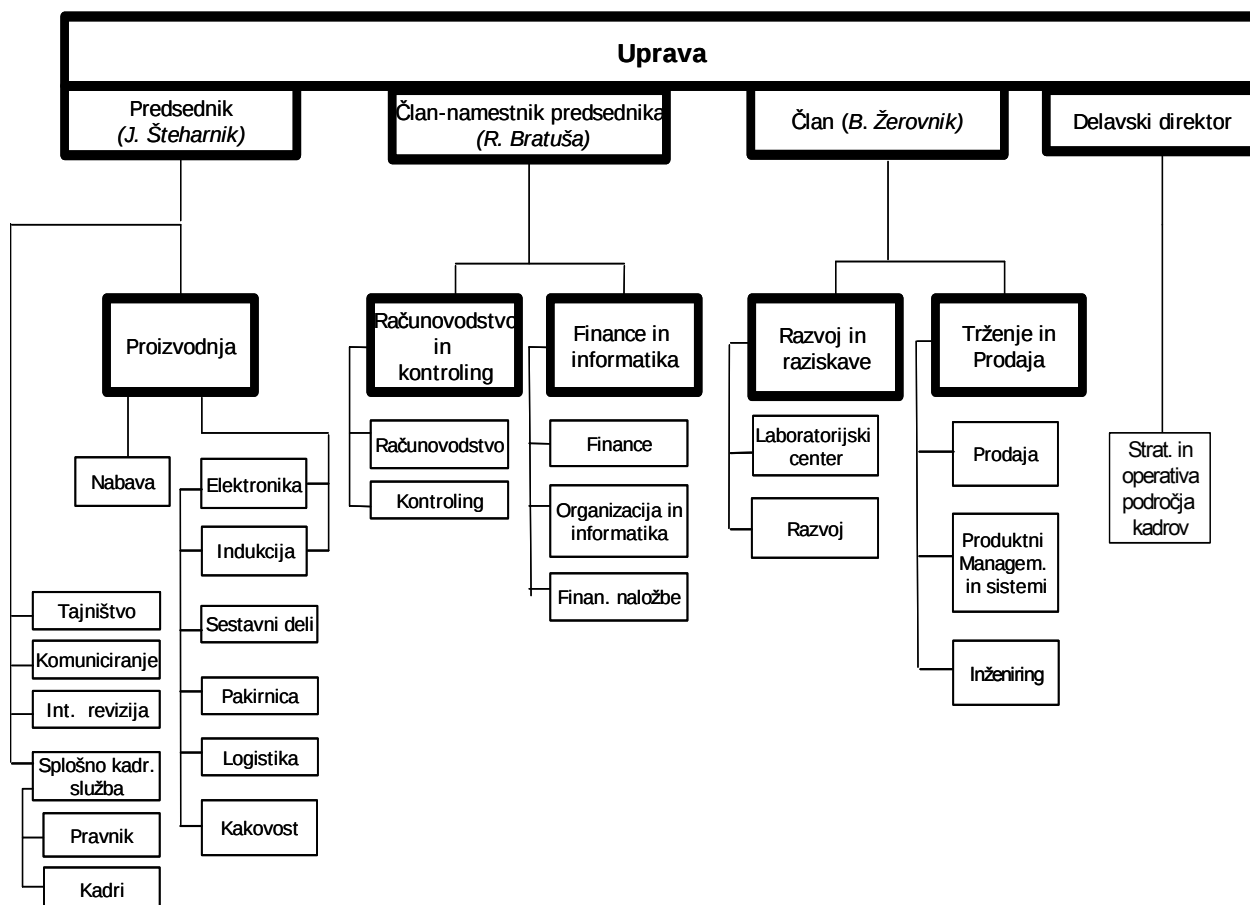
- Slovenska odškodninska družba, d.d., Ljubljana: 84.014 delnic oziroma 22,14 % vseh delnic,
- KD Holding, d.d., Ljubljana: 10.163 delnic oziroma 2,68 % vseh delnic,
- Adriatic Slovenica, d.d., Ljubljana: 5.406 delnic oziroma 1,42 % vseh delnic,
- mali delničarji: 11.834 delnic oziroma 3,12 % vseh delnic.

Na sliki lastništva Iskraemeca, d.d., Kranj je prikazana lastniška struktura Iskraemeca, d.d., Kranj po dokapitalizaciji.

Vir: Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 8.

PRILOGA 6: Slika organizacijske strukture podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

Vir: Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 35.

PRILOGA 7: Poslanstvo in vizija podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

Poslanstvo

»Elektrodistribucijskim podjetjem in končnim uporabnikom omogočamo učinkovito rabo energije.« (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 5)

Podjetje ustvarja inovativne, tehnično dovršene proizvode, ki sistemskim ponudnikom in končnim uporabnikom omogočajo učinkovito rabo potrošnih virov. Tako doma kot na tujem izdeluje izdelke, ki kupcem izpolnijo potrebe in želje. To omogoča kvaliteta dobavljenih materialov in polproizvodov, specifična znanja s področja povezave elementov in stroškovno optimalna proizvodnja. Podjetje je inovativen, odprt, ustvarjalen, kreativen in zaupanja vreden partner.

Vizija

»Postati številka dve v Evropi in številka štiri na svetu do leta 2011.« (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 5)

Podjetje želi, da Kranj postane eden od naprednejših centrov razvoja novih tehnologij in produktov v svetu, zato si namerava poiskali partnerje, ki jih bodo dopolnili organizacijsko, proizvodno, komunikacijsko in strokovno. Podjetje želi prodreti na vse kontinente sveta in tako zopet postati eno izmed najboljših podjetij na svojem področju.

PRILOGA 8: Proizvodi in storitve podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

Predstavitev proizvodov in storitev

Prodajni program podjetja predstavljajo naslednji izdelki in storitve (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 11-13):

1. Gospodinjski odjem:

- električni števcji razreda 1 in 2:
 - enofazni in trifazni elektronski števcji,

Enofazni elektronski števec – ME100

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

Trifazni elektronski števec – MT300

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

- enofazni in trifazni elektromehanski števcji,

Enofazni elektromehanski števec – E7, E8

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

Trifazni elektromehanski števec – T31

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

- naprave za krmiljenje tarif:
 - zvočnofrekvenčni sprejemniki,

Zvočnofrekvenčni sprejemnik TS8

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

- stikalne ure, ki so lahko kot samostojna naprava ali pa kot integrirana stikalna ura v števcu,

Stikalna ura TKM8

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

- predplačilni števcu, ki združujejo funkcije merjenja električne energije, sprejemanje kredita nakupa, opozarjanje ob minimalnem kreditu in v končni fazi odklop električne napeljave v objektu.
2. Industrijski odjem in distribucija električne energije: v tem segmentu sta dva nivoja merjenj v distribucijskem omrežju in sicer na nivoju prenosa električne energije in na merjenju porabe pri velikih porabnikih električne energije, kot so industrijski in obrtniški objekti. Ta tržni segment pokrivajo izključno elektronski števcu.

Industrijski trifazni elektronski števec
MT423

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

19" merilna omara

Vir: Produkti in rešitve, 2007.

3. Elementi sistema: v to področje spada tako strojna oprema kot tudi programska oprema za zajem, posredovanje in analizo merilnih veličin v elektrodistribucijskih omrežjih. Strojna oprema:

- komunikacijske module in pretvornike,
- komunikatorje,
- registrirnike podatkov,
- koncentradorje.

Programska oprema:

- programska oprema za lokalno odčitavanje in programiranje števec,
- programska oprema za lokalno in daljinsko odčitavanje in programiranje števec,
- programska oprema za zbiranje in shranjevanje merilnih podatkov v podatkovno bazo,
- programska oprema za analizo in obdelavo podatkov,
- programska oprema namenjena za poročanje in obdelavo podatkov, obračun porabljene energije, napoved porabljene energije,
- univerzalna programska oprema za daljinsko odčitavanje števec, zbiranje in obdelavo podatkov ter obračun električne energije.

4. Inženiring storitve:

- projektiranje, vodenje in izvedba projektov,
- pomoč pri instalacijah, spuščanje v pogon in odpravljanje težav,
- šolanja,
- vzdrževanje HW in SW opreme preko vzdrževalnih pogodb.

5. Laboratorijske storitve:

- kalibracija delovnih etanolov in meril električne moči in energije,
- preskušanje elektronskih naprav glede elektromagnetne združljivosti in izolacijskih lastnosti,
- karakterizacija materialov, kemična analiza in preskušanje,
- kontrola odpadnih vod in odpadkov,
- storitve fotokemične in toplotne obdelave kovin, brizganje termoplastov.

PRILOGA 9: Primerjalna prednost podjetja Iskraemeco, d.d., Kranj

Primerjalne prednosti Iskraemeca, d.d. so (Strateški plan Skupine Iskraemeco 2007-2011, 2007, str. 13):

- uveljavljena blagovna znamka; produkti Iskraemeca, d.d. so prisotni na več kot 100 trgih in na petih kontinentih,
- dolgoletna tradicija; Iskraemeco, d.d. je na trgu prisoten že 60 let in je eden od treh tradicionalnih ponudnikov števecv,
- razvejana prodajna mreža; poleg lastnih povezanih podjetij ima Iskraemeco, d.d. na večini trgov pogodbene trgovce in agente in preko te mreže dobro uveljavljene kontakte do končnih kupcev,
- dobra kakovost; elektromehanski števci Iskraemeca, d.d. slovijo po visoki kakovosti, dolgi življenjski dobi in nizkem odstotku izpada,
- vodilni v GSM komunikaciji,
- učinkovita DLC tehnologija; DLC sistemi Iskraemeca, d.d. dosegajo zelo visok odstotek dosegljivosti merilnih mest,
- sistemski ponudnik; Iskraemeco, d.d. je dobavitelj sistemskih rešitev in ne le gradnikov.

PRILOGA 10: Tabela revidirane bilance stanja na dan 31.12.2004 in 31.12.2005

	2005 v tisoč SIT	2004 v tisoč SIT	Indeks 05/04
SREDSTVA			
A. STALNA SREDSTVA	7.696.813	8.823.989	87
I. Opredmetena osnovna sredstva	5.825.772	6.021.109	97
1. Zemljišče	353.582	301.516	117
2. Zgradbe	2.347.808	2.502.463	94
3. Proizvajalne naprave in stroji	2.789.995	2.786.246	100
4. Druge naprave in oprema	37.493	42.453	88
5. Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju	287.152	375.662	76
6. Predujmi za opredmetena osnovna sredstva	9.742	12.769	76
II. Dolgoročne finančne naložbe	1.871.041	2.802.880	67
1. Deleži v podjetjih v skupini	1.001.701	1.529.687	65
2. Deleži v pridruženih podjetjih	510.130	520.087	98
3. Drugi dolgoročni deleži	149.899	149.899	100
4. Druge dolgoročne finančne terjatve	209.311	603.207	35
5. Lastni deleži			
B. GIBLJIVA SREDSTVA	17.879.423	17.539.814	102
I. Zaloge	8.023.726	6.226.980	129
1. Material	2.427.418	2.354.830	103
2. Nedokončana proizvodnja	2.314.427	1.806.472	128
3. Proizvodi	3.233.893	2.047.075	158
4. Trgovsko blago	47.477	12.221	388
5. Predujmi za zaloge	511	6.382	8
II. Poslovne terjatve	8.354.948	10.564.321	79
a) Dolgoročne poslovne terjatve	41.418	1.073.833	4
b) Kratkoročne poslovne terjatve	8.313.530	9.490.488	88
1. Kratkoročne terjatve do podjetij v skupini	1.092.773	2.235.583	49
2. Kratkoročne terjatve do pridruženih podjetij	938.520	855.237	110
3. Druge kratkoročne terjatve do kupcev	5.277.387	5.430.900	97
4. Druge kratkoročne terjatve	1.004.850	968.768	104
III. Kratkoročne finančne naložbe	612.255	442.621	138
1. Kratkoročne finančne naložbe do drugih	612.255	442.621	138
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	27.798	8.964	310
V. Aktivne časovne razmejitev	860.696	296.928	290
SKUPAJ SREDSTVA	25.576.236	26.363.803	97

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 7.

Nadaljevanje Priloge 10

	2005 v tisoč SIT	2004 v tisoč SIT	Indeks 05/04
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV			
A. KAPITAL	8.419.935	11.955.090	70
I. Vpoklicani kapital	2.264.290	2.264.290	100
II. Kapitalske rezerve	353.836	353.836	100
III. Rezerve iz dobička	4.632.793	4.632.793	100
1. Zakonske rezerve	608.947	608.947	100
2. Rezerve za lastne deleže	0	0	
3. Druge rezerve iz dobička	4.023.846	4.023.846	100
IV. Preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let	0	890.095	0
V. Nerazporejeni čisti rezultat poslovnega leta	-2.483.702	52.004	
VI. Prevrednotovalni popravek kapitala	3.652.718	3.762.072	97
1. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	3.471.344	3.471.344	100
2. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	181.374	290.728	62
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	493.494	457.908	108
C. DOLG. FINANČNE OBVEZNOSTI	6.759.544	6.268.302	108
1. Dolgoročno dobljeni krediti pri bankah	6.759.544	6.268.302	108
Č. KRATK. FINANČNE OBVEZNOSTI	2.028.744	1.694.396	120
1. Kratkoročno dobljena posojila pri bankah	2.027.231	1.692.883	120
2. Kratkoročno dobljena posojila pri drugih	1.513	1.513	100
D. KRATK. POSLOVNE OBVEZNOSTI	7.299.801	5.757.975	127
1. Kratkoročne obveznosti do podjetij v skupini	221.779	250.521	89
2. Kratkoročne obveznosti do drugih dobaviteljev	5.555.037	4.155.245	134
3. Kratkoročne obveznosti do delavcev	662.907	549.097	121
4. Kratkoročne obveznosti do države	613.855	362.774	169
5. Kratkoročne obveznosti za predujme	131.276	384.217	34
6. Druge kratkoročne obveznosti	114.947	56.121	205
E. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	574.718	230.132	250
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	25.576.236	26.363.803	97

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 8.

PRILOGA 11: Tabela revidiranega izkaza poslovnega izida (uspeha) za leto 2004 in 2005

	2005 v tisoč SIT	2004 v tisoč SIT	Indeks 05/04
1. ČISTI PRIHODKI IZ PRODAJE	23.818.403	23.633.830	101
a) Na domačem trgu	1.978.995	2.202.156	90
I. Iz razmerij do odvisnih podjetij	22.177	18.421	120
II. Iz razmerij do drugih	1.956.818	2.183.735	90
b) Na tujem trgu	21.839.408	21.431.674	102
I. Iz razmerij do odvisnih podjetij	4.131.182	5.173.535	80
II. Iz razmerij do pridruženih podjetij	1.476.953	1.354.427	109
III. Iz razmerij do drugih	16.231.273	14.903.712	109
2. SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	1.761.732	1.642.947	107
3. VREDNOST USREDSTVENIH LASTNIH PROIZVODOV	11.545	25.641	45
4. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	292.097	705.346	41
5. KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA (1+2+3+4)	25.883.777	26.007.764	100
6. STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	17.402.587	16.845.231	103
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	601.835	763.482	79
b) Stroški materiala	12.240.626	12.429.134	98
c) Stroški storitev	4.560.126	3.652.615	125
7. STROŠKI DELA	8.204.696	8.219.595	100
a) Stroški plač	5.038.808	5.621.602	90
b) Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	1.023.427	1.178.700	87
c) Drugi stroški dela	2.142.461	1.419.293	151
8. ODPISI VREDNOSTI	2.611.561	1.897.334	138
a) Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	1.484.569	1.317.538	113
b) Prevrednotovalni odhodki pri opredmetenih osnovnih sredstvih	5.759	4.505	128
c) Prevrednotovalni odhodki pri obratnih sredstvih	1.121.233	575.291	195
9. DRUGI POSLOVNI ODHODKI	126.670	157.813	80
10. POSLOVNI STROŠKI IN ODHODKI (6+7+8+9)	28.345.514	27.119.973	105
11. DOBIČEK IZ POSLOVANJA (5-10)	-2.461.737	-1.112.209	221

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 9.

Nadaljevanje Priloge 11

	2005 v tisoč SIT	2004 v tisoč SIT	Indeks 05/04
12. FINANČNI PRIHODKI	959.393	2.509.668	38
a) Finančni prihodki iz deležev	101.771	1.624.784	6
I. Prihodki iz deležev podjetij v skupini	24.591	14.314	172
II. Drugi finančni prihodki iz deležev	77.180	1.610.470	5
b) Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	236.671	359.760	66
I. Prihodki dolgoročnih terjatev do podjetij v skupini	47.409	53.328	89
II. Prihodki dolgoročnih terjatev do pridruženih podjetij	26.025	28.273	92
III. Drugi finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	163.237	278.159	59
c) Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	620.951	525.124	118
I. Prihodki obresti in kratkoročnih terjatev do podjetij v skupini	95.945	97.866	98
II. Prihodki obresti in kratkoročnih terjatev do pridruženih podjetij	76.234	14.852	513
III. Drugi finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev	448.772	412.406	109
13. FINANČNI ODHODKI	1.817.620	1.256.613	145
a) Prevrednotovalni finančni odhodki	940.056	352.243	267
I. Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v podjetjih v skupini	882.816	256.156	345
II. Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v pridruženih podjetjih	27.341	27.224	100
III. Drugi prevrednotovalni finančni odhodki	29.899	68.863	43
b) Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	877.564	904.370	97
I. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do podjetij v skupini	38.965	100.526	39
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do pridruženih podjetij	1.200	38.501	3
III. Drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	837.399	765.343	109
14. DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA (11+12-13)	-3.319.964	140.846	
15. IZREDNI PRIHODKI	42.291	14.739	287
16. IZREDNI ODHODKI	68.778	51.577	133
17. CELOTNI DOBIČEK / IZGUBA (14+15-16)	-3.346.451	104.008	
18. DAVEK IZ DOBIČKA			
19. ČISTI DOBIČEK / IZGUBA POSLOVNEGA LETA (17-18)	-3.346.451	104.008	

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 10.

PRILOGA 12: Tabela revidiranega izkaza finančnega izida za leto 2005

v 000 SIT

2006

A	DENARNI TOKOVI PRI POSLOVANJU		
a)	Postavke izkaza poslovnega izida	-215.502	
	Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	3.085.794	
	Posl., brez amortizacije (razen za prevrednotenje) in finan. odhodki iz poslovnih dejavnosti	-3.301.296	
	Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	0	
b)	Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		-1.503.072
	Začetne manj končne poslovne terjatve		-1.023.742
	Začetne manj končne časovne razmejitve		366.186
	Začetne manj končne odložene terjatve za davek		0
	Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo		0
	Začetne manj končne zaloge		-122.812
	Končni manj začetni poslovni dolgovi		60.951
	Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije		-783.655
	Končne manj začetne odložene obveznosti za davek		0
c)	Prebitek prejemkov pri poslovanju (a manj b)	1.287.570	

B.	DENARNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU		
a)	Prejemki pri naložbenju	234.591	
	Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih, nanašajoč na naložbenje	10.611	
	Prejemki od odtujitve neopredmetenih sredstev	0	
	Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	0	
	Prejemki od odtujitve naložbenih nepremičnin	0	
	Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	223.980	
	Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	0	
b)	Izdatki pri naložbenju		451.955
	Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev		0
	Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev		176.624
	Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin		0
	Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb		0
	Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb		275.331
c)	Prebitek izdatkov pri naložbenju (a manj b)	-217.364	

C.	DENARNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU		
a)	Prejemki pri financiranju	0	
	Prejemki od vplačanega kapitala	0	
	Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	0	
	Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	0	
b)	Izdatki pri financiranju		1.159.161
	Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje		167.329
	Izdatki za vračila kapitala		963.301
	Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti		4.548
	Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti		23.983
	Izdatki za odplačila dividend in drugih deležev v dobičku		0
c)	Prebitek izdatkov pri financiranju (a manj b)	-1.159.161	

Č.	Končno stanje denarnih sredstev		228.944
x)	Denarni izid v obdobju (seštevek Ac, Bc in Cc)	-88.955	
+y)	Začetno stanje denarnih sredstev	317.899	

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 11.

PRILOGA 13: Tabela revidirane obračunske bilance stanja na dan 19.2.2006 s primerjavo 1.1.2006

	19.2.2006 v tisoč SIT	1.1.2006 v tisoč SIT	31.12.2005 v tisoč SIT
SREDSTVA	24.751.114	25.365.721	25.576.236
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	7.478.593	7.527.716	7.738.231
I. Opredmetena osnovna sredstva	5.790.241	5.825.772	5.825.772
1. Zemljišče	353.582	353.582	353.582
2. Zgradbe	2.324.080	2.347.808	2.347.808
3. Proizvajalne naprave in stroji	2.636.879	2.789.995	2.789.995
4. Druge naprave in oprema	35.979	37.493	37.493
5. Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju	425.941	287.152	287.152
6. Predujmi za opredmetena osnovna sredstva	13.780	9.742	9.742
II. Dolgoročne finančne naložbe	1.647.061	1.660.526	1.871.041
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	1.445.407	1.451.215	1.661.730
a) Delnice in deleži v podjetjih v skupini	952.136	952.289	1.001.701
b) Delnice in deleži v pridruženih podjetjih	343.372	349.027	510.130
c) Druge delnice in deleži	149.899	149.899	149.899
č) Druge dolgoročne finančne naložbe			
2. Dolgoročna posojila	201.654	209.311	209.311
a) Dolgoročna posojila družbam v skupini	113.186	114.205	114.205
b) Dolgoročna posojila drugim	88.468	95.106	95.106
III. Dolgoročne poslovne terjatve	41.291	41.418	41.418
1. Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	23.433	23.505	23.505
2. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev	17.858	17.913	17.913
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	0	0	0
IV. Odložene terjatve za davek	0	0	0
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	16.045.603	16.977.309	16.977.309
I. Zaloge	7.900.914	8.023.726	8.023.726
1. Material	2.121.216	2.427.418	2.427.418
2. Nedokončana proizvodnja	2.342.880	2.314.427	2.314.427
3. Proizvodi in trgovsko blago	3.389.342	3.281.370	3.281.370
4. Predujmi za zaloge	47.476	511	511
II. Kratkoročne finančne naložbe	597.485	612.255	612.255
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	0	290.101	290.101
a) Delnice in deleži v družbah v skupini	0	0	0
b) Druge delnice in deleži	0	0	0
c) Druge kratkoročne finančne naložbe	0	290.101	290.101
2. Kratkoročna posojila	597.485	322.154	322.154
a) Kratkoročna posojila družbam v skupini	529.759	252.153	252.153
b) Kratkoročna posojila drugim	67.726	70.001	70.001
III. Kratkoročne poslovne terjatve	7.318.260	8.313.530	8.313.530
1. Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	2.004.389	2.031.293	2.031.293
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	4.295.912	5.277.387	5.277.387
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	1.017.959	1.004.850	1.004.850
IV. Denarna sredstva	228.944	27.798	27.798
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.226.918	860.696	860.696

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 12.

Nadaljevanje Priloge 13

	19.2.2006 v tisoč SIT	1.1.2006 v tisoč SIT	2005 v tisoč SIT
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	24.751.114	25.365.721	25.576.236
A. KAPITAL	6.900.640	7.456.634	8.419.935
I. Vpoklicani kapital	2.264.290	2.264.290	2.264.290
II. Kapitalske rezerve	3.825.180	3.825.180	3.825.180
III. Rezerve iz dobička	4.632.793	4.632.793	4.632.793
1. Zakonske rezerve	608.947	608.947	608.947
2. Rezerve za lastne delnice in deleže	0	0	0
3. Lastne delnice in posl. deleži (kot odbitna postavka)	0	0	0
4. Statutarne rezerve	0	0	0
5. Druge rezerve iz dobička	4.023.846	4.023.846	4.023.846
IV. Presežek iz prevrednotenja			181.374
V. Preneseni čisti poslovni izid	-3.265.629		0
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	-555.994	-3.265.629	-2.483.702
B. REZERVACIJE in DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.246.280	1.246.280	493.494
1. Rezervacije	1.246.280	1.246.280	493.494
2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	0		0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	6.754.996	6.759.544	6.759.544
I. Dolgoročne finančne obveznosti	6.754.996	6.759.544	6.759.544
1. Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini	0	0	0
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do bank	6.754.996	6.759.544	6.759.544
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	0	0	0
4. Druge dolgoročne finančne obveznosti	0	0	0
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	0		0
1. Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	0		0
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	0		0
3. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	0		0
III. Odložene obveznosti za davek	0		0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	9.243.611	9.328.545	9.328.545
I. Kratkoročne finančne obveznosti	2.004.761	2.028.744	2.028.744
1. Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	0	0	0
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	2.003.248	2.027.231	2.027.231
3. Druge kratkoročne finančne obveznosti	1.513	1.513	1.513
II. Kratkoročne poslovne obveznosti	7.238.850	7.299.801	7.299.801
1. Kratkoročne obveznosti do družb v skupini	147.653	221.779	221.779
2. Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	5.602.237	5.555.037	5.555.037
3. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	23.317	131.276	131.276
4. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	1.465.643	1.391.709	1.391.709
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	605.587	574.718	574.718

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 13.

PRILOGA 14: Tabela revidiranega izkaza poslovnega izida (uspeha) za obdobje 1.1.2006 – 19.2.2006

	2006 v tisoč SIT	2005 v tisoč SIT
1. ČISTI PRIHODKI IZ PRODAJE	2.885.179	23.818.403
a) Na domačem trgu	292.893	1.978.995
I. Iz razmerij do odvisnih podjetij	5.260	
II. Iz razmerij do drugih	287.633	
b) Na tujem trgu	2.592.286	21.839.408
I. Iz razmerij do odvisnih podjetij	519.322	
II. Iz razmerij do pridruženih podjetij	133.547	
III. Iz razmerij do drugih	1.939.417	
2. SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	156.766	1.761.732
3. USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	2.603	11.545
4. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki)	63.288	292.097
5. KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA (1+2+3+4)	3.107.836	25.883.777
6. STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	2.334.037	17.402.587
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	106.810	
b) Stroški materiala	1.732.266	
c) Stroški storitev	494.961	
7. STROŠKI DELA	914.687	8.204.696
a) Stroški plač	661.335	
b) Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	129.337	
c) Drugi stroški dela	124.015	
8. ODPISI VREDNOSTI	240.500	2.611.561
a) Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	212.155	
b) Prevrednotovalni odhodki pri opredmetenih osnovnih sredstvih	0	
c) Prevrednotovalni odhodki pri obratnih sredstvih	28.345	
9. DRUGI POSLOVNI ODHODKI	42.003	126.670
10. POSLOVNI STROŠKI IN ODHODKI (6+7+8+9)	3.531.227	28.345.514
11. DOBIČEK IZ POSLOVANJA (5-10)	-423.391	-2.461.737

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 14.

Nadaljevanje Priloge 14

	2006 v tisoč SIT	2005 v tisoč SIT
FINANČNI PRIHODKI	143.124	959.393
12. FINANČNI PRIHODKI IZ DELEŽEV	0	
a) Finančni prihodki iz deležev družb v skupini	0	
b) Finančni prihodki iz deležev v pridruženih družbah	0	
c) Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	0	
d) Finančni prihodki iz drugih naložb	0	
13. FINANČNI PRIHODKI IZ DANIH POSOJIL	10.611	
a) Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	4.330	
b) Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	6.281	
14. FINANČNI PRIHODKI IZ POSLOVNIH TERJATEV	132.513	
a) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	19.984	
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev drugih	112.529	
FINANČNI ODHODKI	268.372	1.817.620
15. FINANČNI ODHODKI iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	19.715	
16. FINANČNI ODHODKI IZ FINANČNIH OBVEZNOSTI	167.329	
a) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	0	
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	60.449	
c) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	106.880	
17. FINANČNI ODHODKI IZ POSLOVNIH OBVEZNOSTI	81.328	
a) Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	18.531	
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in menične obv.	62.797	
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		
18. DOBIČEK IZ REDNEGA DELOVANJA	-548.639	-3.319.964
19. DRUGI PRIHODKI	2.211	42.291
20. DRUGI ODHODKI	9.566	68.778
21. DAVEK IZ DOBIČKA		
22. ODLOŽENI DAVKI	0	
23. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	-555.994	-3.346.451

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 15.

PRILOGA 15: Tabela revidiranega izkaza finan. izida 1.1.2006 – 19.2.2006

v 000 SIT **2006**

A	DENARNI TOKOVI PRI POSLOVANJU		
a)	Postavke izkaza poslovnega izida	-215.502	
	Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	3.085.794	
	Posl., brez amortizacije (razen za prevrednotenje) in finan. odhodki iz poslovnih dejavnosti	-3.301.296	
	Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	0	
b)	Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		-1.503.072
	Začetne manj končne poslovne terjatve		-1.023.742
	Začetne manj končne časovne razmejitve		366.186
	Začetne manj končne odložene terjatve za davek		0
	Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo		0
	Začetne manj končne zaloge		-122.812
	Končni manj začetni poslovni dolgovi		60.951
	Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije		-783.655
	Končne manj začetne odložene obveznosti za davek		0
c)	Prebitek prejemkov pri poslovanju (a manj b)	1.287.570	

B.	DENARNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU		
a)	Prejemki pri naložbenju	234.591	
	Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih, nanašajoč na naložbenje	10.611	
	Prejemki od odtujitve neopredmetenih sredstev	0	
	Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	0	
	Prejemki od odtujitve naložbenih nepremičnin	0	
	Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	223.980	
	Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	0	
b)	Izdatki pri naložbenju		451.955
	Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev		0
	Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev		176.624
	Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin		0
	Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb		0
	Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb		275.331
c)	Prebitek izdatkov pri naložbenju (a manj b)	-217.364	

C.	DENARNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU		
a)	Prejemki pri financiranju	0	
	Prejemki od vplačanega kapitala	0	
	Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	0	
	Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	0	
b)	Izdatki pri financiranju		1.159.161
	Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje		167.329
	Izdatki za vračila kapitala		963.301
	Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti		4.548
	Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti		23.983
	Izdatki za odplačila dividend in drugih deležev v dobičku		0
c)	Prebitek izdatkov pri financiranju (a manj b)	-1.159.161	

Č.	Končno stanje denarnih sredstev		228.944
x)	Denarni izid v obdobju (seštevek Ac, Bc in Cc)	-88.955	
+y)	Začetno stanje denarnih sredstev	317.899	

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 16.

PRILOGA 16: Tabele skupnih zneskov upnikov vsakega razreda

Razred A

Terjatve ločitvenih in izločitvenih upnikov

Skupni znesek terjatev (v SIT)	Skupni znesek poplačila (v SIT)
3.864.983.514,47	Terjatve upnikov, katerih položaj se tudi po potrditvi prisilne poravnave ne spremeni

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 30.

Razred B

Terjatve navadnih upnikov

Skupni znesek terjatev (v SIT)	Skupni znesek poplačila (v SIT)	Razlika (v SIT)
5.604.965.960,20	4.483.972.768,16	1.120.993.192,04

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 58.

Razred C

Terjatve iz naslova kreditov

Skupni znesek terjatev (v SIT)	Skupni znesek poplačila (v SIT)
5.208.209.704,61	5.208.209.704,61

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 59.

Razred D

Terjatve zaposlenih

Skupni znesek terjatev (v SIT)	Skupni znesek poplačila (v SIT)
350.960.126,43	350.960.126,43

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 60.

Razred E

Terjatve upnikov iz obojestransko odplačanih pogodb

Skupni znesek terjatev (v SIT)	Skupni znesek poplačila (v SIT)
949.163.425,06	949.163.425,06

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 61.

PRILOGA 17: Tabela predračunskega izkaza denarnih tokov za obdobje od leta 2006 do leta 2013 – projekcije za obdobje od leta 2006 do leta 2013

Ob upoštevanju izvedbe finančne reorganizacije in dodatnih ukrepov, ki jih planira podjetje, je le-to pri pripravi projekcij poslovanja izhajalo iz naslednjih predpostavk¹ (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 25):

- prodaja v obdobju od leta 2006 do leta 2013 se poveča s 23,3 milijarde SIT na 40,6 milijarde SIT,
- zmanjšanje prodaje indukcijskih in povečanje prodaje elektronskih števecv ter sistemskih rešitev,
- prihranki stroškov materiala za 5 % v letu 2006, 4 % v letu 2006 in naprej, prihranki materiala in storitev z outsourcingom, prihranki splošnih stroškov za 3 % v letu 2006,
- začasno znižanje plač v prvih šestih mesecih leta 2006 za 10 %,
- zmanjšanje števila zaposlenih za 500 v letu 2006, od tega 200 zaradi prezaposlitve,
- odprodaja dela osnovnih sredstev ter vložek preostalega dela osnovnih sredstev sestavnih delov v odvisno ali pridruženo podjetje,
- investicije v osnovna sredstva; 920 milijonov SIT v letu 2006, do 80 % amortizacije v obdobju od leta 2007 do leta 2009, kasneje pa v višini amortizacije.

Stroški prestrukturiranja (Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 25):

- odpravnine; v letu 2006 obračunane 410 milijonov SIT, izplačane pa 776 milijonov SIT (razlika je bila obračunan že v letu 2005),
- drugi stroški (outsourcing storitve, stroški reorganizacije distribucijske mreže ...); 740 milijonov SIT v letu 2006 in v letu 2007.

¹ Te predpostavke veljajo tudi za Prilogo 19, 20 in 21.

v 000 SIT	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Začetno stanje denarnih sredstev	27.798	257.025	168.610	91.474	151.279	132.270	76.663	81.094
+ Čisti poslovni izid brez učinkov prisilne poravnave	-773.335	-442.535	515.540	955.621	958.682	1.256.638	1.479.800	1.553.619
+ Amortizacija	1.550.421	1.464.222	1.357.449	1.410.126	1.477.014	1.559.308	1.645.955	1.715.354
- Sprememba obratnih sredstev	-70.933	800.326	673.718	3.284.135	1.081.032	1.581.514	1.408.677	872.492
Sprememba zalog	-18.691	841.017	788.086	1.697.189	558.660	817.301	727.982	450.890
Sprememba dolgoročnih terjatev iz poslovanja	-2.590	3.735	3.792	8.166	2.688	3.932	3.503	2.169
Sprememba terjatev do odvisnih in pridruženih podjetij	-25.181	-303.584	-775.426	163.322	53.760	78.650	70.054	43.390
Sprememba terjatev do kupcev	-35.610	78.623	473.989	1.020.763	336.002	491.561	437.840	271.185
Sprememba drugih kratkoročnih terjatev	30.563	99.606	101.118	217.763	71.681	104.866	93.406	57.853
Sprememba aktivnih časovnih razmejitev	-19.423	80.930	82.158	176.932	58.240	85.204	75.892	47.005
+ Sprememba kratkoročnih obveznosti	-1.253.055	1.231.350	1.548.393	2.645.134	342.182	430.361	394.400	264.346
Sprememba obveznosti do dobaviteljev z ločitveno pravico	0	-255.549	0	0	0	0	0	0
Sprememba obveznosti do dobaviteljev	131.125	902.133	1.463.196	2.495.948	263.180	340.028	305.953	197.625
Spr. obv. do dobaviteljev z obojestransko odplačnimi pogodbami	-942.281	0	0	0	0	0	0	0
Sprememba obveznosti do zaposlenih	-133.002	-90.884	23.124	22.449	21.555	22.513	23.515	19.548
Sprememba obveznosti do države	90.988	385.517	27.749	26.939	25.866	27.016	28.218	23.457
Sprememba obveznosti za predujme	43.708	7.955	3.814	11.089	3.509	4.534	4.079	2.635
Sprememba drugih obveznosti	43.708	111.280	11.442	33.266	10.527	13.601	12.238	7.905
Sprememba pasivnih časovnih razmejitev	-487.301	170.898	19.069	55.443	17.545	22.669	20.397	13.175
+ Sprememba krat. poslovnih obveznosti v prisilni poravnavi	0	-1.077.749	-1.077.749	-1.077.749	-1.077.749	0	0	0
= Denarni tok iz poslovanja	-405.036	374.962	1.669.916	648.998	619.097	1.664.793	2.111.478	2.660.827
- Investiranje v osnovna sredstva	920.000	1.171.378	1.085.959	1.128.101	1.477.014	1.559.308	1.645.955	1.715.354
+ Dezinvestiranje opredmetenih osnovnih sredstev	0	408.000	0	0	0	0	0	0
+ Vložek opredmetenih osnovnih sredstev	0	879.445	0	0	0	0	0	0
- Investiranje (dezinvestiranje) v dolgoročne finančne naložbe	-26.000	879.445	0	0	0	0	0	0
= Denarni tok iz investiranja	894.000	763.378	1.085.959	1.128.101	1.477.014	1.559.308	1.645.955	1.715.354
+ Sprememba dolgoročnih finančnih obveznosti	-1.221.737	0	-922.968	-922.968	-922.968	-922.968	-922.968	-922.968
+ Sprememba kratkoročnih finančnih obveznosti	0	0	-338.124	-338.124	-338.124	-338.124	-338.124	-338.124
+ Sprememba novih dolgoročnih finančnih obveznosti	0	300.000	600.000	1.800.000	2.100.000	1.100.000	800.000	300.000
+ Vplačani kapital	2.750.000	0	0	0	0	0	0	0
= Denarni tok iz financiranja	1.528.263	300.000	-661.092	538.908	838.908	-161.092	-461.092	-961.092
= Denarni tok	229.227	-88.415	-77.135	59.805	-19.009	-55.607	4.431	-15.619
Končno stanje denarnih sredstev	257.025	168.610	91.474	151.279	132.270	76.663	81.094	65.475

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 29.

PRILOGA 18: Tabela revidirane predračunske bilance stanja na dan 19.2.2006

v 000 SIT	Pred prisilno poravnavo 19.2.2006	Po prisilni poravnavi 19.2.2006	Indeks
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	7.478.593	7.478.593	100
I. Opredmetena osnovna sredstva	5.790.241	5.790.241	100
1. Zemljišče	353.582	353.582	100
2. Zgradbe	2.324.080	2.324.080	100
3. Proizvajalne naprave in stroji	2.636.879	2.636.879	100
4. Druge naprave in oprema	35.979	35.979	100
5. Opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju	425.941	425.941	100
6. Predujmi za opredmetena osnovna sredstva	13.780	13.780	100
II. Dolgoročne finančne naložbe	1.647.061	1.647.061	100
III. Dolgoročne poslovne terjatve	41.291	41.291	100
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	16.045.603	16.045.603	100
I. Zaloge	7.900.914	7.900.914	100
II. Kratkoročne poslovne terjatve	7.318.260	7.318.260	100
III. Kratkoročne finančne naložbe	597.485	597.485	100
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	228.944	228.944	100
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.226.918	1.226.918	100
SREDSTVA SKUPAJ	24.751.114	24.751.114	100

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 26.

Nadaljevanje Priloge 18

v 000 SIT	Pred prisilno poravnavo 19.2.2006	Po prisilni poravnavi 19.2.2006	Indeks
A. KAPITAL	6.900.640	8.030.079	116
I. Vpoklicani kapital	2.264.290	2.264.290	100
II. Kapitalske rezerve	3.825.180	3.825.180	100
III. Rezerve iz dobička	4.632.793	4.632.793	100
IV. Preneseni čisti poslovni izid	-3.265.629	0	0
V. Nerazporejeni rezultat poslovnega leta	-555.994	-2.692.184	484
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	1.246.280	1.246.280	100
C. DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI	6.754.996	6.754.996	100
I. Obveznosti do upnikov z ločitveno pravico - razred A	3.577.483	3.577.483	100
II. Obveznosti do navadnih upnikov - razred B	3.177.513	3.177.513	100
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	9.243.611	8.114.172	88
I. Kratkoročne finančne obveznosti	2.004.761	2.004.761	100
1. Kratkoročne finančne obveznosti do navadnih upnikov - razred C	2.004.761	2.004.761	100
II. Kratkoročne poslovne obveznosti	7.238.850	6.109.412	84
1. Obveznosti do dobaviteljev z ločitveno pravico - razred A	255.549	255.549	100
2. Obveznosti do dobaviteljev - navadni upniki - razred B	4.552.061	3.641.649	80
3. Obveznosti do dobaviteljev - obojestransko odplačane pogodbe - razred E	942.281	942.281	100
4. Obveznosti do delavcev - plače po čl. 160/2 ZPPSL - razred D	300.640	300.640	100
5. Obveznosti do države - po čl. 160/2 ZPPSL - razred D	50.320	50.320	100
6. Obveznosti do države - razred B	747.405	597.924	80
7. Obveznosti za predujme - razred B	23.317	18.654	80
8. Druge obveznosti	367.277	302.395	82
a) Obveznosti za cesije - razred A	5.359	5.359	100
b) Obveznosti za obresti (dobavitelji) - razred A	93	93	100
c) Obveznosti za obresti (dobavitelji) - razred B	115.543	92.435	80
d) Obveznosti za obresti (dobavitelji) - razred C	1	1	100
e) Obveznosti za obresti (dobavitelji) - razred E	6.883	6.883	100
f) Obveznosti za obresti - ločitveni upnik - razred A	4.733	4.733	100
g) Obveznosti za obresti - druge banke - razred C	25.799	25.799	100
h) Razne obveznosti - razred B	208.867	167.094	80
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	605.587	605.587	100
I. Druge pasivne časovne razmejitve	583.762	583.762	100
II. V kalkilirane obveznosti za obresti ločitvenega upnika - razred A	21.825	21.825	100
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV SKUPAJ	24.751.114	24.751.114	100

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 26.

PRILOGA 19: Tabela predračunske bilance stanja – projekcije za obdobje od leta 2006 do leta 2013

	v 000 SIT	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DOLGOROČNA SREDSTVA		6.868.705	6.171.595	5.903.897	5.630.038	5.632.726	5.636.659	5.640.162	5.642.331
OSNOVNA SREDSTVA		5.195.351	3.615.061	3.343.571	3.061.546	3.061.546	3.061.546	3.061.546	3.061.546
DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE		1.634.526	2.513.971	2.513.971	2.513.971	2.513.971	2.513.971	2.513.971	2.513.971
DOLGOROČNE POSLOVNE TERJATVE		38.828	42.563	46.355	54.521	57.209	61.142	64.644	66.814
KRATKOROČNA SREDSTVA		17.157.617	17.784.862	18.295.495	21.454.336	22.455.430	23.892.202	25.225.915	26.033.613
Zaloge		8.005.035	8.846.051	9.634.138	11.331.326	11.889.986	12.707.288	13.435.270	13.886.160
Kratkoročne poslovne terjatve		8.283.302	8.157.946	7.957.628	9.359.476	9.820.919	10.495.995	11.097.296	11.469.723
Kratkoročne finančne naložbe		612.255	612.255	612.255	612.255	612.255	612.255	612.255	612.255
Denar		257.025	168.610	91.474	151.279	132.270	76.663	81.094	65.475
AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE		841.273	922.203	1.004.361	1.181.293	1.239.533	1.324.737	1.400.630	1.447.635
SREDSTVA SKUPAJ		24.867.594	24.878.660	25.203.753	28.265.667	29.327.690	30.853.598	32.266.706	33.123.579
KAPITAL		10.511.048	10.068.513	10.584.053	11.539.675	12.498.356	13.754.995	15.234.795	16.788.414
Osnovni kapital		5.014.290	5.014.290	5.014.290	5.014.290	5.014.290	5.014.290	5.014.290	5.014.290
Kapitalske rezerve		3.825.180	3.825.180	3.825.180	3.825.180	3.825.180	3.825.180	3.825.180	3.825.180
Rezerve iz dobička		4.632.793	4.632.793	4.632.793	4.632.793	4.632.793	4.632.793	4.632.793	4.632.793
Preneseni čisti poslovni izid		-3.265.629	-2.961.215	-3.403.750	-2.888.210	-1.932.588	-973.907	282.732	1.762.532
Čisti poslovni izid obdobja		304.414	-442.535	515.540	955.621	958.682	1.256.638	1.479.800	1.553.619
DOLGOROČNE REZERVACIJE		1.246.280	1.246.280	1.246.280	1.246.280	1.246.280	1.246.280	1.246.280	1.246.280
DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI		5.537.807	5.537.807	4.614.839	3.691.871	2.768.904	1.845.936	922.968	0
DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI - NOVA POSOJILA		0	300.000	900.000	2.700.000	4.800.000	5.900.000	6.700.000	7.000.000
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		7.485.042	7.467.745	7.581.197	8.755.015	7.663.778	7.733.347	7.769.226	7.682.273
KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI		5.456.298	5.439.001	5.890.577	7.402.519	6.649.406	7.057.099	7.431.102	7.682.273
Obveznosti izven prisilne poravnave - tekoče		889.754	2.205.755	3.735.079	6.324.770	6.649.406	7.057.099	7.431.102	7.682.273
Obveznosti v prisilni poravnavi		4.566.544	3.233.247	2.155.498	1.077.749	0	0	0	0
KRATKOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI		2.028.744	2.028.744	1.690.620	1.352.496	1.014.372	676.248	338.124	0
PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE		87.417	258.315	277.384	332.827	350.372	373.041	393.438	406.613
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV SKUPAJ		24.867.594	24.878.660	25.203.753	28.265.667	29.327.690	30.853.598	32.266.706	33.123.579

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 27.

PRILOGA 20: Tabela predračunskega izkaza poslovnega izida – projekcije za obdobje od leta 2006 do leta 2013

	v 000 SIT	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čisti prihodki od prodaje		23.296.787	25.892.612	28.199.361	33.167.074	34.802.286	37.194.547	39.325.369	40.645.135
Drugi poslovni prihodki		117.634	130.741	142.389	167.472	175.729	187.809	198.568	205.232
Sprememba zalog		0	0	0	0	0	0	0	0
Usredstveni lastni proizvodi in storitve		2.156	2.396	2.610	3.070	3.221	3.443	3.640	3.762
Kosmati donos iz poslovanja		23.416.577	26.025.750	28.344.359	33.337.616	34.981.236	37.385.798	39.527.576	40.854.129
Stroški blaga, materiala in storitev		16.317.404	18.856.961	20.249.014	24.296.357	25.577.165	27.231.968	28.720.940	29.682.716
Stroški dela		6.352.114	5.341.416	5.622.759	5.895.891	6.158.140	6.432.054	6.718.152	6.955.984
a) Amortizacija		1.550.421	1.464.222	1.357.449	1.410.126	1.477.014	1.559.308	1.645.955	1.715.354
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		46.594	51.785	56.399	66.334	69.605	74.389	78.651	81.290
Drugi odhodki poslovanja		48.572	49.738	50.932	52.154	53.406	54.688	56.000	56.840
Stroški prestrukturiranja		789.500	360.000	0	0	0	0	0	0
a) Odpravnine		409.500	0	0	0	0	0	0	0
b) Drugi stroški		380.000	360.000	0	0	0	0	0	0
Odhodki poslovanja skupaj		25.104.605	26.124.123	27.336.553	31.720.862	33.335.330	35.352.407	37.219.698	38.492.185
Poslovni izid pred amortizacijo in stroški prestrukturiranja		651.893	1.725.849	2.365.256	3.026.880	3.122.921	3.592.699	3.953.834	4.077.298
Poslovni izid pred amortizacijo		-137.607	1.365.849	2.365.256	3.026.880	3.122.921	3.592.699	3.953.834	4.077.298
Poslovni izid iz poslovanja pred stroški prestrukturiranja		-898.528	261.627	1.007.807	1.616.754	1.645.906	2.033.391	2.307.879	2.361.944
Poslovni izid iz poslovanja		-1.688.028	-98.373	1.007.807	1.616.754	1.645.906	2.033.391	2.307.879	2.361.944
Poslovni izid pred obrestmi in davki		-1.688.028	-98.373	1.007.807	1.616.754	1.645.906	2.033.391	2.307.879	2.361.944
Odhodki za obresti in drugi finančni odhodki		307.044	344.162	356.618	380.196	416.898	409.850	389.677	347.630
Poslovni izid iz rednega delovanja		-1.995.072	-442.535	651.188	1.236.558	1.229.008	1.623.541	1.918.201	2.014.314
Prihodki zaradi zmanjšanja poslovnih obveznosti v prisilni poravnavi		1.077.749							
Prevrednotovalni prihodki pri prodaji finančnih naložb		1.221.737							
Celotni poslovni izid		304.414	-442.535	651.188	1.236.558	1.229.008	1.623.541	1.918.201	2.014.314
Davek iz dobička		0	0	135.648	280.937	270.327	366.903	438.401	460.695
Čisti poslovni izid		304.414	-442.535	515.540	955.621	958.682	1.256.638	1.479.800	1.553.619

Vir: Načrt finančne reorganizacije (NFR III), 2006, str. 28.